

Eiropas Savienības Oficiālais Vēstnesis

C 262

Izdevums
latviešu valodā

Informācija un paziņojumi

59. sējums

2016. gada 19. jūlijs

Saturs

IV *Paziņojumi*

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

Eiropas Komisija

2016/C 262/01

Komisijas paziņojums par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 1. punktā minēto valsts
atbalsta jēdzienu

1

LV

IV

(Paziņojumi)

EIROPAS SAVIENĪBAS IESTĀŽU UN STRUKTŪRU SNIEGTI PAZIŅOJUMI

EIROPAS KOMISIJA

Komisijas paziņojums par Līguma par Eiropas Savienības darbību 107. panta 1. punktā minēto valsts atbalsta jēdzienu

(2016/C 262/01)

SATURS

	<i>Lappuse</i>
1. IEVADS	3
2. UZŅĒMUMA UN SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS JĒDZIENS	3
2.1. Vispārīgie principi	3
2.2. Valsts varas īstenošana	5
2.3. Sociālais nodrošinājums	6
2.4. Veselības aprūpe	7
2.5. Izglītība un pētniecība	7
2.6. Kultūra un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana, tostarp dabas aizsardzība	8
3. IZCELSMES VALSTS	9
3.1. Attiecināmība	9
3.1.1. Attiecināmības pazīmes	10
3.1.2. Attiecināmība un pienākumi saskaņā ar Savienības tiesībām	11
3.2. Valsts līdzekļi	11
3.2.1. Vispārīgie principi	11
3.2.2. Kontrolējoša ietekme uz līdzekļiem	13
3.2.3. Valsts iesaiste privāttiesību subjektu līdzekļu pārdalē	14
4. PRIEKŠROCĪBA	15
4.1. Priekšrocības jēdziens vispārīgā skatījumā	15
4.2. Tirgus ekonomikas dalībnieka kritērijs	17
4.2.1. Ievads	17

4.2.2. Vispārīgie principi	18
4.2.3. Atbilstības tirgus nosacījumiem noteikšana	19
4.3. Netieša priekšrocība	26
5. SELEKTIVITĀTE	27
5.1. Vispārīgie principi	27
5.2. Materiālā selektivitāte	27
5.2.1. <i>De jure</i> un <i>de facto</i> selektivitāte	27
5.2.2. Selektivitāte, kas izriet no diskrecionāras administratīvās prakses	28
5.2.3. Materiālās selektivitātes novērtēšana pasākumiem, ar kuriem tiek samazināti uzņēmumu parastie izdevumi	29
5.3. Reģionālā selektivitāte	32
5.3.1. Institucionālā autonomija	32
5.3.2. Procedurālā autonomija	33
5.3.3. Ekonomiskā un finansiālā autonomija	33
5.4. Īpaši jautājumi saistībā ar nodokļu pasākumiem	34
5.4.1. Kooperatīvās sabiedrības	34
5.4.2. Kolektīvo ieguldījumu uzņēmumi	35
5.4.3. Nodokļu amnestija	36
5.4.4. Nodokļu nolēmumi un izlīgumi	36
5.4.5. Nolietojuma/amortizācijas noteikumi	39
5.4.6. Fiksētas bāzes nodokļu režīms konkrētām darbībām	39
5.4.7. Noteikumi par ļaunprātīgas izmantošanas novēršanu	40
5.4.8. Akcīzes nodokļi	40
6. IETEKME UZ TIRDZNIECĪBU UN KONKURENCI	40
6.1. Vispārīgie principi	40
6.2. Konkurences izkropļojumi	41
6.3. Ietekme uz tirdzniecību	41
7. INFRASTRUKTŪRA – ATSEVIŠĶI KONKRĒTĀKI SKAIDROJUMI	44
7.1. Ievads	44
7.2. Atbalsts attīstītājam/īpašniekam	44
7.2.1. Saimnieciskā darbība pretstatā nesaimnieciskajai darbībai	44
7.2.2. Konkurences izkropļojumi un ietekme uz tirdzniecību	46
7.2.3. Atbalsts infrastruktūras attīstītājam/īpašniekam – pārskats pa nozarēm	47
7.3. Atbalsts operatoriem	49
7.4. Atbalsts galalietotājiem	49
8. NOBEIGUMA NOTEIKUMI	50

1. IEVADS

1. Valsts atbalsta sistēmas modernizācijas ietvaros Komisija vēlas sniegt sīkākus skaidrojumus par pamatkonceptijām saistībā ar Līguma par Eiropas Savienības darbību ("Līgums") 107. panta 1. punktā minēto valsts atbalsta jēdzienu, lai tādējādi veicinātu šā jēdziena vienkāršāku, pārredzamāku un konsekventāku piemērošanu visā Savienībā.
2. Šajā paziņojumā skatīts vienīgi Līguma 107. panta 1. punktā minētais valsts atbalsta jēdziens, kas gan Komisijai, gan valstu iestādēm (tostarp valstu tiesām) jāpiemēro saistībā ar paziņošanas un nogaidīšanas pienākumiem, kuri paredzēti Līguma 108. panta 3. punktā. Šajā paziņojumā nav skatīta valsts atbalsta saderība ar iekšējo tirgu saskaņā ar Līguma 107. panta 2. un 3. punktu un 106. panta 2. punktu, kuras izvērtēšana ir Komisijas pārziņā.
3. Tā kā valsts atbalsta jēdziens ir Līgumā tiešā veidā definēts objektīvs un juridisks jēdziens ⁽¹⁾, šajā paziņojumā ir skaidrota Komisijas izpratne par Līguma 107. panta 1. punktu, kā to interpretējusi Tiesa un Vispārējā tiesa ("Savienības tiesas"). Jautājumos, kas Savienības tiesās vēl nav skatīti, Komisija ir izklāstījusi savu skatījumu par to, kā būtu skaidrojams valsts atbalsta jēdziens. Šajā paziņojumā paustie viedokļi neskar valsts atbalsta jēdziena interpretāciju Savienības tiesās ⁽²⁾; Līguma interpretācijā primārā atsauce vienmēr ir Savienības tiesu judikatūra.
4. Jāuzsver, ka Komisijai šis objektīvais jēdziens ir saistošs, un tai ir ļoti ierobežota rīcības brīvība tā piemērošanā, proti, gadījumos, kad Komisijas veiktais novērtējums ir tehnisks vai sarežģīts, jo īpaši situācijās, kurās nepieciešams sarežģīts ekonomiskais novērtējums ⁽³⁾.
5. Līguma 107. panta 1. punktā valsts atbalsts ir definēts kā "[jeb]kāds atbalsts, ko piešķir dalībvalstis vai ko jebkādā citā veidā piešķir no valsts līdzekļiem un kas rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai, ciktāl tāds atbalsts iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm" ⁽⁴⁾. Šajā paziņojumā ir skaidroti visi valsts atbalsta jēdziena pamatelementi: uzņēmuma pastāvēšana, pasākuma attiecināmība uz valsti, pasākuma finansēšana no valsts līdzekļiem, priekšrocības piešķiršana, pasākuma selektivitāte un tā ietekme uz konkurenci un tirdzniecību starp dalībvalstīm. Papildus tam šajā paziņojumā ir sniegts konkrētāks skaidrojums par infrastruktūras publisko finansēšanu, jo dalībvalstis pauda vēlmi saņemt konkrētas norādes.

2. UZŅĒMUMA UN SAIMNIECISKĀS DARBĪBAS JĒZIENS

6. Valsts atbalsta noteikumi ir piemērojami vienīgi tad, ja labumu no pasākuma gūst "uzņēmums".

2.1. Vispārīgie principi

7. Eiropas Savienības Tiesa uzņēmumus konsekventi ir definējusi kā subjektus, kas veic saimniecisko darbību, neatkarīgi no to juridiskā statusa un finansēšanas veida ⁽⁵⁾. Līdz ar to tas, vai atsevišķs subjekts ir uzskatāms par uzņēmumu, ir pilnībā atkarīgs no tā veikto darbību rakstura. Šim vispārīgajam principam ir trīs būtiskas sekas.

⁽¹⁾ Skatīt Tiesas 2008. gada 22. decembra spriedumu *British Aggregates*/Komisija, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, 111. punkts.

⁽²⁾ Skatīt Tiesas 2011. gada 21. jūlija spriedumu *Alcoa Trasformazioni*/Komisija, C-194/09 P, ECLI:EU:C:2011:497, 125. punkts.

⁽³⁾ Skatīt Tiesas 2008. gada 22. decembra spriedumu *British Aggregates*/Komisija, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, 114. punkts, un Tiesas 2010. gada 2. septembra spriedumu *Komisija/Scott*, C-290/07 P, ECLI:EU:C:2010:480, 66. punkts.

⁽⁴⁾ Lauksaimniecības produktu (kas saskaņā ar Līguma 38. panta 1. punktu ietver arī zvejas produktus) ražošanai un tirdzniecībai valsts atbalsta noteikumi ir piemērojami tikai tādā mērā, kā noteikuši Eiropas Parlaments un Padome (Līguma 42. pants).

⁽⁵⁾ Tiesas 2000. gada 12. septembra spriedums *Pavlov* un citi, apvienotās lietas no C-180/98 līdz C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, 74. punkts; Tiesas 2006. gada 10. janvāra spriedums *Cassa di Risparmio di Firenze* SpA un citi, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, 107. punkts.

8. Pirmkārt, attiecīgā subjekta statuss saskaņā ar valsts tiesību aktiem nav noteicošs. Piemēram, subjekts, kas saskaņā ar valsts tiesību aktiem klasificēts kā asociācija vai sporta klubs, Līguma 107. panta 1. punkta nozīmē tomēr var būt uzskatāms par uzņēmumu. Tas pats attiecas uz subjektu, kas oficiāli pieder pie valsts pārvaldes. Vienīgais būtiskais kritērijs ir tas, vai subjekts veic saimniecisko darbību.
9. Otrkārt, valsts atbalsta noteikumu piemērošana nav atkarīga no tā, vai subjekts ir izveidots ar mērķi gūt peļņu. Arī bezpeļņas subjekti var tirgū piedāvāt preces un pakalpojumus ⁽⁶⁾. Pretējā gadījumā bezpeļņas subjekti ir ārpus valsts atbalsta kontroles jomas.
10. Treškārt, tas, vai subjektu klasificē kā uzņēmumu, vienmēr ir atkarīgs no konkrētās darbības. Subjekts, kas veic gan saimniecisko, gan nesaimniecisko darbību, ir uzskatāms par uzņēmumu vienīgi attiecībā uz tā saimniecisko darbību ⁽⁷⁾.
11. Vairāki atsevišķi tiesību subjekti valsts atbalsta noteikumu piemērošanas nolūkā var tikt uzskatīti par vienu saimniecisko vienību. Par attiecīgo uzņēmumu tad uzskata šo saimniecisko vienību. Šajā saistībā Tiesa ņem vērā, vai pastāv kontrolējoša līdzdalība un citas funkcionālas, saimnieciskas un organizatoriskas saiknes ⁽⁸⁾.
12. Skaidrojot nošķirumu starp saimniecisko un nesaimniecisko darbību, Tiesa ir konsekventi spriedusi, ka saimnieciskā darbība ir ikviena darbība, kas ietver preču un pakalpojumu piedāvāšanu tirgū ⁽⁹⁾.
13. Tas, vai attiecībā uz konkrētiem pakalpojumiem pastāv tirgus, var būt atkarīgs no veida, kādā šie pakalpojumi ir organizēti attiecīgajā dalībvalstī ⁽¹⁰⁾, un tādējādi situācija katrā dalībvalstī var būt atšķirīga. Turklāt saistībā ar politisko izvēli vai ekonomikas norisēm attiecīgās darbības kvalifikācija laika gaitā var mainīties. Darbība, kas šobrīd nav saimnieciskā darbība, nākotnē par tādu var kļūt, un otrādi.
14. Publiskās iestādes lēmums neļaut trešām personām sniegt konkrētu pakalpojumu (piemēram, tāpēc, ka tā vēlas nodrošināt šo pakalpojumu, izmantojot iekšējos resursus) neizslēdz saimnieciskās darbības iespēju. Neatkarīgi no šādas tirgus ierobežošanas saimnieciskā darbība var būt konstatējama, ja citi pakalpojumu sniedzēji vēlētos un spētu sniegt konkrēto pakalpojumu attiecīgajā tirgū. Raugoties vispārīgi, tas, ka konkrēts pakalpojums tiek sniegts, izmantojot iekšējos resursus, nekādi neietekmē konkrētās darbības saimniecisko raksturu ⁽¹¹⁾.
15. Tā kā nošķirums starp saimniecisko un nesaimniecisko darbību ir zināmā mērā atkarīgs no politikas izvēlēm un ekonomikas norisēm attiecīgajā dalībvalstī, nav iespējams izveidot izsmelšu sarakstu ar darbībām, kuras *a priori* nekad netiktu uzskatītas par saimniecisko darbību. Šāds saraksts nesniegtu patiesu juridisko noteiktību, un tādējādi no tā būtu maz labuma. Tāpēc 17.–37. punktā ir mēģināts precizēt šo nošķirumu vairākās būtiskās jomās.
16. Tas vien, ka subjektam pieder kapitāla daļas vai pat to vairākums uzņēmumā, kas piedāvā preces vai pakalpojumus tirgū, nenozīmē, ka šis subjekts būtu automātiski uzskatāms par uzņēmumu Līguma 107. panta

⁽⁶⁾ Tiesas 1980. gada 29. oktobra spriedums *Van Landewyck*, apvienotās lietas no 209/78 līdz 215/78 un 218/78, ECLI:EU:C:1980:248, 88. punkts; Tiesas 1995. gada 16. novembra spriedums *FFSA* un citi, C-244/94, ECLI:EU:C:1995:392, 21. punkts; Tiesas 2008. gada 1. jūlija spriedums *MOTOE*, C-49/07, ECLI:EU:C:2008:376, 27. un 28. punkts.

⁽⁷⁾ Vispārējās tiesas 2000. gada 12. decembra spriedums *Aéroports de Paris/Komisija*, T-128/98, ECLI:EU:T:2000:290, 108. punkts.

⁽⁸⁾ Tiesas 2010. gada 16. decembra spriedums *AcquaElectrabel Produzione SpA/Komisija*, C-480/09 P, ECLI:EU:C:2010:787, 47. līdz 55. punkts; Tiesas 2006. gada 10. janvāra spriedums *Cassa di Risparmio di Firenze SpA* un citi, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, 112. punkts.

⁽⁹⁾ Skatīt Tiesas 1987. gada 16. jūnija spriedumu *Komisija/Itālija*, 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, 7. punkts; Tiesas 1998. gada 18. jūnija spriedumu *Komisija/Itālija*, C-35/96, ECLI:EU:C:1998:303, 36. punkts; Tiesas 2000. gada 12. septembra spriedumu *Pavlov* un citi, apvienotās lietas no C-180/98 līdz C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, 75. punkts.

⁽¹⁰⁾ Tiesas 1993. gada 17. februāra spriedums *Poucet* un *Pistre*, apvienotās lietas C-159/91 un C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, 16. līdz 20. punkts.

⁽¹¹⁾ Skatīt ģenerālvokāta Hēlhuda (*Geelhoed*) 2006. gada 28. septembra secinājumus *Asociación Nacional de Empresas Forestales (Asemfo)*, C-295/05, ECLI:EU:C:2006:619, 110. līdz 116. punkts; Eiropas Parlamenta un Padomes 2007. gada 23. oktobra Regulu (EK) Nr. 1370/2007 par sabiedriskā pasažieru transporta pakalpojumiem, izmantojot dzelzceļu un autoceļus, un ar ko atceļ Padomes Regulu (EEK) Nr. 1191/69 un Padomes Regulu (EEK) Nr. 1107/70 (OV L 315, 3.12.2007., 1. lpp.), 5. panta 2. punkts un 6. panta 1. punkts; un Komisijas 2011. gada 23. februāra Lēmumu 2011/501/ES par valsts atbalstu C-58/06 (ex NN 98/05), ko Vācija sniegusi uzņēmumiem *Bahnen der Stadt Monheim (BSM)* un *Rheinische Bahngesellschaft (RBG)*, kuri ietilpst apvienībā *Verkehrsverbund Rhein-Ruhr* (OV L 210, 17.8.2011., 1. lpp.), 208. un 209. apsvērumi.

1. punkta nozīmē. Ja attiecīgā līdzdalība kapitālā dod tikai iespējas izmantot ar akcionāra vai daļu īpašnieka statusu saistītās tiesības, kā arī attiecīgā gadījumā saņemt dividendes, kas ir tikai peļņa no aktīvu īpašumtiesībām, minētais subjekts netiks uzskatīts par uzņēmumu, ja pats tirgū nepiedāvā preces vai pakalpojumus ⁽¹²⁾.

2.2. Valsts varas īstenošana

17. Līguma 107. panta 1. punkts nav piemērojams situācijās, kad valsts rīkojas, “īstenojot valsts varu” ⁽¹³⁾, vai kad publiskie subjekti rīkojas “publisko iestāžu statusā” ⁽¹⁴⁾. Subjektu var uzskatīt par tādu, kurš rīkojas, īstenojot valsts varu, ja attiecīgā darbība pieder pie valsts galvenajām funkcijām vai pēc savas būtības, mērķa un tai piemērojamajiem noteikumiem ir saistīta ar šīm funkcijām ⁽¹⁵⁾. Raugoties vispārīgi, darbības, kuras ir valsts varas prerogatīvu neatņemama daļa un kuras veic valsts, nav saimnieciskā darbība, izņemot, ja attiecīgā dalībvalsts ir nolēmusi ieviest tirgus mehānismus. Attiecīgās darbības ir, piemēram, šādas:

- a) armijas vai policijas darbs ⁽¹⁶⁾;
 - b) aeronavigācijas drošība un kontrole ⁽¹⁷⁾;
 - c) jūras satiksmes kontrole un drošība ⁽¹⁸⁾;
 - d) pretpiesārņojuma kontrole ⁽¹⁹⁾;
 - e) cietumsodu organizēšana, finansēšana un izpilde ⁽²⁰⁾;
 - f) valsts zemes attīstīšana un attīrīšana, ko veic publiskās iestādes ⁽²¹⁾; un
 - g) valsts mērķiem izmantojamu datu vākšana, pamatojoties uz attiecīgajiem uzņēmumiem noteiktu tiesisku deklarēšanas pienākumu ⁽²²⁾.
18. Ja publiskais subjekts veic saimniecisko darbību, ko var nošķirt no tā valsts varas pilnvaru īstenošanas, šis subjekts saistībā ar šo darbību rīkojas kā uzņēmums. Savukārt, ja šī saimnieciskā darbība nav nošķirama no valsts varas pilnvaru īstenošanas, visas šā subjekta veiktās darbības paliek ar šo pilnvaru īstenošanu saistītas darbības, un tādējādi uzņēmuma jēdziens uz tām neattiecas ⁽²³⁾.

⁽¹²⁾ Tiesas 2006. gada 10. janvāra spriedums *Cassa di Risparmio di Firenze SpA* un citi, C-222/04, ECLI:EU:C:2006:8, 107. līdz 118. un 125. punkts.

⁽¹³⁾ Tiesas 1987. gada 16. jūnija spriedums Komisija/Itālija, 118/85, ECLI:EU:C:1987:283, 7. un 8. punkts.

⁽¹⁴⁾ Tiesas 1988. gada 4. maija spriedums *Bodson*, 30/87, ECLI:EU:C:1988:225, 18. punkts.

⁽¹⁵⁾ Skatīt jo īpaši Tiesas 1994. gada 19. janvāra spriedumu *SAT/Eurocontrol*, C-364/92, ECLI:EU:C:1994:7, 30. punkts, un Tiesas 1997. gada 18. marta spriedumu *Calì & Figli*, C-343/95, ECLI:EU:C:1997:160, 22. un 23. punkts.

⁽¹⁶⁾ Komisijas 2011. gada 7. decembra lēmums par valsts atbalstu SA.32820 (2011/NN) – Apvienotā Karaliste – *Aid to Forensic Science Services* (OV C 29, 2.2.2012., 4. lpp.), 8. punkts.

⁽¹⁷⁾ Tiesas 1994. gada 19. janvāra spriedums *SAT/Eurocontrol*, C-364/92, ECLI:EU:C:1994:7, 27. punkts; Tiesas 2009. gada 26. marta spriedums *Selex Sistemi Integrati/Komisija*, C-113/07 P, ECLI:EU:C:2009:191, 71. punkts.

⁽¹⁸⁾ Komisijas 2002. gada 16. oktobra lēmums par valsts atbalstu N 438/02 – Beļģija – *Aid to port authorities* (OV C 284, 21.11.2002., 2. lpp.).

⁽¹⁹⁾ Tiesas 1997. gada 18. marta spriedums *Calì & Figli*, C-343/95, ECLI:EU:C:1997:160, 22. punkts.

⁽²⁰⁾ Komisijas 2006. gada 19. jūlija lēmums par valsts atbalstu N 140/06 – Lietuva – *Allotment of subsidies to the State Enterprises at the Correction Houses* (OV C 244, 11.10.2006., 12. lpp.).

⁽²¹⁾ Komisijas 2014. gada 27. marta lēmums valsts atbalsta lietā SA.36346 – Vācija – *GRW land development scheme for industrial and commercial use* (OV C 141, 9.5.2014., 1. lpp.). Attiecībā uz pasākumu, ar kuru vietējās iestādes atbalstīja valsts zemes attīrīšanu (tostarp dekontaminēšanu), Komisija konstatēja, ka valsts zemes gabala sagatavošana apbūvei ir darbības, ar kurām nodrošina tā savienojumu ar komunālo pakalpojumu tīkliem (ūdensapgāde, gāze, kanalizācija un elektroapgāde) un transporta tīkliem (dzelzceļš un autoceļi), nav saimnieciskā darbība, bet pieder pie valsts publiskajiem uzdevumiem, proti, zemes resursu nodrošināšanas un uzraudzības atbilstoši vietējiem pilsētas un teritoriālās attīstības plāniem.

⁽²²⁾ Tiesas 2012. gada 12. jūlija spriedums *Compass-Datenbank GmbH*, C-138/11, ECLI:EU:C:2012:449, 40. punkts.

⁽²³⁾ Tiesas 2012. gada 12. jūlija spriedums *Compass-Datenbank GmbH*, C-138/11, ECLI:EU:C:2012:449, 38. punkts, un Tiesas 2009. gada 26. marta spriedums *Selex Sistemi Integrati/Komisija*, C-113/07 P, ECLI:EU:C:2009:191, 72. un turpmākie punkti.

2.3. Sociālais nodrošinājums

19. Tas, vai sociālā nodrošinājuma shēmas ir klasificējamas kā tādas, kas ietver saimniecisko darbību, ir atkarīgs no veida, kādā tās ir izveidotas un strukturētas. Būtībā judikatūrā ir veikts nošķirums starp shēmām, kas balstītas uz solidaritātes principu, un shēmām ar saimniecisku raksturu.
20. Solidārām sociālā nodrošinājuma shēmām, kas neietver saimniecisko darbību, parasti ir šādas iezīmes:
- a) dalība shēmā ir obligāta ⁽²⁴⁾;
 - b) shēma kalpo vienīgi sociālam mērķim ⁽²⁵⁾;
 - c) shēma ir bezpeļņas ⁽²⁶⁾;
 - d) nodrošinātie pakalpojumi ir neatkarīgi no veiktajām iemaksām ⁽²⁷⁾;
 - e) izmaksātie pabalsti ne obligāti ir samērīgi ar apdrošinātās personas ienākumiem ⁽²⁸⁾; un
 - f) attiecīgo shēmu uzrauga valsts ⁽²⁹⁾.
21. Šādas uz solidaritāti balstītas shēmas ir nošķiramas no shēmām, kas ietver saimniecisko darbību ⁽³⁰⁾. Tām parasti ir šādas iezīmes:
- a) brīvprātīga dalība ⁽³¹⁾;
 - b) kapitāla uzkrāšanas princips (tiesības saņemt pakalpojumu ir atkarīgas no veiktajām iemaksām un attiecīgās shēmas finanšu rezultātiem) ⁽³²⁾;
 - c) mērķis gūt peļņu ⁽³³⁾; un
 - d) papildu pakalpojumi, kas tiek sniegti papildus pamatshēmā iekļautajiem pakalpojumiem ⁽³⁴⁾.

⁽²⁴⁾ Tiesas 1993. gada 17. februāra spriedums *Poucet un Pistre*, apvienotās lietas C-159/91 un C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, 13. punkts.

⁽²⁵⁾ Tiesas 2002. gada 22. janvāra spriedums *Cisal un INAIL*, C-218/00, ECLI:EU:C:2002:36, 45. punkts.

⁽²⁶⁾ Tiesas 2004. gada 16. marta spriedums *AOK Bundesverband*, apvienotās lietas C-264/01, C-306/01, C-354/01 un C-355/01, ECLI:EU:C:2004:150, 47. līdz 55. punkts.

⁽²⁷⁾ Tiesas 1993. gada 17. februāra spriedums *Poucet un Pistre*, apvienotās lietas C-159/91 un C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, 15.–18. punkts.

⁽²⁸⁾ Tiesas 2002. gada 22. janvāra spriedums *Cisal un INAIL*, C-218/00, ECLI:EU:C:2002:36, 40. punkts.

⁽²⁹⁾ Tiesas 1993. gada 17. februāra spriedums *Poucet un Pistre*, apvienotās lietas C-159/91 un C-160/91, ECLI:EU:C:1993:63, 14. punkts; Tiesas 2002. gada 22. janvāra spriedums *Cisal un INAIL*, C-218/00, ECLI:EU:C:2002:36, 43. līdz 48. punkts; Tiesas 2004. gada 16. marta spriedums *AOK Bundesverband*, apvienotās lietas C-264/01, C-306/01, C-354/01 un C-355/01, ECLI:EU:C:2004:150, 51. līdz 55. punkts.

⁽³⁰⁾ Skatīt jo īpaši Tiesas 1995. gada 16. novembra spriedumu *FFSA un citi*, C-244/94, ECLI:EU:C:1995:392, 19. punkts.

⁽³¹⁾ Tiesas 1999. gada 21. septembra spriedums *Albany*, C-67/96, ECLI:EU:C:1999:430, 80. līdz 87. punkts.

⁽³²⁾ Tiesas 1995. gada 16. novembra spriedums *FFSA un citi*, C-244/94, ECLI:EU:C:1995:392, 9. un 17. līdz 20. punkts; Tiesas 1999. gada 21. septembra spriedums *Albany*, C-67/96, ECLI:EU:C:1999:430, 81. līdz 85. punkts; skatīt arī Tiesas 1999. gada 21. septembra spriedumu *Brentjens*, apvienotās lietas C-115/97 līdz C-117/97, ECLI:EU:C:1999:434, 81. līdz 85. punkts; Tiesas 1999. gada 21. septembra spriedumu *Drijvende Bokken*, C-219/97, ECLI:EU:C:1999:437, 71. līdz 75. punkts, un Tiesas 2000. gada 12. septembra spriedumu *Pavlov un citi*, apvienotās lietas no C-180/98 līdz C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, 114. un 115. punkts.

⁽³³⁾ Tiesas 1999. gada 21. septembra spriedums *Brentjens*, apvienotās lietas C-115/97 līdz C-117/97, ECLI:EU:C:1999:434, 74. līdz 85. punkts.

⁽³⁴⁾ Tiesas 2000. gada 12. septembra spriedums *Pavlov un citi*, apvienotās lietas no C-180/98 līdz C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, 67. līdz 70. punkts.

22. Dažām shēmām piemīt abu kategoriju iezīmes. Šādos gadījumos shēmas klasifikācija ir atkarīga no dažādo elementu analīzes un to nozīmīguma pakāpes ⁽³⁵⁾.

2.4. Veselības aprūpe

23. Savienībā veselības aprūpes sistēmas dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķiras. Tas, vai un kādā mērā dažādi veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji savstarpēji konkurē, ir atkarīgs no katras valsts specifikas.
24. Dažās dalībvalstīs valsts slimnīcas ir neatņemama valsts veselības aprūpes sistēmas sastāvdaļa un to darbība gandrīz pilnībā ir balstīta uz solidaritātes principu ⁽³⁶⁾. Šādas slimnīcas tiek tiešā veidā finansētas no sociālā nodrošinājuma iemaksām un citiem valsts līdzekļiem, un pakalpojumus sniedz bez maksas, balstoties uz vispārēju apdrošināšanu ⁽³⁷⁾. Savienības tiesas ir apstiprinājušas, ka tad, ja pastāv šāda struktūra, attiecīgās organizācijas nerīkojas kā uzņēmumi ⁽³⁸⁾.
25. Ja pastāv minētā struktūra, pat darbības, kuras varētu būt saimnieciska rakstura, bet tiek veiktas vienīgi nolūkā sniegt citu pakalpojumu bez saimnieciska rakstura, nav saimnieciska rakstura darbības. Organizācija, kas iepērk preces – pat lielos apjomos – nolūkā sniegt pakalpojumu, kam nav saimnieciska rakstura, nerīkojas kā uzņēmums, kaut arī tā ir pircēja attiecīgajā tirgū ⁽³⁹⁾.
26. Daudzās citās dalībvalstīs slimnīcas un citi veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēji savus pakalpojumus piedāvā par atlīdzību, kuru iekasē vai nu tieši no pacientiem, vai arī no viņu apdrošinātājiem ⁽⁴⁰⁾. Šādās sistēmās attiecībā uz veselības aprūpes pakalpojumu sniegšanu starp slimnīcām pastāv zināma konkurence. Tādā gadījumā ar faktu, ka veselības aprūpes pakalpojumus sniedz valsts slimnīca, nepietiek, lai darbību klasificētu kā tādu, kas nav saimnieciskā darbība.
27. Turklāt Savienības tiesas ir precizējušas, ka veselības aprūpes pakalpojumi, ko neatkarīgi ārsti un citi privāti praktizējoši speciālisti sniedz par atlīdzību un uz savu risku, ir uzskatāmi par saimniecisko darbību ⁽⁴¹⁾. Tie paši principi ir piemērojami aptiekām.

2.5. Izglītība un pētniecība

28. Valsts izglītības sistēmas ietvaros nodrošinātā valsts izglītība, ko finansē un uzrauga valsts, var tikt uzskatīta par nesaimniecisko darbību. Tiesa ir atzinusi, ka valsts, “izveidojot un uzturot šādu valsts izglītības sistēmu, kas finansējumu galvenokārt saņem no valsts budžeta, nevis skolēniem vai viņu vecākiem (...), nevēlas iesaistīties darījumos par atlīdzību, bet īsteno savus pienākumus pret iedzīvotājiem sociālajā, kultūras un izglītības jomā” ⁽⁴²⁾.

⁽³⁵⁾ Tiesas 2009. gada 5. marta spriedums *Kattner Stahlbau*, C-350/07, ECLI:EU:C:2009:127, 33. un turpmākie punkti.

⁽³⁶⁾ Izteikts piemērs ir Spānijas valsts veselības aprūpes sistēma (skatīt Vispārējās tiesas 2003. gada 4. marta spriedumu *FENIN*, T-319/99, ECLI:EU:T:2003:50, un Tiesas 2006. gada 11. jūlija spriedumu *FENIN*, C-205/03 P, ECLI:EU:C:2006:453, 25. līdz 28. punkts).

⁽³⁷⁾ Atkarībā no sistēmas vispārējām iezīmēm maksas, kas sedz tikai nelielu daļu no pakalpojuma patiesajām izmaksām, neietekmē to, ka šo pakalpojumu sniegšana nav uzskatāma par saimniecisko darbību.

⁽³⁸⁾ Vispārējās tiesas 2003. gada 4. marta spriedums *FENIN*, T-319/99, ECLI:EU:T:2003:50, 39. punkts, un Tiesas 2006. gada 11. jūlija spriedums *FENIN*, C-205/03 P, ECLI:EU:C:2006:453, 25. līdz 28. punkts.

⁽³⁹⁾ Vispārējās tiesas 2003. gada 4. marta spriedums *FENIN*, T-319/99, ECLI:EU:T:2003:50, 40. punkts.

⁽⁴⁰⁾ Skatīt, piemēram, Tiesas 2001. gada 12. jūlija spriedumu *Geraets-Smits* un citi, C-157/99, ECLI:EU:C:2001:404, 53. līdz 58. punkts.

⁽⁴¹⁾ Skatīt Tiesas 2000. gada 12. septembra spriedumu *Pavlov* un citi, apvienotās lietas no C-180/98 līdz C-184/98, ECLI:EU:C:2000:428, 75. un 77. punkts.

⁽⁴²⁾ Tiesas 2007. gada 11. septembra spriedums Komisija/Vācija, C-318/05, ECLI:EU:C:2007:495, 68. punkts. Skatīt arī Komisijas 2001. gada 25. aprīļa lēmumu par valsts atbalstu N 118/00 *Subventions publiques aux clubs sportifs professionnels* (OV C 333, 28.11.2001., 6. lpp.).

29. Faktu, ka valsts izglītības pakalpojumi pēc būtības nav saimnieciskā darbība, neietekmē tas, ka skolēniem vai viņu vecākiem dažreiz jāmaksā mācību vai uzņemšanas maksa, kas palīdz segt sistēmas darbības izdevumus. Šādas iemaksas bieži vien sedz tikai nelielu daļu no konkrētā pakalpojuma patiesajām izmaksām un tādējādi nav uzskatāmas par atlīdzību par sniegto pakalpojumu. Līdz ar to minētās iemaksas nemaina to, ka vispārējās izglītības pakalpojumiem, ko pārsvarā finansē valsts, nav saimnieciska rakstura ⁽⁴³⁾. Šie principi var attiekties uz tādiem valsts izglītības pakalpojumiem kā arodapmācība ⁽⁴⁴⁾, privātas un valsts pamatskolas ⁽⁴⁵⁾, bērnudārzi ⁽⁴⁶⁾, izglītības darbības kā papildu pakalpojums universitātēs ⁽⁴⁷⁾ un izglītības nodrošināšana universitātē ⁽⁴⁸⁾.
30. Šādi valsts izglītības pakalpojumi ir jānošķir no pakalpojumiem, kurus finansē galvenokārt vecāki vai skolēni vai kurus finansē no komerciāliem ieņēmumiem. Piemēram, augstākā izglītība, kuru pilnībā finansē studenti, nepārprotami ietilpst pēdējā minētajā kategorijā. Dažās dalībvalstīs publiskie subjekti var cita starpā piedāvāt izglītības pakalpojumus, kuri savas būtības, finansēšanas struktūras un privātu organizāciju radītās konkurences dēļ ir uzskatāmi par saimniecisko darbību.
31. Ņemot vērā 28., 29. un 30. punktā izklāstītos principus, Komisija uzskata, ka atsevišķas darbības, ko veic universitātes un pētniecības organizācijas, neietilpst valsts atbalsta noteikumu darbības jomā. Tas attiecas uz to pamatdarbību, proti:
- a) izglītību nolūkā panākt cilvēkresursu apjoma un kvalifikācijas pieaugumu;
 - b) neatkarīgiem pētījumiem un izstrādi nolūkā gūt plašākas zināšanas un labāku izpratni, tostarp kopīgiem pētījumiem un izstrādi;
 - c) pētījumu rezultātu izplatīšanu.
32. Komisija uzskata, ka zināšanu pārneses darbības (licencēšana, uzņēmumu veidošana uz pētniecības iestāžu bāzes vai citi pētniecības organizācijas radīto zināšanu pārvaldības veidi) nav saimnieciskā darbība, ja šīs darbības veic pētniecības organizācija vai pētniecības infrastruktūra (tostarp to struktūrvienības vai meitasuzņēmumi) vai arī kopā ar citiem šāda veida subjektiem vai to vārdā un visus ienākumus no šīm darbībām iegulda atpakaļ pētniecības organizāciju vai infrastruktūru pamatdarbībā ⁽⁴⁹⁾.

2.6. Kultūra un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšana, tostarp dabas aizsardzība

33. Kultūra ir Savienības sabiedrību atspoguļojošo un veidojošo identitāšu, vērtību un nozīmju nesēja. Kultūras un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas jomā ietilpst ļoti plašs mērķu un darbību loks, tostarp muzeji, arhīvi, bibliotēkas, mākslas un kultūras centri vai telpas, teātri, operas nami, koncertzāles, arheoloģiskie objekti, pieminekļi, vēsturiskie objekti un celtnes, tradicionālās paražas un amatniecība, festivāli un izstādes, kā arī kultūras un mākslas izglītības pasākumi. Vērtīgu labumu sabiedrībai Savienībā sniedz arī Eiropas bagātais dabas mantojums un bioloģiskās daudzveidības, dzīvotņu un sugu aizsardzība.
34. Atsevišķas ar kultūru, kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanu un dabas aizsardzību saistītas darbības var, ņemot vērā to īpašo raksturu, būt organizētas nekomerciāli un tādējādi būt tādas, kurām nav saimnieciska rakstura. Tādējādi to publiskais finansējums var nebūt valsts atbalsts. Komisija uzskata, ka publiskā finansējuma

⁽⁴³⁾ EBTA Tiesas 2008. gada 21. februāra spriedums lietā E-5/07 *Private Barnehagers Landsforbund*/EBTA Uzraudzības iestāde, 2008, EBTA tiesas ziņojums, 62. lpp., 83. punkts.

⁽⁴⁴⁾ Tiesas 1988. gada 27. septembra spriedums *Humbel*, 263/86, ECLI:EU:C:1988:451, 18. punkts.

⁽⁴⁵⁾ Tiesas 2007. gada 11. septembra spriedums Komisija/Vācija, C-318/05, ECLI:EU:C:2007:495, 65. līdz 71. punkts; Tiesas 2007. gada 11. septembra spriedums *Schwarz*, C-76/05, ECLI:EU:C:2007:492, 37. līdz 47. punkts.

⁽⁴⁶⁾ EBTA Tiesas 2008. gada 21. februāra spriedums lietā E-5/07 *Private Barnehagers Landsforbund*/EBTA Uzraudzības iestāde, 2008, EBTA tiesas ziņojums, 62. lpp.

⁽⁴⁷⁾ Tiesas 2007. gada 18. decembra spriedums *Jundt*, C-281/06, ECLI:EU:C:2007:816, 28. līdz 39. punkts.

⁽⁴⁸⁾ Tiesas 1993. gada 7. decembra spriedums *Wirth*, C-109/92, ECLI:EU:C:1993:916, 14. līdz 22. punkts.

⁽⁴⁹⁾ Skatīt 19. punktu Nostādnēs par valsts atbalstu pētniecībai, izstrādei un inovācijai (OV C 198, 27.6.2014., 1. lpp.).

piešķiršana kultūras vai kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas pasākumam, kas visai sabiedrībai pieejams bez maksas, kalpo tīri sociālam un kultūras mērķim, kam nav saimnieciska rakstura. Tāpat arī tad, ja no kultūras iestādes apmeklētājiem vai sabiedrībai pieejama kultūras, kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas vai dabas aizsardzības pasākuma dalībniekiem tiek prasīta samaksa, kas sedz tikai daļu no faktiskajām izmaksām, šim pasākumam tik un tā nav saimnieciska rakstura, jo šādu samaksu nevar uzskatīt par reālu atlīdzību par sniegto pakalpojumu.

35. Turpretī tādi kultūras vai kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas pasākumi (tostarp dabas aizsardzība), kurus pārsvarā finansē no apmeklētāju vai lietotāju maksām vai ar citiem komerciāliem līdzekļiem (piemēram, komerciālas izstādes, kinoteātri, komerciāli koncerti un festivāli, mākslas skolas, kuras pārsvarā finansē no mācību maksas), būtu jā kvalificē kā saimnieciska rakstura pasākumi. Tāpat arī kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas vai kultūras pasākumi, no kuriem labumu gūst vienīgi atsevišķi uzņēmumi, nevis sabiedrība (piemēram, privātas komercsabiedrības lietošanā esošas vēsturiskas ēkas restaurācija), parasti būtu kvalificējami kā saimnieciska rakstura pasākumi.
36. Turklāt daudzi kultūras vai kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas pasākumi objektīvi ir neaizstājami (piemēram, valsts arhīvu, kuros atrodas unikāli dokumenti, pārvaldība), un tādējādi tiem nav reāla tirgus. Komisija uzskata, ka arī šie pasākumi kvalificētos kā tādi, kam nav saimnieciska rakstura.
37. Ja subjekts veic tādus kultūras vai kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas pasākumus, no kuriem daži ir nesaimnieciskā darbība, kā izklāstīts 34. un 36. punktā, un daži ir saimnieciskā darbība, valsts atbalsta noteikumi tā saņemtajam publiskajam finansējumam ir piemērojami tikai attiecībā uz izmaksām, kas saistītas ar saimniecisko darbību ⁽⁵⁰⁾.

3. IZCELSMES VALSTS

38. Priekšrocības tieša vai netieša piešķiršana no valsts līdzekļiem un pasākuma attiecināmība uz valsti ir divi atšķirīgi, bet kumulatīvi valsts atbalsta pastāvēšanas nosacījumi ⁽⁵¹⁾. Tomēr, izvērtējot pasākumu saskaņā ar Līguma 107. panta 1. punktu, tos bieži skata kopā, jo tie abi attiecas uz konkrētā pasākuma izcelsmes valsti.

3.1. Attiecināmība

39. Gadījumos, kad publiskā iestāde piešķir priekšrocību kādam saņēmējam, pasākums pēc definīcijas ir attiecināms uz valsti, pat ja attiecīgā iestāde ir juridiski autonoma no citām publiskajām iestādēm. Tas pats attiecas uz gadījumiem, kad publiskā iestāde priekšrocību piešķiršanā pasākuma pārvaldībai norīko privātu vai publisku subjektu. Savienības tiesības nevar pieļaut, ka valsts atbalsta normas tiek apietas, radot autonomas iestādes, kuru uzdevums ir piešķirt atbalstu ⁽⁵²⁾.
40. Tomēr attiecināmības noteikšana ir sarežģītāka, ja priekšrocību piešķir ar publisko uzņēmumu starpniecību ⁽⁵³⁾. Šādos gadījumos ir jānosaka, vai var uzskatīt, ka publiskās iestādes tādā vai citādā veidā ir bijušas iesaistītas pasākuma pieņemšanā ⁽⁵⁴⁾.

⁽⁵⁰⁾ Kā skaidrots 207. punktā, Komisija uzskata, ka publiskais finansējums, kuru sniedz parastajiem papildpakalpojumiem (piemēram, restorāniem, veikaliem vai maksas stāvvietām) infrastruktūrās, kuras izmanto galvenokārt tikai nesaimnieciskajai darbībai, parasti neietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm. Līdzīgi Komisija uzskata, ka publiskais finansējums parastajiem papildpakalpojumiem, kurus sniedz saistībā ar kultūras un kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas nesaimnieciskajām darbībām (piemēram, veikalam, bāram vai maksas garderobei muzejā), arī parasti neietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm.

⁽⁵¹⁾ Skatīt, piemēram, Tiesas 2002. gada 16. maija spriedumu Francija/Komisija (*Stardust*), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 24. punkts, un Vispārējās tiesas 2006. gada 5. aprīļa spriedumu *Deutsche Bahn AG/Komisija*, T-351/02, ECLI:EU:T:2006:104, 103. punkts.

⁽⁵²⁾ Vispārējās tiesas 1996. gada 12. decembra spriedums *Air France/Komisija*, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, 62. punkts.

⁽⁵³⁾ Publisko uzņēmumu jēdzienu var definēt, atsaucoties uz Komisijas 2006. gada 16. novembra Direktīvu 2006/111/EK par dalībvalstu un publisku uzņēmumu finansiālo attiecību pārredzamību, kā arī par dažu uzņēmumu finanšu pārredzamību (OV L 318, 17.11.2006., 17. lpp.). Direktīvas 2. panta b) punktā ir noteikts, ka "publiski uzņēmumi" ir uzņēmumi, kuros publiskās iestādes var tieši vai netieši īstenot dominējošu ietekmi savu lēmumu dēļ, finansiālas dalības dēļ vai to noteikumu dēļ, kas attiecas uz šiem uzņēmumiem".

⁽⁵⁴⁾ Tiesas 2002. gada 16. maija spriedums Francija/Komisija (*Stardust*), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 52. punkts.

41. Apstākļi, ka pasākumu ir veicis publiskais uzņēmums, pats par sevi nav pietiekams, lai atzītu, ka tas ir attiecināms uz valsti ⁽⁵⁵⁾. Tomēr nav jāpierāda, ka publiskās iestādes konkrētajā gadījumā ir praktiski mudinājušas publisko uzņēmumu veikt attiecīgo pasākumu ⁽⁵⁶⁾. Ņemot vērā, ka valsts un publisko uzņēmumu attiecības neizbēgami ir ciešas, pastāv reāls risks, ka ar šo uzņēmumu starpniecību valsts atbalstu piešķir nepārredzamā veidā, pārkāpjot Līgumā paredzētos noteikumus par valsts atbalstu ⁽⁵⁷⁾. Turklāt tieši dēļ privilēģētajām attiecībām, kādas pastāv starp valsti un publiskajiem uzņēmumiem, trešai personai parasti būtu ļoti grūti konkrētā gadījumā pierādīt, ka pasākumi, kurus ir veicis šāds uzņēmums, tiešām ir īstenoti, izpildot publisko iestāžu norādījumus ⁽⁵⁸⁾.
42. Šo iemeslu dēļ pasākuma attiecināmību uz valsti tādām pasākumiem, kuru ir īstenojis publisks uzņēmums, var secināt no pazīmju kopuma, kas izriet no attiecīgā gadījuma apstākļiem un konteksta, kādā šis pasākums ir īstenots ⁽⁵⁹⁾.

3.1.1. Attiecināmības pazīmes

43. Iespējamās pazīmes, kas ļauj konstatēt, vai pasākums ir attiecināms uz valsti, ir cita starpā šādas ⁽⁶⁰⁾:
- a) attiecīgā struktūra nevarētu pieņemt apstrīdēto lēmumu, neņemot vērā publisko iestāžu prasības;
 - b) organizatoriskas dabas faktori, kas publisko uzņēmumu saista ar valsti;
 - c) uzņēmumam, ar kura starpniecību piešķirts atbalsts, bija jāņem vērā valdības struktūru sniegtie norādījumi ⁽⁶¹⁾;
 - d) publiskā uzņēmuma integrācija valsts administrācijas struktūrās;
 - e) publiskā uzņēmuma darbības veids ⁽⁶²⁾ un darbība tirgū normālas konkurences ar citiem privātajiem uzņēmumiem apstākļos;
 - f) uzņēmuma juridiskais statuss (publisko tiesību subjekts vai vispārējo uzņēmējdarbības tiesību subjekts), kaut arī attiecināmības iespējas izslēgšanai nepietiek tikai ar to, ka publiskais uzņēmums dibināts kā kapitālsabiedrība saskaņā ar vispārējām tiesībām ⁽⁶³⁾, ņemot vērā autonomiju, ko uzņēmumam dod šī juridiskā forma;
 - g) pakāpe, kādā publiskās iestādes īsteno pārraudzību pār uzņēmuma pārvaldību;
 - h) citas pazīmes, kas liecina par publisko iestāžu iesaisti attiecīgā pasākuma pieņemšanā vai par to neiesaistes neiespējamību, ņemot vērā pasākuma darbības jomu, saturu vai tajā ietvertos nosacījumus.

⁽⁵⁵⁾ Tiesas 2002. gada 16. maija spriedums Francija/Komisija (*Stardust*), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294. Skatīt arī Vispārējās tiesas 2008. gada 26. jūnija spriedumu *SIC/Komisija*, T-442/03, ECLI:EU:T:2008:228, 93. līdz 100. punkts.

⁽⁵⁶⁾ Turklāt nav nepieciešams pierādīt, ka konkrētajā gadījumā publiskā uzņēmuma rīcība būtu bijusi citāda, ja tas būtu rīkojies neatkarīgi; skatīt Vispārējās tiesas 2015. gada 25. jūnija spriedumu *SACE un Sace BT/Komisija*, T-305/13, ECLI:EU:T:2015:435, 48. punkts.

⁽⁵⁷⁾ Tiesas 2002. gada 16. maija spriedums Francija/Komisija (*Stardust*), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 53. punkts.

⁽⁵⁸⁾ Tiesas 2002. gada 16. maija spriedums Francija/Komisija (*Stardust*), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 54. punkts.

⁽⁵⁹⁾ Tiesas 2002. gada 16. maija spriedums Francija/Komisija (*Stardust*), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 55. punkts.

⁽⁶⁰⁾ Tiesas 2002. gada 16. maija spriedums Francija/Komisija (*Stardust*), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 55. un 56. punkts. Skatīt arī ģenerāladvokāta Džeikobsa (*Jacobs*) 2001. gada 13. decembra secinājumus Francija/Komisija (*Stardust*), C-482/99, ECLI:EU:C:2001:685, 65. līdz 68. punkts.

⁽⁶¹⁾ Tiesas 2014. gada 23. oktobra spriedums *Commerz Nederland*, C-242/13, ECLI:EU:C:2014:2224, 35. punkts.

⁽⁶²⁾ Piemēram, ja pasākumus veic valsts attīstības bankas, kas cenšas sasniegt valsts politikas mērķus (Vispārējās tiesas 2013. gada 27. februāra spriedums *Nitrogénművek Vegyipari Zrt/Komisija*, T-387/11, ECLI:EU:T:2013:98, 63. punkts), vai ja pasākumus veic privatizācijas aģentūras vai valsts pensiju fondi (Vispārējās tiesas 2016. gada 28. janvāra spriedums *Slovēnija/Komisija (ELAN)*, T-507/12, ECLI:EU:T:2016:35, 86. punkts).

⁽⁶³⁾ Tiesas 2002. gada 16. maija spriedums Francija/Komisija (*Stardust*), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 57. punkts.

3.1.2. Attiecināmība un pienākumi saskaņā ar Savienības tiesībām

44. Pasākums nav attiecināms uz valsti, ja tai ir pienākums to īstenot saskaņā ar Savienības tiesībām, bez jebkādas rīcības brīvības. Tādā gadījumā pasākums izriet no Savienības likumdevēja akta un nav attiecināms uz valsti ⁽⁶⁴⁾.
45. Tomēr tas neattiecas uz situācijām, kurās Savienības tiesībās ir atļauti konkrēti valsts pasākumi un dalībvalstīm ir rīcības brīvība i) attiecībā uz to, vai attiecīgos pasākumus pieņemt, vai ii) tādu konkrētā pasākuma iezīmju noteikšanā, kuras ir būtiskas no valsts atbalsta viedokļa ⁽⁶⁵⁾.
46. Pasākumi, kurus kopīgi pieņēmušas vairākas dalībvalstis, saskaņā ar Līguma 107. panta 1. punktu ir attiecināmi uz visām attiecīgajām dalībvalstīm ⁽⁶⁶⁾.

3.2. Valsts līdzekļi

3.2.1. Vispārīgie principi

47. Par valsts atbalstu Līguma 107. panta 1. punkta nozīmē ir atzīstamas tikai tādas priekšrocības, kas tieši vai netieši piešķirtas no valsts līdzekļiem ⁽⁶⁷⁾.
48. Valsts līdzekļi ietver visus publiskā sektora līdzekļus ⁽⁶⁸⁾, tostarp valsts iekšējo struktūru (decentralizētu, federālu, reģionālu vai citu) līdzekļus ⁽⁶⁹⁾, un noteiktos apstākļos arī privāto struktūru līdzekļus (skatīt 57. un 58. punktu). Nav no svara, vai publiskā sektora iestāde ir autonoma ⁽⁷⁰⁾. Finansējums, kuru dalībvalsts centrālā banka nodrošina konkrētām kredītiestādēm, parasti paredz valsts līdzekļu piešķiršanu ⁽⁷¹⁾.
49. Publisko uzņēmumu līdzekļi arī ir uzskatāmi par valsts līdzekļiem Līguma 107. panta 1. punkta nozīmē, jo valsts spēj ietekmēt šo līdzekļu izlietojumu ⁽⁷²⁾. Valsts atbalsta tiesību kontekstā par valsts atbalstu var tikt atzīta arī līdzekļu piešķiršana publisko uzņēmumu grupas ietvaros, piemēram, ja mātesuzņēmums piešķir līdzekļus

⁽⁶⁴⁾ Skatīt Tiesas 2009. gada 23. aprīļa spriedumu *Puffer*, C-460/07, ECLI:EU:C:2009:254, 70. punkts (tiesības uz priekšnodokli samaksātā PVN atskaitīšanu saskaņā ar Savienībā ieviesto sistēmu), un Vispārējās tiesas 2006. gada 5. aprīļa spriedumu *Deutsche Bahn AG*/Komisija, T-351/02, ECLI:EU:T:2006:104, 102. punkts (Savienības tiesībās noteiktās nodokļu atbrīvojumu prasības).

⁽⁶⁵⁾ Par Padomes lēmumā dotu atļauju dalībvalstij ieviest noteiktus nodokļu atbrīvojumus skatīt Tiesas 2013. gada 10. decembra spriedumu Komisija/Irija un citi, C-272/12 P, ECLI:EU:C:2013:812, 45. līdz 53. punkts. Šajā spriedumā cita starpā precizēts, ka tam, ka Padomes lēmums tiesību aktu saskaņošanas jomā pieņemts, pamatojoties uz Komisijas priekšlikumu, nav nozīmes, jo valsts atbalsta jēdziens ir objektīvs jēdziens.

⁽⁶⁶⁾ Komisijas 2010. gada 26. februāra Lēmums 2010/606/ES par valsts atbalstu C 9/2009 (ex NN 45/08, NN 49/08 un NN 50/08), ko Beļģijas Karaliste, Francijas Republika un Luksemburgas Lielhercogiste piešķirušas *Dexia SA* (OV L 274, 19.10.2010., 54. lpp.).

⁽⁶⁷⁾ Tiesas 1978. gada 24. janvāra spriedums *Van Tiggele*, 82/77, ECLI:EU:C:1978:10, 25. un 26. punkts; Vispārējās tiesas 1996. gada 12. decembra spriedums *Air France*/Komisija, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, 63. punkts.

⁽⁶⁸⁾ Vispārējās tiesas 1996. gada 12. decembra spriedums *Air France*/Komisija, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, 56. punkts.

⁽⁶⁹⁾ Tiesas 1987. gada 14. oktobra spriedums *Vācija*/Komisija, 248/84, ECLI:EU:C:1987:437, 17. punkts; Vispārējās tiesas 2002. gada 6. marta spriedums *Territorio Histórico de Álava* un citi/Komisija, apvienotās lietas T-92/00 un T-103/00, ECLI:EU:T:2002:61, 57. punkts.

⁽⁷⁰⁾ Vispārējās tiesas 1996. gada 12. decembra spriedums *Air France*/Komisija, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, 58. līdz 62. punkts.

⁽⁷¹⁾ Skatīt jo īpaši 62. punktu Komisijas paziņojumā par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu no 2013. gada 1. augusta atbalsta pasākumiem banku labā saistībā ar finanšu krīzi ("Banku darbības paziņojums") (OV C 216, 30.7.2013., 1. lpp.). Tomēr Komisija precizēja, ka tad, ja centrālā banka reaģē uz banku krīzi, izvēloties vispārējus pasākumus, kas ir pieejami visiem līdzīgiem tirgus dalībniekiem attiecīgajā tirgū (piemēram, aizdevumi visiem tirgus dalībniekiem ar vienādiem nosacījumiem), nevis selektīvus pasākumus par labu atsevišķām bankām, minētie vispārējie pasākumi bieži vien neietilpst valsts atbalsta noteikumu darbības jomā.

⁽⁷²⁾ Tiesas 2002. gada 16. maija spriedums *Francija*/Komisija (*Stardust*), C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 38. punkts. Skatīt arī Tiesas 2004. gada 29. aprīļa spriedumu *Griekija*/Komisija, C-278/00, ECLI:EU:C:2004:239, 53. un 54. punkts, un Tiesas 2003. gada 8. maija spriedumu *Itālija un SIM 2 Multimedia SpA*/Komisija, apvienotās lietas C-328/99 un C-399/00, ECLI:EU:C:2003:252, 33. un 34. punkts.

savam meitasuzņēmumam (pat ja no ekonomikas skatupunkta runa ir par vienu vienotu uzņēmumu) ⁽⁷³⁾. Jautājums par to, vai šo līdzekļu piešķiršana ir attiecināma uz valsti, ir skatīts 3.1. iedaļā. Tas, ka publisks uzņēmums ir atbalsta saņēmējs, nenozīmē, ka šis uzņēmums cita atbalsta pasākuma ietvaros nevar piešķirt atbalstu kādam citam saņēmējam ⁽⁷⁴⁾.

50. Tas, ka pasākumu, ar kuru piešķir priekšrocību, nav tiešā veidā finansējusi valsts, bet publisks vai privāts subjekts, kuru valsts izveidojusi vai norīkojusi atbalsta pārvaldībai, ne obligāti nozīmē, ka pasākums nav finansēts no valsts līdzekļiem ⁽⁷⁵⁾. Publiskās iestādes pasākums, kas dod priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai produktiem, nezaudē savu bezmaksas priekšrocību raksturu tikai tāpēc, ka to daļēji vai pilnībā finansē no publiskās iestādes noteiktām iemaksām, kas tiek ieturētas no attiecīgajiem uzņēmumiem ⁽⁷⁶⁾.
51. Valsts līdzekļi var tikt piešķirti daudzos dažādos veidos, piemēram, kā tiešās dotācijas, aizdevumi, galvojumi, tieši ieguldījumi komercsabiedrību kapitālā un pabalsti natūrā. Stingra un konkrēta apņemšanās valsts līdzekļus darīt pieejamus kādā vēlākā datumā arī ir uzskatāma par valsts līdzekļu piešķiršanu. Nav nepieciešama līdzekļu pozitīvas summas nodošana – pietiek ar valsts atteikšanos no ieņēmumiem. Atteikšanās no tādiem ieņēmumiem, kuri parastā gadījumā tiktu samaksāti valstij, ir uzskatāma par valsts līdzekļu piešķiršanu ⁽⁷⁷⁾. Piemēram, nodokļu un sociālā nodrošinājuma ieņēmumu “iztrūkums”, ko rada nodokļu vai sociālā nodrošinājuma iemaksu atbrīvojumi vai samazinājumi, kurus piešķirusi dalībvalsts, vai atbrīvojumi no saistībām maksāt naudas sodu vai no citām finansiālām sankcijām, atbilst Līguma 107. panta 1. punktā izvirzītajai prasībai par valsts līdzekļiem ⁽⁷⁸⁾. 107. panta 1. punkta piemērošanas nolūkā pietiek ar to, ka ar galvojumu vai līgumisku piedāvājumu ir radīts konkrēts risks nākotnē izraisīt papildu izmaksas valstij ⁽⁷⁹⁾.
52. Ja publiskās iestādes vai publiskie uzņēmumi piedāvā preces vai pakalpojumus par cenu, kas ir zem tirgus cenām, vai iegulda uzņēmumā tādā veidā, ka nav izpildīts tirgus ekonomikas dalībnieka kritērijs, kas skaidrots 73. un turpmākajos punktos, tas nozīmē atteikšanos no valsts līdzekļiem (kā arī priekšrocības piešķiršanu).
53. Piekļuves piešķiršana valsts infrastruktūrai vai dabas resursiem vai īpašu vai ekskluzīvu tiesību ⁽⁸⁰⁾ piešķiršana bez pienācīgas atlīdzības, kas atbilstu tirgus cenām, var tikt uzskatīta par atteikšanos no valsts ieņēmumiem (kā arī par priekšrocības piešķiršanu) ⁽⁸¹⁾.
54. Šādos gadījumos ir jānosaka, vai valsts papildus tās lomai kā attiecīgo valsts līdzekļu pārvaldītājai rīkojas kā regulators, kas cenšas sasniegt politikas mērķus, attiecīgo uzņēmumu atlases procesam piemērojot kvalitatīvus kritērijus (kuri pārredzamā un nediskriminējošā veidā noteikti iepriekš) ⁽⁸²⁾. Valstij rīkojoties kā regulatoram, tā

⁽⁷³⁾ Tiesas 1996. gada 11. jūlija spriedums *SFEI* un citi, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, 62. punkts.

⁽⁷⁴⁾ Vispārējās tiesas 2011. gada 24. marta spriedums *Freistaat Sachsen* un *Land Sachsen-Anhalt*, un citi/Komisija, apvienotās lietas T-443/08 un T-455/08, ECLI:EU:T:2011:117, 143. punkts.

⁽⁷⁵⁾ Tiesas 1977. gada 22. marta spriedums *Steinike & Weinlig*, 78/76, ECLI:EU:C:1977:52, 21. punkts.

⁽⁷⁶⁾ Tiesas 1977. gada 22. marta spriedums *Steinike & Weinlig*, 78/76, ECLI:EU:C:1977:52, 22. punkts.

⁽⁷⁷⁾ Tiesas 2000. gada 16. maija spriedums *Francija/Ladbroke Racing Ltd* un Komisija, C-83/98 P, ECLI:EU:C:2000:248, 48. līdz 51. punkts.

⁽⁷⁸⁾ Tiesas 1994. gada 15. marta spriedums *Banco Exterior de España*, C-387/92, ECLI:EU:C:1994:100, 14. punkts par nodokļu atbrīvojumiem. Turklāt valstij papildu izmaksas var radīt tādas atkāpes no vispārējiem maksātspējas noteikumiem, kas dod uzņēmumiem iespēju turpināt komercdarbību apstākļos, kuros tas nebūtu bijis iespējams vispārējo maksātspējas noteikumu piemērošanas gadījumā, ja šo uzņēmumu galveno kreditoru vidū ir publiskās struktūras vai šāds pasākums ir faktiskā atteikšanās no valsts kā kredītores prasījumiem. Skatīt Tiesas 1999. gada 17. jūnija spriedumu *Piaggio*, C-295/97, ECLI:EU:C:1999:313, 40. līdz 43. punkts, un Tiesas 1998. gada 1. decembra spriedumu *Ecotrade*, C-200/97, ECLI:EU:C:1998:579, 45. punkts.

⁽⁷⁹⁾ Tiesas 1998. gada 1. decembra spriedums *Ecotrade*, C-200/97, ECLI:EU:C:1998:579, 41. punkts, un Tiesas 2013. gada 19. marta spriedums *Bouygues Télécom*/Komisija un citi, apvienotās lietas C-399/10 P un C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175, 137. 138. un 139. punkts.

⁽⁸⁰⁾ Kā definēts 2. panta f) un g) punktā Komisijas 2006. gada 16. novembra Direktīvā 2006/111/EK par dalībvalstu un publisku uzņēmumu finansiālo attiecību pārredzamību, kā arī par dažu uzņēmumu finanšu pārredzamību (OV L 318, 17.11.2006., 17. lpp.).

⁽⁸¹⁾ Skatīt arī 33. punktu Komisijas paziņojumā par Eiropas Savienības atbalsta noteikumu piemērošanu kompensācijai, kas piešķirta par vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes pakalpojumu sniegšanu (OV C 8, 11.1.2012., 4. lpp.).

⁽⁸²⁾ Skatīt Vispārējās tiesas 2007. gada 4. jūlija spriedumu *Bouygues SA*/Komisija, T-475/04, ECLI:EU:T:2007:196, kurā tā atzīmēja, ka, piešķirot piekļuvi tādiem ierobežotiem valsts īpašumā esošiem resursiem kā radiofrekvenču spektrs, valsts iestādēm ir gan tiesa karu regulētāja loma, gan šā sabiedriskā īpašuma pārvaldītāja loma, 104. punkts.

var leģitīmi pieņemt lēmumu necensties maksimizēt ieņēmumus, kurus tā principā būtu varējusi gūt, un valsts atbalsta noteikumi uz to neattiecas, ja attieksme pret visiem attiecīgajiem uzņēmējiem atbilst nediskriminācijas principam un starp regulatīvā mērķa sasniegšanu un atteikšanos no ieņēmumiem pastāv objektīva saikne ⁽⁸³⁾.

55. Jebkurā gadījumā valsts līdzekļu piešķiršana ir konstatējama, ja publiskās iestādes konkrētajā gadījumā neiekasē parasto summu par piekļuves piešķiršanu publiskajai infrastruktūrai vai dabas resursiem vai par īpašu vai ekskluzīvu tiesību piešķiršanu saskaņā ar vispārējo sistēmu.
56. Netiešu negatīvu ietekmi uz valsts līdzekļiem, kuru izraisa regulatīvie pasākumi, neuzskata par valsts līdzekļu piešķiršanu, ja pasākumam ir raksturīga šāda ietekme ⁽⁸⁴⁾. Piemēram, atkāpe no darba tiesību noteikumiem, ar ko maina uzņēmumu un darba ņēmēju līgumattiecību regulējumu, nav uzskatāma par valsts līdzekļu piešķiršanu, neraugoties uz to, ka tās ietekmē var samazināties valstij maksājamās sociālā nodrošinājuma iemaksas vai nodokļi ⁽⁸⁵⁾. Tāpat arī valsts regulējums, ar kuru atsevišķām precēm ir noteikta minimālā cena, neietver valsts līdzekļu piešķiršanu ⁽⁸⁶⁾.

3.2.2. Kontrolējoša ietekme uz līdzekļiem

57. Līdzekļu izcelsme nav būtiska, ja vien pirms to tiesas vai netiešas piešķiršanas saņēmējiem šie līdzekļi ir valsts kontrolē un tādējādi ir pieejami publiskajām iestādēm ⁽⁸⁷⁾, pat ja tie nekļūst par šo iestāžu īpašumu ⁽⁸⁸⁾.
58. Tādējādi subsīdijas, kuras finansē no parafiskāliem maksājumiem vai valsts noteiktām obligātajām iemaksām un kuras tiek pārvaldītas un iedalītas saskaņā ar valsts noteikumiem, paredz valsts līdzekļu piešķiršanu, pat ja tās nav publisko iestāžu pārvaldītas ⁽⁸⁹⁾. Turklāt ar to vien, ka subsīdijas ir daļēji finansētas no brīvprātīgām

⁽⁸³⁾ Attiecībā uz šo skatīt Komisijas 2004. gada 20. jūlija lēmumu par valsts atbalstu NN 42/2004 – Francija – Izmaiņas ar atpakaļejošu datumu maksājumos, kas *Orange* un *SFR* jāmaksā par *UMTS* licencēm (OV C 275, 8.11.2005., 3. lpp.), 28., 29. un 30. apsvērums, ko atstājušas spēkā Savienības tiesas (Vispārējās tiesas 2007. gada 4. jūlija spriedums *Bouygues SA/Komisija*, T-475/04, ECLI:EU:T:2007:196, 108. līdz 111. un 123. punkts, un Tiesas 2009. gada 2. aprīļa spriedums *Bouygues un Bouygues Télécom/Komisija*, C-431/07 P, ECLI:EU:C:2009:223, 94. līdz 98. un 125. punkts). Minētajā gadījumā valsts attiecībā uz *UMTS* radiofrekvenču spektra licenču piešķiršanu rīkojās vienlaikus gan kā telesakaru regulatoru, gan kā šā sabiedriskā īpašuma pārvaldītāju un centās sasniegt regulatīvos mērķus, kuri noteikti Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 10. aprīļa Direktīvā 97/13/EK par vispārējo atļauju un individuālo licenču kopēju sistēmu telekomunikāciju pakalpojumu jomā (OV L 117, 7.5.1997., 15. lpp.). Savienības tiesas apstiprināja, ka šādā situācijā licenču piešķiršana, nemaksimizējot ieņēmumus, kurus būtu iespējams gūt, nebija uzskatāma par valsts atbalsta piešķiršanu, jo attiecīgie pasākumi bija pamatoti, ņemot vērā Direktīvā 97/13/EK noteiktos regulatīvos mērķus, un atbilda nediskriminācijas principam. Turpretī Tiesa savā 2011. gada 8. septembra spriedumā *Komisija/Nīderlande*, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, 88. un turpmākie punkti, nekonstatēja nekādus regulatīvos iemeslus, kuri būtu varējuši attaisnot brīvi tirgojamu emisiju kvotu piešķiršanu bez atlīdzības. Skatīt arī Tiesas 2015. gada 14. janvāra spriedumu *Eventech/The Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, 46. un turpmākie punkti.

⁽⁸⁴⁾ Tiesas 2001. gada 13. marta spriedums *PreussenElektra*, C-379/98, ECLI:EU:C:2001:160, 62. punkts.

⁽⁸⁵⁾ Tiesas 1993. gada 17. marta spriedums *Sloman Neptun Schiffahrts*, apvienotās lietas C-72/91 un C-73/91, ECLI:EU:C:1993:97, 20. un 21. punkts. Attiecībā uz to, ka atsevišķu darba tiesību noteikumu nepiemērošana nav uzskatāma par valsts līdzekļu piešķiršanu, skatīt arī Tiesas 1998. gada 7. maija spriedumu *Viscido* un citi, apvienotās lietas C-52/97, C-53/97 un C-54/97, ECLI:EU:C:1998:209, 13. un 14. punkts, un Tiesas 1993. gada 30. novembra spriedumu *Kirsammer-Hack*, C-189/91, ECLI:EU:C:1993:907, 17. un 18. punkts.

⁽⁸⁶⁾ Tiesas 1978. gada 24. janvāra spriedums *Van Tiggele*, 82/77, ECLI:EU:C:1978:10, 25. un 26. punkts.

⁽⁸⁷⁾ Skatīt, piemēram, Tiesas 2008. gada 17. jūlija spriedumu *Essent Network Noord*, C-206/06, ECLI:EU:C:2008:413, 70. punkts, un Tiesas 2000. gada 16. maija spriedumu *Francija/Ladbroke Racing Ltd* un Komisija, C-83/98 P, ECLI:EU:C:2000:248, 50. punkts.

⁽⁸⁸⁾ Skatīt Vispārējās tiesas 1996. gada 12. decembra spriedumu *Air France/Komisija*, T-358/94, ECLI:EU:T:1996:194, 65., 66. un 67. punkts, kur skatīts *Caisse des Dépôts et Consignations* piešķirtais atbalsts, ko finansēja no privātpersonu brīvprātīgiem noguldījumiem, kurus varēja izņemt jebkurā brīdī. Tas neietekmēja secinājumu, ka minētais finansējums ir valsts līdzekļi, jo *Caisse* to varēja izmantot uz noguldījumu un izņemto līdzekļu saldo pamata tā, it kā tas tai būtu pastāvīgi pieejams. Skatīt arī Tiesas 2000. gada 16. maija spriedumu *Francija/Ladbroke Racing Ltd* un Komisija, C-83/98 P, ECLI:EU:C:2000:248, 50. punkts.

⁽⁸⁹⁾ Tiesas 1974. gada 2. jūlija spriedums *Itālija/Komisija*, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, 16. punkts; Tiesas 1992. gada 11. marta spriedums *Compagnie Commerciale de l'Ouest*, apvienotās lietas no C-78/90 līdz C-83/90, ECLI:EU:C:1992:118, 35. punkts; Tiesas 2008. gada 17. jūlija spriedums *Essent Network Noord*, C-206/06, ECLI:EU:C:2008:413, 58. līdz 74. punkts.

privātām iemaksām, nepietiek valsts līdzekļu klātbūtnes izslēgšanai, jo būtiskais faktors ir nevis līdzekļu izcelsme, bet pakāpe, kādā publiskā iestāde ir iesaistīta pasākuma un tā finansēšanas metodes noteikšanā ⁽⁹⁰⁾. Valsts līdzekļu piešķiršanu var izslēgt vienīgi sevišķos apstākļos, jo īpaši, ja profesionālas organizācijas locekļu līdzekļi ir rezervēti kā finansējums konkrētam mērķim organizācijas locekļu interesēs, par ko privāta organizācija ir lēmusi tīri komerciāla mērķa labā, un ja dalībvalsts kalpo tikai par instrumentu, lai profesionālās organizācijas ieviestās iemaksas padarītu obligātas ⁽⁹¹⁾.

59. Valsts līdzekļu piešķiršana ir konstatējama arī tad, ja attiecīgie līdzekļi kopīgi ir vairāku dalībvalstu rīcībā, un tās kopīgi lemj par šo līdzekļu izlietojumu ⁽⁹²⁾. Tas attiecas, piemēram, uz Eiropas Stabilizācijas mehānisma (ESM) finansējumu.
60. Savienības (piemēram, struktūrfondu), Eiropas Investīciju bankas, Eiropas Investīciju fonda vai tādu starptautisko finanšu iestāžu kā Starptautiskais Valūtas fonds vai Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka līdzekļi ir uzskatāmi par valsts līdzekļiem, ja valsts iestādēm ir rīcības brīvība noteikt to izlietojumu (jo īpaši izvēlēties saņēmējus) ⁽⁹³⁾. Savukārt tad, ja šos līdzekļus tiešā veidā piešķir Savienība, Eiropas Investīciju banka vai Eiropas Investīciju fonds un valsts iestādēm nav nekādas rīcības brīvības, tie nav uzskatāmi par valsts līdzekļiem (piemēram, finansējums, ko tiešās pārvaldības ietvaros piešķir saskaņā ar pamatprogrammu "Apvārsnis 2020" vai ES Uzņēmumu un mazo un vidējo uzņēmumu konkurētspējas programmu COSME vai no Eiropas transporta tīkla (TEN-T) līdzekļiem).

3.2.3. Valsts iesaiste privāttiesību subjektu līdzekļu pārdalē

61. Regulējums, kas izraisa finanšu līdzekļu pārdali, kuras rezultātā tie pāriet no viena privāttiesību subjekta pie otra bez jebkādas valsts iesaistes, principā neietver valsts līdzekļu piešķiršanu, ja nauda no viena privāttiesību subjekta nepastarpināti nonāk pie otra subjekta, neizejot caur publisku vai privātu subjektu, kuru valsts norīkojusi pārveduma pārvaldībai ⁽⁹⁴⁾.
62. Piemēram, dalībvalsts noteikts pienākums privātajiem elektroenerģijas apgādes uzņēmumiem iepirkt no atjaunojamiem energoresursiem ražotu elektroenerģiju par noteiktām minimālajām cenām neietver valsts līdzekļu tiešu vai netiešu piešķiršanu uzņēmumiem, kas ražo šāda veida elektroenerģiju ⁽⁹⁵⁾. Šādā gadījumā valsts nenorīko attiecīgos uzņēmumus (tas ir, privātos elektroenerģijas apgādes uzņēmumus) pārvaldīt atbalsta shēmu, bet vienīgi uzliek tiem pienākumu iepirkt konkrēta veida elektroenerģiju, izmantojot pašiem savus finanšu līdzekļus.
63. Savukārt tad, ja privātpersonu maksājumi iziet caur publisku vai privātu subjektu, kurš norīkots tos novirzīt saņēmējiem, ir konstatējama valsts līdzekļu piešķiršana.

⁽⁹⁰⁾ Vispārējās tiesas 2012. gada 27. septembra spriedums Francija un citi/Komisija, apvienotās lietas T-139/09, T-243/09 un T-328/09, ECLI:EU:T:2012:496, 63. un 64. punkts.

⁽⁹¹⁾ Skatīt Tiesas 2004. gada 15. jūlija spriedumu *Pearle*, C-345/02, ECLI:EU:C:2004:448, 41. punkts, un Tiesas 2013. gada 30. maija spriedumu *Doux élevages SNC* un citi, C-677/11, ECLI:EU:C:2013:348.

⁽⁹²⁾ Komisijas 2010. gada 26. februāra Lēmums 2010/606/ES par valsts atbalstu C 9/2009 (ex NN 45/08, NN 49/08 un NN 50/08), ko Beļģijas Karaliste, Francijas Republika un Luksemburgas Lielhercogiste piešķirušas *Dexia SA* (OV L 274, 19.10.2010., 54. lpp.).

⁽⁹³⁾ Attiecībā uz struktūrfondu skatīt, piemēram, Komisijas 2006. gada 22. novembra lēmumu par valsts atbalstu N 157/06 – Apvienotā Karaliste – *South Yorkshire Digital Region Broadband Project*, 21. un 29. apsvērums par pasākumu, kas daļēji finansēts no Eiropas Reģionālās attīstības fonda (ERAF) (OV C 80, 13.4.2007., 2. lpp.). Attiecībā uz finansējumu lauksaimniecības produktu ražošanai un tirdzniecībai valsts atbalsta noteikumu piemērošanas jomu ierobežo Līguma 42. pants.

⁽⁹⁴⁾ Tiesas 1978. gada 24. janvāra spriedums *Van Tiggele*, 82/77, ECLI:EU:C:1978:10, 25. un 26. punkts.

⁽⁹⁵⁾ Tiesas 2001. gada 13. marta spriedums *PreussenElektra*, C-379/98, ECLI:EU:C:2001:160, 59. līdz 62. punkts. Tiesa konstatēja, ka iepirkuma pienākuma uzlikšana privātiem uzņēmumiem nav uzskatāma par valsts līdzekļu tiešu vai netiešu piešķiršanu un šo konstatējumu nemaina fakts, ka uzņēmumiem, kuriem noteikts šis pienākums, samazinās ieņēmumi, tādējādi izraisot nodokļu ieņēmumu samazināšanos, jo attiecīgajam pasākumam ir raksturīga šāda ietekme. Skatīt arī Tiesas 2009. gada 5. marta spriedumu *UTECA*, C-222/07, ECLI:EU:C:2009:124, 43. līdz 47. punkts, kur atzīts, ka raidorganizācijām noteiktās obligātās iemaksas filmu producēšanas mērķiem nav uzskatāmas par valsts līdzekļu piešķiršanu.

64. Piemēram, tas attiecas pat uz gadījumiem, kad ar tiesību aktu ir norīkots privāts subjekts, kas valsts vārdā iekasē šīs maksas un novirza tās saņēmējiem, bet tam nav ļauts no maksām gūtos ienākumus izmantot citiem mērķiem kā tie, kuri paredzēti attiecīgajā tiesību aktā. Tādā gadījumā attiecīgās summas paliek valsts kontrolē un līdz ar to ir valsts iestāžu rīcībā, ar ko pietiek, lai tās uzskatītu par valsts līdzekļiem ⁽⁹⁶⁾. Tā kā šis princips ir piemērojams gan publiskām struktūrām, gan privātiem subjektiem, kas norīkoti iekasēt maksas un apstrādāt maksājumus, starpnieka statusa maiņai no publiska uz privātu subjektu no valsts līdzekļu kritērija viedokļa nav nozīmes, ja valsts turpina stingri uzraudzīt attiecīgo subjektu ⁽⁹⁷⁾.
65. Turklāt par iejaukšanos ar valsts līdzekļiem ir uzskatāms arī tāds mehānisms, ar kuru pilnībā kompensē uzņēmumu papildu izmaksas, kuras rada pienākums kādu produktu iepirkt no konkrētiem piegādātājiem par cenu, kas ir augstāka par tirgus cenu, un kuru finansē visi attiecīgā produkta galapatērētāji, pat ja šā mehānisma pamatā daļēji ir līdzekļu tieša nodošana privāttiesību subjektu starpā ⁽⁹⁸⁾.

4. PRIEKŠROCĪBA

4.1. Priekšrocības jēdziens vispārīgā skatījumā

66. Priekšrocība Līguma 107. panta 1. punkta nozīmē ir ikviens saimnieciskais labums, ko uzņēmums nebūtu varējis gūt parastos tirgus apstākļos, tas ir, bez valsts iejaukšanās ⁽⁹⁹⁾. Šā paziņojuma 4.2. iedaļā ir sniegti sīki skaidrojumi par to, vai var uzskatīt, ka labums ir gūts parastos tirgus apstākļos.
67. No svara ir tikai pasākuma ietekme uz uzņēmumu, bet ne valsts iejaukšanās iemesls vai mērķis ⁽¹⁰⁰⁾. Priekšrocība pastāv, ja uzņēmuma finansiālais stāvoklis uzlabojas tādas valsts iejaukšanās ⁽¹⁰¹⁾ rezultātā, kuras nosacījumi atšķiras no parastajiem tirgus nosacījumiem. Lai to noteiktu, uzņēmuma finansiālais stāvoklis pēc pasākuma ir jāsalīdzina ar tā finansiālo stāvokli situācijā, ja pasākums nebūtu veikts ⁽¹⁰²⁾. Tā kā būtiska ir tikai pasākuma ietekme uz uzņēmumu, nav no svara, vai attiecīgā priekšrocība uzņēmumam ir obligāta tādā ziņā, ka uzņēmums no tās nevarēja izvairīties vai atteikties ⁽¹⁰³⁾.
68. Nosakot, vai pasākums uzņēmumam rada ekonomisku priekšrocību, nav svarīgi arī tas, kāda ir pasākuma forma ⁽¹⁰⁴⁾. No valsts atbalsta jēdziena skatupunkta nozīme ir ne tikai pozitīvu ekonomisku priekšrocību piešķiršanai, bet par priekšrocību var tikt uzskatīta arī saimnieciska rakstura izdevumu samazināšana ⁽¹⁰⁵⁾. Tā ir

⁽⁹⁶⁾ Tiesas 2008. gada 17. jūlija spriedums *Essent Netwerk Noord*, C-206/06, ECLI:EU:C:2008:413, 69. līdz 75. punkts.

⁽⁹⁷⁾ Komisijas 2011. gada 8. marta Lēmums 2011/528/ES par valsts atbalstu lietā C 24/09 (ex N 446/08) – Valsts atbalsts energoietilpīgiem uzņēmumiem saskaņā ar Austrijas Zaļās elektroenerģijas aktu (OV L 235, 10.9.2011., 42. lpp.), 76. apsvērums.

⁽⁹⁸⁾ Tiesas 2013. gada 19. decembra spriedums *Vent de Colère* un citi, C-262/12, ECLI:EU:C:2013:851, 25. un 26. punkts.

⁽⁹⁹⁾ Tiesas 1996. gada 11. jūlija spriedums *SFEI* un citi, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, 60. punkts; Tiesas 1999. gada 29. aprīļa spriedums *Spānija/Komisija*, C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, 41. punkts.

⁽¹⁰⁰⁾ Tiesas 1974. gada 2. jūlija spriedums *Itālija/Komisija*, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, 13. punkts.

⁽¹⁰¹⁾ Jēdziens "valsts iejaukšanās" ietver ne tikai valsts pozitīvās darbības, bet arī gadījumus, kad iestādes noteiktos apstākļos neveic pasākumus, piemēram, nepiedzen parādus. Skatīt, piemēram, Tiesas 2000. gada 12. oktobra spriedumu *Magefesa*, C-480/98, ECLI:EU:C:2000:559, 19. un 20. punkts.

⁽¹⁰²⁾ Tiesas 1974. gada 2. jūlija spriedums *Itālija/Komisija*, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, 13. punkts.

⁽¹⁰³⁾ Komisijas 2003. gada 15. oktobra Lēmums 2004/339/EK par Itālijas atbalsta pasākumiem par labu RAI SpA (OV L 119, 23.4.2004., 1. lpp.), 69. apsvērums; ģenerālvokāta *Fennelly* 1998. gada 26. novembra secinājumi Francija/Komisija, C-251/97, ECLI:EU:C:1998:572, 26. punkts.

⁽¹⁰⁴⁾ Tiesas 2003. gada 24. jūlija spriedums *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, 84. punkts.

⁽¹⁰⁵⁾ Piemēram, nodokļu atvieglojumi vai sociālā nodrošinājuma iemaksu samazinājumi.

plaša kategorija, kurā ietilpst jebkāds to izdevumu samazinājums, kurus parasti sedz no uzņēmuma budžeta ⁽¹⁰⁶⁾. Tas ietver visas situācijas, kurās ekonomikas dalībniekiem tiek samazinātas to saimnieciskajai darbībai raksturīgās izmaksas ⁽¹⁰⁷⁾. Piemēram, ja dalībvalsts sedz daļu no izmaksām, ko rada konkrēta uzņēmuma darbinieki, tā samazina šā uzņēmuma saimnieciskajai darbībai raksturīgās izmaksas. Priekšrocība pastāv arī tad, ja publiskās iestādes konkrēta uzņēmuma darbiniekiem maksā piemaksu pie darba algas, kaut arī uzņēmumam nav bijis likumiska pienākuma maksāt šo piemaksu ⁽¹⁰⁸⁾. Tas pats attiecas uz situācijām, kad atsevišķiem uzņēmējiem nav jāsedz izmaksas, kas citiem līdzīgiem uzņēmējiem saskaņā ar konkrētu tiesību sistēmu parasti ir jāsedz, pat ja darbība, uz kuru attiecas šīs izmaksas, nav saimnieciskā darbība ⁽¹⁰⁹⁾.

69. Izmaksas, ko rada valsts noteikti regulatīvie pienākumi ⁽¹¹⁰⁾, principā var tikt uzskatītas par saimnieciskajai darbībai raksturīgām izmaksām, līdz ar to jebkāda šo izmaksu kompensācija uzņēmumam rada priekšrocību ⁽¹¹¹⁾. Tas nozīmē, ka apstākļi, ka attiecīgais labums nepārsniedz kompensāciju par izmaksām, kuras izriet no regulatīvā pienākuma noteikšanas, principā neizslēdz priekšrocības pastāvēšanu. Tas pats attiecas uz tādu izmaksu samazināšanu, kuras uzņēmumam nebūtu radušās, ja nebūtu bijis valsts pasākuma radītā stimula, jo bez šā stimula uzņēmums savu darbību būtu strukturējis citādi ⁽¹¹²⁾. Priekšrocības pastāvēšanu neizslēdz arī tas, ka ar pasākumu tiek kompensēti cita veida izdevumi, kuri nav saistīti ar attiecīgo pasākumu ⁽¹¹³⁾.
70. Attiecībā uz kompensāciju par izmaksām, kas rodas, sniedzot vispārējas tautsaimnieciskas nozīmes pakalpojumus, Tiesa spriedumā lietā *Altmark* skaidri noteica, ka priekšrocība nav piešķirta, ja ir izpildīti četri kumulatīvi nosacījumi ⁽¹¹⁴⁾. Pirmkārt, saņēmējam uzņēmumam ir faktiski jābūt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām, un šīm saistībām ir jābūt skaidri definētām. Otrkārt, kompensācijas aprēķināšanas parametriem jābūt iepriekš objektīvi un pārrēdzami noteiktiem. Treškārt, kompensācija nedrīkst pārsniegt summu, kas nepieciešama, lai segtu visus saistībā ar sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām radušos izdevumus vai to daļu, ņemot vērā attiecīgos ieņēmumus un saprātīgu peļņu. Ceturtkārt, ja uzņēmums sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistībām nav izvēlēts publiskā iepirkuma procedūras rezultātā, kas ļautu izvēlēties pretendentu, kurš spēj šos pakalpojumus piedāvāt par sabiedrībai viszemāko cenu, nepieciešamās kompensācijas apjoms jānosaka, pamatojoties uz to izdevumu analīzi, kādi, pildot šīs saistības, rastos tipiskam uzņēmumam, kas ir labi vadīts un adekvāti nodrošināts ar līdzekļiem, lai spētu izpildīt sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas saistības, ņemot vērā attiecīgos ieņēmumus un paredzot saprātīgu peļņu par šo saistību izpildi. Savu

⁽¹⁰⁶⁾ Tiesas 1994. gada 15. marta spriedums *Banco Exterior de España*, C-387/92, ECLI:EU:C:1994:100, 13. punkts; Tiesas 2000. gada 19. septembra spriedums *Vācija/Komisija*, C-156/98, ECLI:EU:C:2000:467, 25. punkts; Tiesas 1999. gada 19. maija spriedums *Itālija/Komisija*, C-6/97, ECLI:EU:C:1999:251, 15. punkts; Tiesas 2005. gada 3. marta spriedums *Heiser*, C-172/03, ECLI:EU:C:2005:130, 36. punkts.

⁽¹⁰⁷⁾ Tiesas 2003. gada 20. novembra spriedums *GEMO SA*, C-126/01, ECLI:EU:C:2003:622, 28. līdz 31. punkts par atkritumu bezmaksas savākšanu un likvidēšanu.

⁽¹⁰⁸⁾ Tiesas 1996. gada 26. septembra spriedums *Francija/Komisija*, C-241/94, ECLI:EU:C:1996:353, 40. punkts; Tiesas 2002. gada 12. decembra spriedums *Beļģija/Komisija*, C-5/01, ECLI:EU:C:2002:754, 38. un 39. punkts; Vispārējās tiesas 2012. gada 11. septembra spriedums *Corsica Ferries France SAS/Komisija*, T-565/08, ECLI:EU:T:2012:415, 137. un 138. punkts, pēc pārsūdzības atstāts spēkā; skatīt Tiesas 2014. gada 4. septembra spriedumu *SNCM* un *Francija/Komisija*, apvienotās lietas C-533/12 P un C-536/12 P, ECLI:EU:C:2014:2142.

⁽¹⁰⁹⁾ Skatīt 37. punktu Pamatnostādnēs par valsts atbalstu lidostām un aviokompānijām (OV C 99, 4.4.2014., 3. lpp.).

⁽¹¹⁰⁾ Lauksaimniecības nozarē regulatīvā pienākuma noteikšanas piemēri ir veterinārās un pārtikas nekaitīguma pārbaudes un lauksaimniecības produktu ražotājiem noteiktie testi. Turpretī pārbaudes un testus, kurus veic un finansē publiskās struktūras un attiecībā uz kuriem tiesību akts nav noteikts, ka tie jāveic vai jāfinansē lauksaimniecības produktu ražotājiem, neuzskata par uzņēmumiem noteiktiem regulatīvajiem pienākumiem. Skatīt Komisijas 2015. gada 18. septembra lēmumu par valsts atbalstu SA.35484 par piena kvalitātes pārbaudēm saskaņā ar Vācijas Likumu par pienu un taukiem un 2016. gada 4. aprīļa lēmumu par valsts atbalstu SA.35484 saistībā ar vispārīgām kontroles darbībām veselības aprūpes jomā saskaņā ar Likumu par pienu un taukiem.

⁽¹¹¹⁾ Vispārējās tiesas 2015. gada 25. marta spriedums *Beļģija/Komisija*, T-538/11, ECLI:EU:T:2015:188, 74. līdz 78. punkts.

⁽¹¹²⁾ Piemēram, ja komercsabiedrība saņem subsīdiju ieguldījuma veikšanai atbalstāmajā reģionā, nevar apgalvot, ka tādā veidā netiek mazinātas izmaksas, ko parasti sedz no uzņēmuma budžeta, jo bez šīs subsīdijas komercsabiedrība attiecīgo ieguldījumu nebūtu veikusi.

⁽¹¹³⁾ Tiesas 2011. gada 8. decembra spriedums *France Télécom SA/Komisija*, C-81/10 P, ECLI:EU:C:2011:811, 43. līdz 50. punkts. Tas, loģiski, attiecas uz tādu izmaksu samazināšanu, kuras uzņēmumam rodas, aizstājot ierēdņa statusu ar statusu, kas salīdzināms ar konkurējošo uzņēmumu darba ņēmēju statusu, tādējādi radot priekšrocību attiecīgajam uzņēmumam (par ko iepriekš bija zināma neskaidrība pēc Vispārējās tiesas 2004. gada 16. marta sprieduma *Danske Busvognmand/Komisija*, T-157/01, ECLI:EU:T:2004:76, 57. punkts). Attiecībā uz neatgūstamo izmaksu kompensēšanu skatīt arī Vispārējās tiesas 2009. gada 11. februāra spriedumu *Iride SpA un Iride Energia SpA/Komisija*, T-25/07, ECLI:EU:T:2009:33, 46. līdz 56. punkts.

⁽¹¹⁴⁾ Tiesas 2003. gada 24. jūlija spriedums *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, 87. līdz 95. punkts.

izpratni par katru no šiem nosacījumiem Komisija ir precizējusi Paziņojumā par Eiropas Savienības valsts atbalsta noteikumu piemērošanu kompensācijai, kas piešķirta par vispārējās tautsaimnieciskās nozīmes pakalpojumu sniegšanu ⁽¹¹⁵⁾.

71. Uzskatāms, ka priekšrocība nepastāv, ja tiek atlīdzināti nelikumīgi iekasēti nodokļi ⁽¹¹⁶⁾, valsts iestādēm ir noteiktas saistības atlīdzināt konkrētiem uzņēmumiem radītos zaudējumus ⁽¹¹⁷⁾ vai tiek izmaksāta kompensācija par ekspropriāciju ⁽¹¹⁸⁾.
72. Priekšrocības pastāvēšanu nevar izslēgt ar to vien, ka konkurējošie uzņēmumi citās dalībvalstīs ir izdevīgākā situācijā ⁽¹¹⁹⁾, jo priekšrocības jēdziens balstās uz uzņēmuma finansiālā stāvokļa analīzi paša uzņēmuma tiesiskajā un faktiskajā kontekstā ar konkrēto pasākumu un bez tā.

4.2. Tirgus ekonomikas dalībnieka kritērijs

4.2.1. Ievads

73. Savienības tiesību sistēma ir neitrāla attiecībā pret īpašumtiesību sistēmu ⁽¹²⁰⁾ un nekādi neskar dalībvalstu tiesības rīkoties kā ekonomikas dalībniecēm. Tomēr, ja publiskās iestādes tieši vai netieši veic jebkāda veida saimnieciskos darījumus ⁽¹²¹⁾, uz tām attiecas Savienības valsts atbalsta noteikumi.
74. Saimnieciskie darījumi, kurus veic publiskās struktūras (tostarp publiskie uzņēmumi), nerada priekšrocību darījuma otrai pusei un tādējādi nav uzskatāmi par atbalstu, ja tie tiek veikti atbilstoši parastiem tirgus nosacījumiem ⁽¹²²⁾. Šis princips ir ticis piemērots dažādiem saimnieciskajiem darījumiem. Savienības tiesas ir formulējušas "tirgus ekonomikas ieguldītāja principu", kas ļauj konstatēt valsts atbalsta klātbūtni publisko ieguldījumu (īpaši kapitāla iepludināšanas) gadījumos – lai noteiktu, vai publiskas struktūras ieguldījums ir uzskatāms par valsts atbalstu, ir jānovērtē, vai līdzīgos apstākļos līdzīga lieluma privātais ieguldītājs, kas darbojas normālos tirgus ekonomikas apstākļos, būtu bijis ieinteresēts veikt attiecīgo ieguldījumu ⁽¹²³⁾. Savienības tiesas ir formulējušas arī "privātā kreditora kritēriju", lai, salīdzinot publiskā kreditora rīcību ar to, kā līdzīgā situācijā rīkotos hipotētiski privātie kreditori, izvērtētu, vai publisko kreditoru veikta parādu restrukturizācija ietver valsts atbalstu ⁽¹²⁴⁾. Visbeidzot, Savienības Tiesas ir formulējušas "privātā pārdevēja kritēriju", lai, novērtējot, vai privāts pārdevējs parastos tirgus apstākļos būtu varējis prasīt tādu pašu vai augstāku cenu, noteiktu, vai publiskās struktūras veikts pārdošanas darījums ietver valsts atbalstu ⁽¹²⁵⁾.

⁽¹¹⁵⁾ OV C 8, 11.1.2012., 4. lpp.

⁽¹¹⁶⁾ Tiesas 1980. gada 27. marta spriedums *Amministrazione delle finanze dello Stato*, 61/79, ECLI:EU:C:1980:100, 29. līdz 32. punkts.

⁽¹¹⁷⁾ Tiesas 1988. gada 27. septembra spriedums *Asteris AE* un citi/Grieķija, apvienotās lietas no 106/87 līdz 120/87, ECLI:EU:C:1988:457, 23. un 24. punkts.

⁽¹¹⁸⁾ Vispārējās tiesas 2010. gada 1. jūlija spriedums *Nuova Terni Industrie Chimiche SpA/Komisija*, T-64/08, ECLI:EU:T:2010:270, 59. līdz 63. un 140. līdz 141. punkts, kurā precizēts, ka, izmaksājot kompensāciju par ekspropriāciju, netiek piešķirta priekšrocība, savukārt šādas kompensācijas retrospektīva pagarināšana var tikt atzīta par valsts atbalstu.

⁽¹¹⁹⁾ Tiesas 1974. gada 2. jūlija spriedums *Itālija/Komisija*, 173/73, ECLI:EU:C:1974:71, 17. punkts. Skatīt arī Vispārējās tiesas 2000. gada 29. septembra spriedumu *Confederación Española de Transporte de Mercancías/Komisija*, T-55/99, ECLI:EU:T:2000:223, 85. punkts.

⁽¹²⁰⁾ Līguma 345. pantā ir noteikts, ka "Līgumi nekādi neietekmē dalībvalstu tiesību aktus, kas reglamentē īpašumtiesību sistēmu".

⁽¹²¹⁾ Skatīt, piemēram, Tiesas 1986. gada 10. jūlija spriedumu *Beļģija/Komisija*, 40/85, ECLI:EU:C:1986:305, 12. punkts.

⁽¹²²⁾ Tiesas 1996. gada 11. jūlija spriedums *SFEI* un citi, C-39/94, ECLI:EU:C:1996:285, 60. un 61. punkts.

⁽¹²³⁾ Skatīt, piemēram, Tiesas 1990. gada 21. marta spriedumu *Beļģija/Komisija (Tubemeuse)*, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, 29. punkts; Tiesas 1991. gada 21. marta spriedumu *Itālija/Komisija (Alfa Romeo)*, C-305/89, ECLI:EU:C:1991:142, 18. un 19. punkts; Vispārējās tiesas 1998. gada 30. aprīļa spriedumu *Cityflyer Express/Komisija*, T-16/96, ECLI:EU:T:1998:78, 51. punkts; Vispārējās tiesas 1999. gada 21. janvāra spriedumu *Neue Maxhütte Stahlwerke* un *Lech-Stahlwerke/Komisija*, apvienotās lietas T-129/95, T-2/96 un T-97/96, ECLI:EU:T:1999:7, 104. punkts; Vispārējās tiesas 2003. gada 6. marta spriedumu *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* un *Ziemiałreina-Vestfālene/Komisija*, apvienotās lietas T-228/99 un T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57.

⁽¹²⁴⁾ Tiesas 2007. gada 22. novembra spriedums *Spānija/Komisija*, C-525/04 P, ECLI:EU:C:2007:698; Tiesas 2013. gada 24. janvāra spriedums *Frucona/Komisija*, C-73/11 P, ECLI:EU:C:2013:32; Tiesas 1999. gada 29. jūnija spriedums *DMTransport*, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332.

⁽¹²⁵⁾ Vispārējās tiesas 2012. gada 28. februāra spriedums *Land Burgenland* un *Austrija/Komisija*, apvienotās lietas T-268/08 un T-281/08, ECLI:EU:T:2012:90.

75. Šie kritēriji ir variācijas par vienu un to pašu pamatkonceptu – nosakot, vai ar publisko struktūru saimnieciskajiem darījumiem tiek piešķirta priekšrocība darījuma otrai pusei, šo struktūru rīcība ir jāsālīdzina ar līdzīgu privātu ekonomikas dalībnieku rīcību parastos tirgus apstākļos. Tāpēc Komisija šajā paziņojumā vispārīgi ir izmantojusi terminu “tirgus ekonomikas dalībnieka” kritērijs, ar to apzīmējot metodi, kas piemērojama, lai novērtētu, vai dažādi publisko struktūru veiktie saimnieciskie darījumi notiek parastos tirgus apstākļos un attiecīgi – vai ar tiem tiek piešķirta priekšrocība darījuma otrai pusei (kādas parastos tirgus apstākļos nebūtu bijis). Tirgus ekonomikas dalībnieka kritērija piemērošanas vispārīgie principi un attiecīgie nosacījumi ir aprakstīti 4.2.2. un 4.2.3. iedaļā.

4.2.2. Vispārīgie principi

76. Tirgus ekonomikas dalībnieka kritērija mērķis ir noteikt, vai valsts konkrētā darījumā ir piešķīrusi priekšrocību uzņēmumam, jo nav rīkojusies kā tirgus ekonomikas dalībniece. Šajā ziņā nav no svara, vai attiecīgā iejaukšanās ir racionāls veids, kā publiskajām struktūrām sasniegt valsts politikas mērķus (piemēram, nodarbinātības jomā). Tāpat arī nosakot, vai attiecīgais saimnieciskais darījums atbilst tirgus nosacījumiem, saņēmēja peļņa vai zaudējumi nav izšķirīgs rādītājs. Izšķirīgais faktors ir tas, vai publiskās struktūras rīkojās tā, kā līdzīgā situācijā būtu rīkojies tirgus ekonomikas dalībnieks. Ja tas tā nav, saņēmējs uzņēmums ir saņēmis ekonomisku priekšrocību, kādu tas nebūtu guvis parastos tirgus apstākļos ⁽¹²⁶⁾, un tādējādi tas ir izdevīgākā situācijā nekā tā konkurenti ⁽¹²⁷⁾.
77. Piemērojot tirgus ekonomikas dalībnieka kritēriju, ir jāņem vērā tikai tās priekšrocības un pienākumi, kas ir saistīti ar valsts kā ekonomikas dalībnieces statusu, izslēdzot tos, kas ir saistīti ar tās kā valsts varas statusu ⁽¹²⁸⁾. Šis kritērijs parasti nav piemērojams, ja valsts rīkojas kā valsts vara, nevis kā ekonomikas dalībniece. Piemēram, ja valsts iejaukšanās cēlonis ir valsts politikas apsvērumi (piemēram, saistībā ar sociālo vai reģionālo attīstību), valsts rīcība var būt racionāla no valsts politikas viedokļa, taču tajā pašā laikā būt balstīta uz apsvērumiem, ko tirgus ekonomikas dalībnieks parasti neņemtu vērā. Tāpēc tirgus ekonomikas dalībnieka kritērijs būtu jāpiemēro, abstrahējoties no visiem apsvērumiem, kas saistīti tikai ar dalībvalsts kā valsts varas lomu (piemēram, sociālās, reģionālās vai nozaru politikas apsvērumiem) ⁽¹²⁹⁾.
78. Novērtējums par to, vai valsts iejaukšanās atbilst tirgus nosacījumiem, ir jāveic *ex ante* perspektīvā, ņemot vērā informāciju, kas bija pieejama laikā, kad tika lemts par iejaukšanos ⁽¹³⁰⁾. Ikviens piesardzīgs tirgus ekonomikas dalībnieks parasti pats veiktu projekta stratēģijas un finansiālo izredžu *ex ante* novērtējumu ⁽¹³¹⁾, piemēram, ar

⁽¹²⁶⁾ Vispārējās tiesas 2003. gada 6. marta spriedums *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* un *Ziemesreina-Vestfālene*/Komisija, apvienotās lietas T-228/99 un T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57, 208. punkts.

⁽¹²⁷⁾ Attiecībā uz šo skatīt Tiesas 2012. gada 5. jūnija spriedumu *Komisija/EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 90. punkts; Tiesas 1994. gada 15. marta spriedumu *Banco Exterior de España*, C-387/92, ECLI:EU:C:1994:100, 14. punkts; Tiesas 1999. gada 19. maija spriedumu *Itālija/Komisija*, C-6/97, ECLI:EU:C:1999:251, 16. punkts.

⁽¹²⁸⁾ Tiesas 2012. gada 5. jūnija spriedums *Komisija/EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 79. līdz 81. punkts; Tiesas 1986. gada 10. jūlija spriedums *Beļģija/Komisija*, 234/84, ECLI:EU:C:1986:302, 14. punkts; Tiesas 1986. gada 10. jūlija spriedums *Beļģija/Komisija*, 40/85, ECLI:EU:C:1986:305, 13. punkts; Tiesas 1994. gada 14. septembra spriedums *Spānija/Komisija*, apvienotās lietas no C-278/92 līdz C-280/92, ECLI:EU:C:1994:325, 22. punkts; Tiesas 2003. gada 28. janvāra spriedums *Vācija/Komisija*, C-334/99, ECLI:EU:C:2003:55, 134. punkts.

⁽¹²⁹⁾ Tiesas 2012. gada 5. jūnija spriedums *Komisija/EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 79., 80. un 81. punkts; Tiesas 1986. gada 10. jūlija spriedums *Beļģija/Komisija*, 234/84, ECLI:EU:C:1986:302, 14. punkts; Tiesas 1986. gada 10. jūlija spriedums *Beļģija/Komisija*, 40/85, ECLI:EU:C:1986:305, 13. punkts; Tiesas 1994. gada 14. septembra spriedums *Spānija/Komisija*, apvienotās lietas no C-278/92 līdz C-280/92, ECLI:EU:C:1994:325, 22. punkts; Tiesas 2003. gada 28. janvāra spriedums *Vācija/Komisija*, C-334/99, ECLI:EU:C:2003:55, 134. punkts; Vispārējās tiesas 2003. gada 6. marta spriedums *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* un *Ziemesreina-Vestfālene*/Komisija, apvienotās lietas T-228/99 un T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57; Vispārējās tiesas 2008. gada 24. septembra spriedums *Kahla Thüringen Porzellan*/Komisija, T-20/03, ECLI:EU:T:2008:395; Vispārējās tiesas 2002. gada 17. oktobra spriedums *Linde*/Komisija, T-98/00, ECLI:EU:T:2002:248.

⁽¹³⁰⁾ Tiesas 2012. gada 5. jūnija spriedums *Komisija/EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 83., 84. un 85. un 105. punkts; Tiesas 2002. gada 16. maija spriedums *Francija/Komisija (Stardust)*, C-482/99, ECLI:EU:C:2002:294, 71. un 72. punkts; Vispārējās tiesas 1998. gada 30. aprīļa spriedums *Cityflyer Express*/Komisija, T-16/96, ECLI:EU:T:1998:78, 76. punkts.

⁽¹³¹⁾ Tiesas 2012. gada 5. jūnija spriedums *Komisija/EDF*, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 82. līdz 85. un 105. punkts.

uzņēmējdarbības plāna palīdzību. Attiecīgi nepietiek ar *ex post* ekonomiskiem novērtējumiem, no kuriem tiek izdarīts retrospektīvs konstatējums, ka attiecīgās dalībvalsts veiktais ieguldījums patiešām ir bijis rentabls ⁽¹³²⁾.

79. Ja dalībvalsts apgalvo, ka tā ir rīkojusies kā tirgus ekonomikas dalībniece, šaubu gadījumā šai dalībvalstij ir jāiesniedz pierādījumi, kas parāda, ka lēmums veikt darījumu tika pieņemts, pamatojoties uz līdzīgu ekonomisko novērtējumu kā tas, ko ar mērķi noteikt darījuma rentabilitāti vai ekonomiskās priekšrocības līdzīgos apstākļos būtu veicis racionāls tirgus ekonomikas dalībnieks (kura iezīmes ir līdzīgas kā attiecīgajai publiskajai struktūrai) ⁽¹³³⁾.
80. Tas, vai darījums atbilst tirgus nosacījumiem, ir jānosaka vispārīgā novērtējumā par šā darījuma ietekmi uz attiecīgo uzņēmumu, ņemot vērā to, vai tirgus ekonomikas dalībniekiem būtu pieejami konkrētie darījuma īstenošanas līdzekļi. Piemēram, tirgus ekonomikas dalībnieka kritērija piemērojamību nevar izslēgt, pamatojoties uz to vien, ka valsts izmantotajiem līdzekļiem ir nodokļu raksturs ⁽¹³⁴⁾.
81. Atsevišķos gadījumos vairāki secīgi valsts iejaukšanās pasākumi Līguma 107. panta 1. punkta piemērošanas nolūkā var tikt uzskatīti par vienu vienotu iejaukšanos. Tā tas jo īpaši varētu būt gadījumā, ja starp secīgiem iejaukšanās pasākumiem, ievērojot to hronoloģiju, mērķi un uzņēmuma stāvokli šo iejaukšanās pasākumu laikā, ir tik cieša saikne, ka tos nav iespējams nodalīt ⁽¹³⁵⁾. Piemēram, virkne valsts iejaukšanās pasākumu, kas salīdzinoši īsā laikposmā vērsti uz vienu un to pašu uzņēmumu un ir savstarpēji saistīti vai bija plānoti vai paredzami jau pirmās iejaukšanās laikā, var tikt novērtēti kā viena vienota iejaukšanās. Turpretī tad, ja vēlāku iejaukšanos izraisīja notikumi, kas agrākās iejaukšanās laikā nebija prognozējami ⁽¹³⁶⁾, šie divi pasākumi principā būtu novērtējami atsevišķi.
82. Novērtējot, vai konkrēti darījumi atbilst tirgus nosacījumiem, ir jāņem vērā visi konkrētā gadījuma apstākļi. Piemēram, var būt tādi ārkārtas apstākļi, kuru dēļ publiskās iestādes preču vai pakalpojumu pirkums var nebūt uzskatāms par atbilstīgu tirgus nosacījumiem, pat ja ir piemērotas tirgus cenas ⁽¹³⁷⁾.

4.2.3. Atbilstības tirgus nosacījumiem noteikšana

83. Piemērojot tirgus ekonomikas dalībnieka kritēriju, ir lietderīgi situācijas, kurās darījuma atbilstību tirgus nosacījumiem var noteikt tieši, izmantojot konkrētā darījuma tirgus datus, nošķirt no situācijām, kurās šādu datu nav un tāpēc darījuma atbilstība tirgus nosacījumiem ir jāvērtē, pamatojoties uz citām pieejamajām metodēm.

⁽¹³²⁾ Tiesas 2012. gada 5. jūnija spriedums Komisija/EDF, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 85. punkts.

⁽¹³³⁾ Tiesas 2012. gada 5. jūnija spriedums Komisija/EDF, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 82. līdz 85. punkts. Skatīt arī Tiesas 2013. gada 24. oktobra spriedumu *Land Burgenland*/Komisija, apvienotās lietas C-214/12 P, C-215/12 P un C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, 61. punkts. Tas, cik sīki ir izstrādāts šāds *ex ante* vērtējums, var būt atkarīgs no konkrētā darījuma sarežģītības pakāpes un attiecīgo aktīvu, preču vai pakalpojumu vērtības. Parasti *ex ante* novērtējumi būtu veicami, piesaistot ekspertus, kuriem ir vajadzīgās prasmes un pieredze. Šiem novērtējumiem vienmēr būtu jābalstās uz objektīviem kritērijiem, un tos nedrīkstētu ietekmēt politikas apsvērumi. Neatkarīgu ekspertu veikti novērtējumi var tikt uzskatīti par vērtējuma ticamību pastiprinošu faktoru.

⁽¹³⁴⁾ Tiesas 2012. gada 5. jūnija spriedums Komisija/EDF, C-124/10 P, ECLI:EU:C:2012:318, 88. punkts.

⁽¹³⁵⁾ Tiesas 2013. gada 19. marta spriedums *Bouygues un Bouygues Télécom*/Komisija un citi, apvienotās lietas C-399/10 P un C-401/10 P, ECLI:EU:C:2013:175, 104. punkts; Vispārējās tiesas 2010. gada 13. septembra spriedums *Griekija un citi*/Komisija, apvienotās lietas T-415/05, T-416/05 un T-423/05, ECLI:EU:T:2010:386, 177. punkts; Vispārējās tiesas 1998. gada 15. septembra spriedums *BP Chemicals*/Komisija, T-11/95, ECLI:EU:T:1998:199, 170. un 171. punkts.

⁽¹³⁶⁾ Komisijas 2012. gada 19. decembra lēmums lietā SA.35378 Vācija – *Finanzierung des Flughafens Berlin Brandenburg* (OV C 36, 8.2.2013., 10. lpp.), 14. līdz 33. apsvērums.

⁽¹³⁷⁾ Vispārējās tiesas 1999. gada 28. janvāra spriedumā *BAI*/Komisija, T-14/96, ECLI:EU:T:1999:12, 74. līdz 79. punkts, tika konstatēts, ka, ņemot vērā konkrētos lietas apstākļus, var secināt, ka, valsts iestādēm iepērkot ceļojumu kuponus no *P&O Ferries*, netika apmierinātas nekādas faktiskas vajadzības, un tādejādi valsts iestādes nerīkojās līdzīgi tam, kā privāts uzņēmējs rīkotos parastos tirgus ekonomikas apstākļos. Līdz ar to šis pirkums radīja priekšrocības uzņēmumam *P&O Ferries*, kuras tas nebūtu guvis parastos tirgus apstākļos, un visas saskaņā ar pirkuma līgumu samaksātās summas tika atzītas par valsts atbalstu.

4.2.3.1. Gadījumi, kuros atbilstību tirgus nosacījumiem var noteikt tieši

84. Darījuma atbilstību tirgus nosacījumiem var, izmantojot konkrētā darījuma tirgus informāciju, tieši noteikt šādās situācijās:

- i) ja publiskie subjekti un privātie uzņēmēji darījumu veic atbilstoši līdzvērtīgiem nosacījumiem (*pari passu*); vai
- ii) ja darījums ir aktīvu, preču un pakalpojumu pārdošana un pirkšana (vai cits salīdzināms darījums) konkurenci nodrošinot, pārredzamā, nediskriminējošā un beznosacījumu konkursa procedūrā.

85. Ja konkrētā darījuma tirgus informācija šādos gadījumos liecina, ka darījums neatbilst tirgus nosacījumiem, parasti nav attaisnojami izmantot citas vērtējuma metodes, lai nonāktu pie citādiem secinājumiem ⁽¹³⁸⁾.

i) Pari passu darījumi

86. Ja publiskās struktūras un privātie uzņēmēji, kas ir salīdzināmā situācijā, darījumu veic ar tādiem pašiem noteikumiem (un tādējādi risku un ieguvumu līmenis ir vienāds) (*pari passu* darījums) ⁽¹³⁹⁾, piemēram, publiskā un privātā sektora partnerības gadījumā, parasti var secināt, ka šāds darījums atbilst tirgus nosacījumiem ⁽¹⁴⁰⁾. Turpretī tad, ja publiskā struktūra un privātie uzņēmēji, kas ir salīdzināmā situācijā, tādu pašu darījumu tajā pašā laikā veic ar atšķirīgiem noteikumiem, parasti ir secināms, ka publiskās struktūras ieviešanās neatbilst tirgus nosacījumiem ⁽¹⁴¹⁾.

87. Lai noteiktu, vai darījums ir *pari passu*, jāņem vērā jo īpaši šādi kritēriji:

- a) vai par publisko struktūru un privāto uzņēmēju ieviešanās pasākumiem ir lemts un tie ir veikti tajā pašā laikā, vai arī starp tiem ir laika nobīde un ir mainījusies ekonomiskā situācija;
- b) vai darījuma noteikumi publiskajām struktūrām un visiem privātajiem uzņēmējiem ir vienādi, tostarp ņemot vērā riska pakāpes iespējamo palielināšanos vai samazināšanos laika gaitā;
- c) vai privāto uzņēmēju ieviešanās pasākumam ir reāla, nevis tikai simboliska vai nebūtiska ekonomiskā nozīme ⁽¹⁴²⁾; un

⁽¹³⁸⁾ Attiecībā uz šo skatīt Tiesas 2013. gada 24. oktobra spriedumu *Land Burgenland/Komisija*, apvienotās lietas C-214/12 P, C-215/12 P un C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, 94. un 95. punkts. Šajā spriedumā Tiesa cita starpā atzina, ka tad, ja publiskā iestāde uzņēmumu pārdod pienācīga konkursa procedūrā, var pieņemt, ka tirgus cena atbilst augstākajam piedāvājumam (kurš ir saistošs un ticams), un nav nepieciešams izmantot citas vērtēšanas metodes, piemēram, neatkarīgas ekspertīzes.

⁽¹³⁹⁾ Noteikumus nevar uzskatīt par vienādiem, ja publiskās struktūras un privātie uzņēmēji rīkojas saskaņā ar vienādiem noteikumiem, bet atšķirīgā laikā, kad ir mainījusies darījumu ietekmējošā ekonomiskā situācija.

⁽¹⁴⁰⁾ Attiecībā uz šo skatīt Vispārējās tiesas 2000. gada 12. decembra spriedumu *Alitalia/Komisija*, T-296/97, ECLI:EU:T:2000:289, 81. punkts.

⁽¹⁴¹⁾ Tomēr, ja darījumi ir atšķirīgi un nav veikti tajā pašā laikā, tas, ka noteikumi atšķiras, pats par sevi nav izšķirīgs (pozitīvs vai negatīvs) faktors, lai noteiktu, vai attiecīgais publiskās struktūras darījums atbilst tirgus nosacījumiem.

⁽¹⁴²⁾ Piemēram, lietā *Citynet Amsterdam* Komisija atzina, ka divu privāto uzņēmēju ieguldījumi, kas veido trešdaļu no kopējiem pašu kapitāla ieguldījumiem komercsabiedrībā (turklāt ņemot vērā vispārējo līdzdalības struktūru un to, ka ar šo uzņēmēju daļām pietiek, lai veidotu bloķējošo mazākumu saistībā ar komercsabiedrības stratēģiskajiem lēmumiem), var tikt uzskatīti par ekonomiski nozīmīgiem (skatīt Komisijas 2007. gada 11. decembra Lēmumu 2008/729/EK par valsts atbalstu C 53/06 (ex N 262/05, ex CP 127/04) *Amsterdamas optiskajam tīklam*, ko Amsterdamas pašvaldība piešķirusi ieguldījumam optiskajā tīklā līdz mājām [*fibre-to-the-home*] (OV L 247, 16.9.2008., 27. lpp.), 96. līdz 100. apsvērumam). Savukārt lietā N 429/2010 *Agricultural Bank of Greece (ATE)* (OV C 317, 29.10.2011., 5. lpp.), privātā līdzdalība ieguldījumā bija tikai 10 %, bet valsts līdzdalība – 90 %, tādējādi Komisija secināja, ka *pari passu* nosacījumi nav izpildīti, jo valsts iepludinātajam kapitālam preti nebija līdzīga veida līdzdalības no privāta akcionāra un kapitāls nebija samērīgs ar valsts turēto akciju skaitu. Skatīt arī Vispārējās tiesas 2000. gada 12. decembra spriedumu *Alitalia/Komisija*, T-296/97, ECLI:EU:T:2000:289, 81. punkts.

- d) vai iesaistīto publisko struktūru un privāto uzņēmēju izejas pozīcija attiecībā uz darījumu ir salīdzināma, ņemot vērā, piemēram, to iepriekšējos ekonomiska rakstura riska darījumus ar konkrētajiem uzņēmumiem (skatīt 4.2.3.3. iedaļu), iespējamo sinerģiju, kas varētu tikt panākta ⁽¹⁴³⁾, to, kādā mērā dažādajiem ieguldītājiem ir raksturīgas līdzīgas darījumu izmaksas ⁽¹⁴⁴⁾, vai citus publiskajai struktūrai vai privātajam uzņēmējam raksturīgus apstākļus, kas salīdzinājumu varētu padarīt neobjektīvu.
88. *Pari passu* nosacījums var nebūt piemērojams tādos gadījumos, kad valsts iesaiste (tās unikālā rakstura vai apmēra ziņā) ir tāda, kuru neviens tirgus dalībnieks nespētu nodrošināt.
- ii) Aktīvu, preču un pakalpojumu pārdošana un pirkšana (vai cits salīdzināms darījums) konkurenci nodrošinot, pārredzamā, nediskriminējošā un beznosacījumu konkursa procedūrā
89. Ja aktīvu, preču un pakalpojumu pārdošana un pirkšana (vai cits salīdzināms darījums ⁽¹⁴⁵⁾) notiek konkurenci nodrošinot ⁽¹⁴⁶⁾, pārredzamā, nediskriminējošā un beznosacījumu konkursa procedūrā, kas atbilst Līguma publiskā iepirkuma principiem ⁽¹⁴⁷⁾ (skatīt 90.–94. punktu), var pieņemt, ka attiecīgais darījums atbilst tirgus nosacījumiem, ja vien ir ievēroti attiecīgie pircēja vai pārdevēja atlases kritēriji, kuri noteikti 95. un 96. punktā. Turpretī tad, ja dalībvalsts valsts politikas iemeslu dēļ nolēmj sniegt atbalstu konkrētai darbībai un, piemēram, izsludina konkursu par piešķiramo finansējumu, kā tas būtu attiecībā uz atbalstu enerģijas ražošanai no atjaunojamiem energoresursiem vai vienkārši elektroenerģijas ražošanas jaudu pieejamības nodrošināšanai, ii) apakšiedaļa uz to neattiektos. Šādā gadījumā konkursa procedūra varētu tikai līdz minimumam samazināt piešķirtā atbalsta summu, taču neizslēgtu priekšrocības pastāvēšanu.
90. Konkursa procedūrai ir jābūt konkurenci nodrošinot, lai procesā varētu piedalīties visi ieinteresētie un nosacījumiem atbilstīgie pretendenti.
91. Procedūrai ir jābūt pārredzamai, lai nodrošinātu, ka visi ieinteresētie pretendenti katrā konkursa procedūras posmā ir vienādi un pienācīgi informēti. Pārredzamas atlases procedūras būtiski elementi ir informācijas pieejamība, pietiekami ilga laika došana ieinteresētajiem pretendentiem un atlases un līgumslēgšanas kritēriju skaidrība. Konkursam jābūt pietiekami plaši publiskotam, lai par to varētu uzzināt visi potenciālie piedāvājumu iesniedzēji. Tas, kāda publicitātes pakāpe ir nepieciešama, lai konkrētajā gadījumā nodrošinātu pietiekamu publiskošanu, ir atkarīgs no attiecīgo aktīvu, preču un pakalpojumu iezīmēm. Par aktīviem, precēm un pakalpojumiem, kuri to augstās vērtības vai citu iezīmju dēļ varētu ieinteresēt Eiropas vai starptautiska mēroga piedāvājumu iesniedzējus, publiskošana būtu jāveic tādā veidā, lai piesaistītu šos potenciālos Eiropas vai starptautiskā mēroga piedāvājumu iesniedzējus.
92. Lai nodrošinātu, ka darījums atbilst tirgus nosacījumiem, nepieciešamie priekšnosacījumi ir nediskriminējoši attieksme pret visiem piedāvājumu iesniedzējiem visos procedūras posmos un objektīvu atlases un līgumslēgšanas kritēriju noteikšana pirms procedūras. Lai garantētu vienlīdzīgu attieksmi, līgumslēgšanas kritērijiem būtu jābūt tādiem, kas dod iespēju objektīvi salīdzināt un novērtēt piedāvājumus.
- ⁽¹⁴³⁾ Tai arī jābārstās uz tiem pašiem komerciālajiem apsvērumiem, skatīt Komisijas 2003. gada 15. oktobra Lēmumu 2005/137/EK par valsts atbalstu C-25/2002 par valoņu reģiona finansiālu piedalīšanos uzņēmumā AS *Carsid* (OV L 47, 18.2.2005., 28. lpp.), 67. līdz 70. apsvērumus.
- ⁽¹⁴⁴⁾ Darījumu izmaksas var būt izmaksas, kas attiecīgajiem ieguldītājiem rodas, izskatot un izvēloties ieguldījumu projektu, vienojoties par līguma noteikumiem vai uzraugot rezultātus visā līguma darbības laikā. Piemēram, ja valstij piederošas bankas konsekvēnti sedz izmaksas par ieguldījumu projektu izskatīšanu aizdevuma izsniegšanai, atbalsta esības izslēgšanai nepietiek ar to vien, ka privātie ieguldītāji līdziegulda ar tādu pašu procentu likmi.
- ⁽¹⁴⁵⁾ Piemēram, atsevišķu preču iznomāšana vai koncesiju piešķiršana dabas resursu komerciālai izmantošanai.
- ⁽¹⁴⁶⁾ Savienības tiesas valsts atbalsta kontekstā bieži runā par “atklātu” konkursa procedūru (skatīt, piemēram, Vispārējās tiesas 2003. gada 5. augusta spriedumu *P & O European Ferries (Vizcaya)*/Komisija, apvienotās lietas T-116/01 un T-118/01, ECLI:EU:T:2003:217, 117. un 118. punkts, un Tiesas 2013. gada 24. oktobra spriedumu *Land Burgenland*/Komisija, apvienotās lietas C-214/12 P, C-215/12 P un C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, 94. punkts). Tomēr, lietojot vārdu “atklāts”, nav domāta kāda konkrēta procedūra saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīvu 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK (OV L 94, 28.3.2014., 65. lpp.) vai Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīvu 2014/25/ES par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK (OV L 94, 28.3.2014., 243. lpp.). Tāpēc apzīmējums “konkurenci nodrošinot” šķiet piemērotāks. Ar to nav domāts atkāpties no judikatūrā paredzētajiem materiāltiesiskajiem nosacījumiem.
- ⁽¹⁴⁷⁾ Tiesas 2000. gada 7. decembra spriedums *Telaustria*, C-324/98, ECLI:EU:C:2000:669, 62. punkts; Tiesas 2001. gada 3. decembra spriedums *Bent Moustien Vestergaard*, C-59/00, ECLI:EU:C:2001:654, 20. punkts. Skatīt arī Komisijas skaidrojošo paziņojumu par Kopienas tiesību aktiem, ko piemēro līguma slēgšanas tiesību piešķiršanā, uz ko neattiecas vai tikai daļēji attiecas publiskā iepirkuma direktīvu noteikumi (OV C 179, 1.8.2006., 2. lpp.).

93. Uzskatāms, ka iepriekš minēto prasību izpildei pietiek ar publiskā iepirkuma direktīvās⁽¹⁴⁸⁾ paredzēto procedūru izmantošanu un ievērošanu, ja vien ir izpildīti visi attiecīgās procedūras izmantošanas nosacījumi. Tas neattiecas uz gadījumiem, kad pastāv īpaši apstākļi, kas liedz noteikt tirgus cenu, piemēram, ja izmanto sarunu procedūru bez paziņojuma par līguma iepriekšējas publicēšanas. Ja ir iesniegts tikai viens piedāvājums, parasti nav uzskatāms, ka šāda procedūra nodrošinātu tirgus cenu, izņemot, ja i) procedūras izstrādē ir paredzēti īpaši spēcīgi aizsardzības mehānismi, kas nodrošina reālu un efektīvu konkurenci, un nav acīmredzams, ka ticamu piedāvājumu reāli spēj iesniegt tikai viens uzņēmējs, vai ii) publiskās iestādes ar papildu metodēm pārbauda iznākuma atbilstību tirgus cenai.
94. Aktīvu, preču vai pakalpojumu pārdošanas konkurss ir beznosacījumu, ja potenciālais pircējs neatkarīgi no tā, vai tas veic konkrēta veida darījumdarbību, var brīvi iegādāties pārdodamos aktīvus, preces un pakalpojumus un izmantot tos pēc saviem ieskatiem. Konkurss nevar uzskatīt par beznosacījumu, ja ir izvirzīts nosacījums, ka pircējam ir jāuzņemas tādas īpašas saistības publisko iestāžu vai vispārējo sabiedrības interešu labā, kādas privāts pārdevējs nebūtu prasījis, izņemot saistības, kas izriet no vispārīgajām valsts tiesībām vai plānošanas iestāžu lēmuma.
95. Ja publiskās struktūras pārdod aktīvus, preces vai pakalpojumus, vienīgajam būtiskajam pircēja atlases kritērijam vajadzētu būt augstākajai cenai⁽¹⁴⁹⁾, ņemot vērā arī prasītos līguma nosacījumus (piemēram, pārdevēja sniegto pārdošanas garantiju vai citas pēcpārdošanas saistības). Ņem vērā vienīgi ticamus⁽¹⁵⁰⁾ un saistošus piedāvājumus⁽¹⁵¹⁾.
96. Ja publiskās struktūras pērk aktīvus, preces vai pakalpojumus, konkursa īpašajiem nosacījumiem būtu jābūt nediskriminējošiem un cieši un objektīvi saistītiem ar līguma priekšmetu un konkrēto saimniecisko mērķi. Tiem būtu jānodrošina, ka saimnieciski visizdevīgākais piedāvājums atbilst tirgus vērtībai. Tāpēc kritēriji būtu jānosaka tādā veidā, lai būtu iespējama konkurenci faktiski nodrošinoša konkursa procedūra, kuras rezultātā uzvarējušais piedāvājuma iesniedzējs gūst normālu peļņu, bet ne vairāk. Praksē tas nozīmē izmantot konkursa procedūras, kurās liels uzsvars ir uz piedāvājuma "cenas" komponentu vai kuru iznākumu kādā citā veidā nosaka konkurences cīņa (piemēram, daži iepirkuma konkursi ar pietiekami precīziem līgumslēgšanas kritērijiem).

4.2.3.2. Vērtējums par darījuma atbilstību tirgus nosacījumiem, balstoties uz salīdzinošo analīzi vai citām vērtēšanas metodēm

97. Darījuma veikšana konkursa kārtībā vai atbilstoši *pari passu* nosacījumiem dod tiešus un konkrētus pierādījumus tam, ka darījums atbilst tirgus nosacījumiem. Tomēr, ja darījums nav veikts konkursa kārtībā vai publisko struktūru iejaukšanās nenotiek atbilstoši *pari passu* nosacījumiem salīdzinājumā ar privātajiem uzņēmējiem, tas automātiski nenozīmē, ka darījums neatbilst tirgus nosacījumiem⁽¹⁵²⁾. Šādos gadījumos atbilstību tirgus nosacījumiem var novērtēt, izmantojot i) salīdzinošo analīzi vai ii) citas vērtēšanas metodes⁽¹⁵³⁾.

⁽¹⁴⁸⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīva 2014/24/ES par publisko iepirkumu un ar ko atceļ Direktīvu 2004/18/EK; Eiropas Parlamenta un Padomes 2014. gada 26. februāra Direktīva 2014/25/ES par iepirkumu, ko īsteno subjekti, kuri darbojas ūdensapgādes, enerģētikas, transporta un pasta pakalpojumu nozarēs, un ar ko atceļ Direktīvu 2004/17/EK.

⁽¹⁴⁹⁾ Vispārējās tiesas 2012. gada 28. februāra spriedums *Land Burgenland* un Austrija/Komisija, apvienotās lietas T-268/08 un T-281/08, ECLI:EU:T:2012:90, 87. punkts.

⁽¹⁵⁰⁾ Arī pēc pašu iniciatīvas iesniegts piedāvājums var būt ticams – tas atkarīgs no lietas apstākļiem un īpaši no tā, vai piedāvājums ir saistošs (skatīt Vispārējās tiesas 2011. gada 13. decembra spriedumu *Konsum Nord*/Komisija, T-244/08, ECLI:EU:T:2011:732, 73., 74. un 75. punkts).

⁽¹⁵¹⁾ Piemēram, konkursa procedūrā netiktu ņemti vērā vienkārši paziņojumi par ieinteresētību, kas nav juridiski saistoši; skatīt Vispārējās tiesas 2012. gada 28. februāra spriedumu *Land Burgenland* un Austrija/Komisija, apvienotās lietas T-268/08 un T-281/08, ECLI:EU:T:2012:90, 87. punkts, un Vispārējās tiesas 2011. gada 13. decembra spriedumu *Konsum Nord*/Komisija, T-244/08, ECLI:EU:T:2011:732, 67. un 75. punkts.

⁽¹⁵²⁾ Skatīt Vispārējās tiesas 2014. gada 12. jūnija spriedumu *Sarc*/Komisija, T-488/11, ECLI:EU:T:2014:497, 98. punkts.

⁽¹⁵³⁾ Ja tirgus cena ir noteikta, izmantojot *pari passu* darījumus vai konkursa procedūru, šos rezultātus nevar apstrīdēt ar citām vērtēšanas metodēm, piemēram, ar neatkarīgām ekspertīzēm (skatīt Tiesas 2013. gada 24. oktobra spriedumu *Land Burgenland*/Komisija, apvienotās lietas C-214/12 P, C-215/12 P un C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, 94. un 95. punkts).

i) Salīdzinošā analīze

98. Nosakot, vai darījums atbilst tirgus nosacījumiem, darījuma novērtējumu var veikt, ņemot vērā noteikumus, ar kādiem salīdzināmā situācijā salīdzināmus darījumus veikuši salīdzināmi privātie uzņēmēji (salīdzinošā analīze).
99. Lai noteiktu piemērotu atsaucē darījumu, īpaša uzmanība jāpievērš attiecīgajam uzņēmēja veidam (piemēram, grupas kontrolakciju sabiedrība, spekulatīvs fonds, ilgtermiņa ieguldītājs, kas vēlas nodrošināt peļņu ilgtermiņā), konkrētā darījuma veidam (piemēram, līdzdalība pašu kapitālā vai parādsaistību darījums) un konkrētajiem tirgiem (piemēram, finanšu tirgi, strauji augoši tehnoloģiju tirgi, komunālo pakalpojumu vai infrastruktūras tirgi). Ja ir notikušas būtiskas pārmaiņas ekonomikā, ļoti svarīgs ir arī darījumu veikšanas laiks. Attiecīgos gadījumos var būt nepieciešams pieejamos atsaucē darījumu rādītājus koriģēt, ievērojot valsts darījuma konkrētās iezīmes (piemēram, saistībā ar saņēmēja uzņēmuma stāvokli un situāciju konkrētajā tirgū) ⁽¹⁵⁴⁾. Salīdzinošā analīze tirgus cenu noteikšanai var nederēt, ja pieejamie atsaucē darījumi nav noteikti, ievērojot tirgus apsvērumus, vai ja attiecīgās cenas valsts ieviešanās ietekmē ir ievērojami izkropļotas.
100. Salīdzinošās analīzes rezultāts bieži ir nevis viena precīza atsaucē vērtība, bet gan iespējamo vērtību diapazons, kas iegūts, novērtējot salīdzināmu darījumu kopu. Ja novērtējuma mērķis ir noteikt, vai konkrētā valsts ieviešanās atbilst tirgus nosacījumiem, parasti būtu izmantojami tādi centrālās tendences rādītāji kā salīdzināmu darījumu kopas vidējais rādītājs vai mediāna.

ii) Citas vērtēšanas metodes

101. Darījuma atbilstību tirgus nosacījumiem var novērtēt, arī balstoties uz vispārpieņemtu vērtēšanas standartmetodi ⁽¹⁵⁵⁾. Šai metodei ir jābalstās uz objektīviem, pārbaudāmiem un uzticamiem pieejamajiem datiem ⁽¹⁵⁶⁾, kuriem jābūt pietiekami detalizētiem un jāatspoguļo ekonomiskā situācija laikā, kad tika lemts par darījumu, ņemot vērā riska līmeni un nākotnes izredzes ⁽¹⁵⁷⁾. Atkarībā no attiecīgā darījuma vērtības veiktā vērtējuma robustums parasti būtu jāapstiprina, veicot jutīguma analīzi, izvērtējot dažādus darījumdarbības scenārijus, sagatavojot ārkārtas situāciju plānus un salīdzinot rezultātus, kas iegūti ar citām vērtēšanas metodēm. Ja darījums aizkavējas un ir jāņem vērā jaunākās tirgus apstākļu izmaiņas, var būt nepieciešams jauns (*ex ante*) vērtējums.
102. Vispārpieņemta standartmetode (gada) peļņas no ieguldījumiem noteikšanai ir iekšējās peļņas normas (IRR) aprēķins ⁽¹⁵⁸⁾. Ieguldījumu lēmumu var vērtēt arī pēc neto pašreizējās vērtības (NPV) ⁽¹⁵⁹⁾, kas vairumā gadījumu dod IRR aprēķinam līdzvērtīgus rezultātus ⁽¹⁶⁰⁾. Lai novērtētu, vai ieguldījums ir veikts atbilstoši tirgus

⁽¹⁵⁴⁾ Skatīt Vispārējās tiesas 2003. gada 6. marta spriedumu *Westdeutsche Landesbank Girozentrale* un *Ziemojreina-Vestfālene*/Komisija, apvienotās lietas T-228/99 un T-233/99, ECLI:EU:T:2003:57, 251. punkts.

⁽¹⁵⁵⁾ Skatīt Vispārējās tiesas 2007. gada 29. marta spriedumu *Scott*/Komisija, T-366/00, ECLI:EU:T:2007:99, 134. punkts, un Tiesas 2010. gada 16. decembra spriedumu *Seydaland Vereinigte Agrarbetriebe*, C-239/09, ECLI:EU:C:2010:778, 39. punkts.

⁽¹⁵⁶⁾ Skatīt Vispārējās tiesas 2004. gada 16. septembra spriedumu *Valmont Nederland BV*/Komisija, T-274/01, ECLI:EU:T:2004:266, 71. punkts.

⁽¹⁵⁷⁾ Skatīt Vispārējās tiesas 2007. gada 29. marta spriedumu *Scott*/Komisija, T-366/00, ECLI:EU:T:2007:99, 158. punkts.

⁽¹⁵⁸⁾ IRR nebalstās uz grāmatvedības peļņu konkrētā gadā, bet tās noteikšanā ņem vērā nākotnes naudas plūsmas, ko ieguldītājs cer saņemt visā ieguldījumu periodā. To definē kā diskonta likmi, kurai naudas plūsmas NPV ir vienāda ar nulli.

⁽¹⁵⁹⁾ NPV ir starpība starp visa ieguldījumu perioda pozitīvajām un negatīvajām naudas plūsmām, kas diskontētas, izmantojot attiecīgo peļņas normu (kapitāla izmaksas).

⁽¹⁶⁰⁾ Starp NPV un IRR ir pilnīga korelācija, ja IRR ir vienāda ar ieguldītāja alternatīvajām izmaksām. Ja ieguldījuma NPV ir pozitīva, tas nozīmē, ka projekta IRR pārsniedz prasīto peļņas normu (ieguldītāja alternatīvās izmaksas). Tādā gadījumā ir vērts veikt šo ieguldījumu. Ja projekta NPV ir nulle, tad projekta IRR ir vienāda ar prasīto peļņas normu. Tādā gadījumā ieguldītājam ir vienāda, vai veikt šo ieguldījumu vai ieguldīt citur. Ja NPV ir negatīva, IRR ir mazāka par kapitāla izmaksām. Tad ieguldījums nav pietiekami ienesīgs, jo citur ir labākas iespējas. Ja IRR un NPV liktu pieņemt atšķirīgus lēmumus par ieguldījumiem (šāda atšķirība varētu jo īpaši rasties savstarpēji izslēdzošu projektu gadījumā), saskaņā ar tirgus praksi priekšroka principā būtu dodama NPV metodei, izņemot, ja pastāv būtiska nenoteiktība attiecībā uz piemērotāko diskonta likmi.

nosacījumiem, peļņa no ieguldījumiem ir jāsalīdzina ar normālo sagaidāmo tirgus peļņu. Normālo sagaidāmo peļņu (jeb ieguldījuma kapitāla izmaksas) var definēt kā vidējo sagaidāmo peļņu, ko tirgus prasa no ieguldījuma, pamatojoties uz vispārpieņemtiem kritērijiem, jo īpaši ieguldījuma risku, ņemot vērā uzņēmuma finansiālo stāvokli un attiecīgās nozares, reģiona vai valsts konkrētās iezīmes. Ja, saprātīgi vērtējot, uz šādu normālo peļņu nevar cerēt, attiecīgais ieguldījums tirgus apstākļos, visticamāk, netiktu veikts. Principā jo riskantāks projekts, jo augstāku peļņas normu prasīs līdzekļu devēji, tas ir, kapitāla izmaksas būs augstākas.

103. Piemērotākās vērtēšanas metodes izvēle var būt atkarīga no tirgus situācijas ⁽¹⁶¹⁾, datu pieejamības vai darījuma veida. Piemēram, ieguldītājs cenšas gūt peļņu no ieguldījumiem uzņēmumos (tādā gadījumā piemērotākā metode, visticamāk, būs *IRR* vai *NPV* aprēķins), bet kreditors cenšas panākt, ka debitors samaksā attiecīgās summas (pamatsummu un procentus) līgumiski un juridiski noteiktajā periodā ⁽¹⁶²⁾ (tādā gadījumā piemērotāk varētu būt novērtēt nodrošinājuma, piemēram, aktīvu, vērtību). Zemes pārdošanas gadījumā tirgus vērtības noteikšanai principā pietiek ar neatkarīga eksperta vērtējumu, kurš veikts pirms pārdošanas sarunām un balstās uz vispārpieņemtiem tirgus rādītājiem un vērtēšanas standartiem ⁽¹⁶³⁾.
 104. Ieguldījuma *IRR* vai *NPV* noteikšanas metodes parasti dod nevis vienu precīzu vērtību, ko varētu pieņemt, bet gan iespējamo vērtību diapazonu (atkarībā no darījuma ekonomiskajiem, juridiskajiem un citiem konkrētajiem apstākļiem, kas tiek ņemti vērā vērtēšanas metodē). Ja novērtējuma mērķis ir noteikt, vai konkrētā valsts iejaukšanās atbilst tirgus nosacījumiem, parasti būtu izmantojami tādi centrālās tendences rādītāji kā salīdzināmu darījumu kopas vidējais rādītājs vai mediāna.
 105. Piesardzīgi tirgus ekonomikas dalībnieki iespējamās iejaukšanās pasākumus parasti novērtē, izmantojot vairākas atšķirīgas metodes, lai tādējādi apstiprinātu savas aplēses (piemēram, *NPV* aprēķinus pārbauda ar salīdzinošo analīzi). Ja ar dažādām metodēm tiek iegūta vienāda vērtība, tas ir papildu pozitīvs faktors patiesās tirgus cenas noteikšanā. Tāpēc, novērtējot, vai darījums atbilst tirgus nosacījumiem, ar savstarpēji papildinošām vērtēšanas metodēm iegūto secinājumu pārklāšanās tiks uzskatīta par pozitīvu faktoru.
- 4.2.3.3. Hipotētiskā analīze, ja ar konkrēto uzņēmumu iepriekš bijuši ekonomiska rakstura riska darījumi
106. Novērtējot, vai darījums atbilst tirgus nosacījumiem, ir jāņem vērā attiecīgās publiskās struktūras iepriekšējie ekonomiska rakstura riska darījumi ar uzņēmumu, ja vien salīdzināmam privātajam uzņēmējam būtu iespējami šādi iepriekšēji riska darījumi (piemēram, ja tas ir uzņēmuma dalībnieks) ⁽¹⁶⁴⁾.
 107. Iepriekšējie riska darījumi ir jāņem vērā hipotētiskajos scenārijos, kurus izmanto tirgus ekonomikas ieguldītāja kritērija piemērošanā. Piemēram, ja runa ir par pašu kapitāla vai parādsaistību pasākumu, kas veikts par labu

⁽¹⁶¹⁾ Piemēram, komercsabiedrības likvidācijas gadījumā piemērotākās vērtēšanas metodes varētu būt vērtējumi, kas balstās uz likvidācijas vērtību vai aktīvu vērtību.

⁽¹⁶²⁾ Skatīt, piemēram, Tiesas 1999. gada 29. aprīļa spriedumu Spānija/Komisija C-342/96, ECLI:EU:C:1999:210, 46. punkts, un Tiesas 1999. gada 29. jūnija spriedumu *DMTransport*, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332, 24. punkts.

⁽¹⁶³⁾ Ja salīdzinošā analīze neder un ir redzams, ka ar citām vispārpieņemtām metodēm nevar pareizi noteikt attiecīgās zemes vērtību, var izmantot tādu alternatīvu metodi kā Vācijas ierosinātā *Vergleichspreisssystem* vērtēšanas metode (attiecībā uz lauksaimniecības un mežsaimniecības zemi tā akceptēta Komisijas lēmumā par valsts atbalstu SA.33167 *Proposed alternative method to evaluate agriculture and forestry land in Germany when sold by public authorities* (OV C 43, 15.2.2013., 7. lpp.)). Attiecībā uz citu metožu ierobežojumiem skatīt Tiesas 2010. gada 16. decembra spriedumu *Seydaland Vereinigte Agrarbetriebe*, C-239/09, ECLI:EU:C:2010:778, 52. punkts.

⁽¹⁶⁴⁾ Skatīt Tiesas 2014. gada 3. aprīļa spriedumu *ING Groep NV*, C-224/12 P, ECLI:EU:C:2014:213, 29. līdz 37. punkts. Tomēr iepriekšējie riska darījumi nebūtu ņemami vērā, ja tie izriet no tāda pasākuma, kuru, ņemot vērā visu šā pasākuma aspektu vispusīgu novērtējumu, nebūtu varējis veikt privāts ieguldītājs, kura mērķis ir gūt peļņu (Tiesas 2013. gada 24. oktobra spriedums *Land Burgenland*/Komisija, apvienotās lietas C-214/12 P, C-215/12 P un C-223/12 P, ECLI:EU:C:2013:682, 52. līdz 61. punkts).

publiskam uzņēmumam, šāda ieguldījuma sagaidāmā peļņa būtu jāsalīdzina ar sagaidāmo peļņu hipotētiskajā komercsabiedrības likvidācijas scenārijā. Ja likvidācija nodrošina lielāku peļņu vai mazākus zaudējumus, piesardzīgs tirgus ekonomikas dalībnieks izvēlētos šo variantu ⁽¹⁶⁵⁾. Šajā nolūkā vērā ņemamās likvidācijas izmaksas nedrīkstētu ietvert izmaksas, kas saistītas ar publisko iestāžu pienākumiem, bet vienīgi izmaksas, kas rastos racionālam tirgus ekonomikas dalībniekam ⁽¹⁶⁶⁾, tostarp ņemot vērā tā darbības sociālā, ekonomiskā un vides konteksta attīstību ⁽¹⁶⁷⁾.

4.2.3.4. Īpaši apsvērumi vērtējumā par to, vai aizdevumu un galvojumu noteikumi atbilst tirgus nosacījumiem

108. Tāpat kā citi publisko struktūru (tostarp publisko uzņēmumu) darījumi, arī to piešķirtie aizdevumi un galvojumi var ietvert valsts atbalstu, ja tie neatbilst tirgus nosacījumiem.
109. Attiecībā uz galvojumiem situācija parasti ir jāanalizē ar visām trim iesaistītajām personām: galvotāju publiskā subjekta personā, aizņēmēju un aizdevēju ⁽¹⁶⁸⁾. Vairumā gadījumu atbalstu var konstatēt vienīgi aizņēmēja līmenī, jo valsts galvojums tam var sniegt priekšrocību, dodot iespēju saņemt aizdevumu ar likmi, kāda tam bez galvojuma tirgū nebūtu bijusi iespējama ⁽¹⁶⁹⁾ (vai saņemt aizdevumu situācijā, kurā tirgū uzņēmuma kārtā vispār nebūtu iespējams saņemt aizdevumu neatkarīgi no likmes). Tomēr noteiktos apstākļos valsts galvojuma piešķiršana var ietvert atbalstu arī aizdevējam, jo īpaši tad, ja galvojums tiek piešķirts *ex post* attiecībā uz jau esošām aizdevēja un aizņēmēja saistībām, nav nodrošināta priekšrocības pilnīga nodošana aizņēmējam ⁽¹⁷⁰⁾ vai galvoto aizdevumu izmanto, lai atmaksātu negalvotu aizdevumu ⁽¹⁷¹⁾.
110. Galvojums, kas piešķirts ar noteikumiem, kuri, ņemot vērā aizņēmēja ekonomisko situāciju, ir izdevīgāki nekā tirgus noteikumi, dod tam priekšrocību (tas maksā prēmiju, kas nerada pareizu priekšstatu par risku, ko uzņemas galvotājs) ⁽¹⁷²⁾. Neierobežoti galvojumi principā neatbilst parastiem tirgus nosacījumiem. Tas pats attiecas uz netiešiem galvojumiem, kuri izriet no valsts atbildības par tādu maksātnespējīgu uzņēmumu parādiem, uz kuriem vispārējie bankrota noteikumi neattiecas ⁽¹⁷³⁾.
111. Ja par noteiktu parādsaistību darījumu nav konkrētas tirgus informācijas, attiecīgā parāda instrumenta atbilstību tirgus nosacījumiem var novērtēt, pamatojoties uz salīdzinājumu ar salīdzināmiem tirgus darījumiem (tas ir, izmantojot salīdzinošo analīzi). Attiecībā uz aizdevumiem un galvojumiem informāciju par uzņēmuma finansējuma izmaksām var iegūt, piemēram, no citiem (neseniem) aizdevumiem, ko saņēmis attiecīgais uzņēmums, tā emitēto obligāciju ienesīguma likmēm vai šā uzņēmuma kredītriska mijmaiņas darījumu starpībām. Par salīdzināmiem tirgus darījumiem var izmantot arī līdzīgus aizdevumu vai galvojumu darījumus, kurus veikusi salīdzināmu komercsabiedrību izlase, salīdzināmu komercsabiedrību izlases emitētas obligācijas vai salīdzināmu komercsabiedrību izlases kredītriska mijmaiņas darījumu starpības. Ja attiecībā uz galvojumiem finanšu tirgos nav iespējams konstatēt atbilstīgu atsauces cenu, galvotā aizdevuma kopējās finansējuma

⁽¹⁶⁵⁾ Attiecībā uz šo skatīt Vispārējās tiesas 2000. gada 12. decembra spriedumu *Alitalia/Komisija*, T-296/97, ECLI:EU:T:2000:289, un Tiesas 2013. gada 24. janvāra spriedumu *Frucona/Komisija*, C-73/11 P, ECLI:EU:C:2013:32, 79. un 80. punkts.

⁽¹⁶⁶⁾ Tiesas 2003. gada 28. janvāra spriedums *Vācija/Komisija*, C-334/99, ECLI:EU:C:2003:55, 140. punkts.

⁽¹⁶⁷⁾ Vispārējās tiesas 2012. gada 11. septembra spriedums *Corsica Ferries France SAS/Komisija*, T-565/08, ECLI:EU:T:2012:415, 79. līdz 84. punkts, pēc pārsūdzības atstāts spēkā; skatīt Tiesas 2014. gada 4. septembra spriedumu *SNCM un Francija/Komisija*, apvienotās lietas C-533/12 P un C-536/12 P, ECLI:EU:C:2014:2142., 40. un 41. punkts. Šajā lietā tiesas apliecināja, ka privātajiem ieguldītājiem, jo īpaši lielām uzņēmumu grupām, principā ilgtermiņā varētu būt ekonomiski racionāli maksāt papildu atlaišanas pabalstu (piemēram, lai aizsargātu grupas tēlu). Tomēr nepieciešamība izmantot šādus atlaišanas papildu pabalstus būtu pienācīgi jāpierāda konkrētajā gadījumā, kurā nepieciešama tēla aizsardzība, un jāpierāda arī, ka līdzīgos apstākļos privāto komercsabiedrību starpā ir nostiprinājusies prakse veikt šādus maksājumus (nepietiek tikai ar vienkāršiem piemēriem).

⁽¹⁶⁸⁾ Informāciju par novērtējumu, kas veicams saistībā ar valsts atbalsta iespējamo piešķiršanu galvojuma veidā skatīt arī Komisijas paziņojumā par EK līguma 87. un 88. panta piemērošanu valsts atbalstam garantiju veidā (OV C 155, 20.6.2008., 10. lpp.). Minētais paziņojums netiek aizstāts ar šo paziņojumu.

⁽¹⁶⁹⁾ Skatīt Tiesas 2011. gada 8. decembra spriedumu *Residex Capital/Gemeente Rotterdam*, C-275/10, ECLI:EU:C:2011:814, 39. punkts.

⁽¹⁷⁰⁾ Skatīt Tiesas 2015. gada 19. marta spriedumu *OTP Bank Nyrt/Magyar Állam* un citi, C-672/13, ECLI:EU:C:2015:185.

⁽¹⁷¹⁾ Skatīt Tiesas 2011. gada 8. decembra spriedumu *Residex Capital/Gemeente Rotterdam*, C-275/10, ECLI:EU:C:2011:814, 42. punkts.

⁽¹⁷²⁾ Skatīt Tiesas 2014. gada 3. aprīļa spriedumu *Francija/Komisija*, C-559/12 P, ECLI:EU:C:2014:217, 96. punkts.

⁽¹⁷³⁾ Skatīt Tiesas 2014. gada 3. aprīļa spriedumu *Francija/Komisija*, C-559/12 P, ECLI:EU:C:2014:217, 98. punkts.

izmaksas, kas ietver aizdevuma procentus un galvojuma prēmiju, jāsalīdzina ar līdzīga negalvota aizdevuma tirgus cenu. Salīdzinošo analīzi var papildināt ar vērtēšanas metodēm, kuras pamatojas uz kapitāla peļņu ⁽¹⁷⁴⁾.

112. Lai atvieglotu novērtējumu par pasākumu atbilstību tirgus ekonomikas dalībnieka kritērijam, Komisija ir izstrādājusi aizstājēlielumus, ar ko noteikt, vai aizdevumi un galvojumi ietver atbalstu.
113. Attiecībā uz aizdevumiem metode, pēc kuras aprēķina atsaucē likmi, kas izmantojama kā tirgus cenas aizstājēlielums situācijās, kad ir sarežģīti atrast salīdzināmus tirgus darījumus (tas lielākoties varētu attiekties uz darījumiem par ierobežotām summām un/vai darījumiem ar maziem un vidējiem uzņēmumiem (MVU)), ir noteikta paziņojumā par atsaucē likmi ⁽¹⁷⁵⁾. Jāatgādina, ka šī atsaucē likme ir tikai orientējošs aizstājēlielums ⁽¹⁷⁶⁾. Ja salīdzināmi darījumi parasti ir notikuši par zemāku cenu nekā tā, kas atbilst atsaucē likmes aizstājēlielumam, dalībvalsts var par tirgus cenu pieņemt šo zemāko cenu. Savukārt tad, ja tā pati komercsabiedrība nesen ir veikusi līdzīgus darījumus par cenu, kas ir augstāka nekā atsaucē likme, un tās finanšu stāvoklis un tirgus apstākļi nav būtiski mainījušies, atsaucē likme konkrētajā gadījumā nevar tikt uzskatīta par tirgus likmju derīgu aizstājēlielumu.
114. Attiecībā uz galvojumiem Komisija paziņojumā par garantijām ⁽¹⁷⁷⁾ ir izstrādājusi sīkas norādes par aizstājēlielumiem (un neatspēkojamām prezumpcijām ("drošības zonām") MVU). Saskaņā ar minēto paziņojumu atbalsta klātbūtnes izslēgšanai parasti pietiek ar to, ka aizņēmējs nav nonācis finansiālās grūtībās, galvojums attiecas uz konkrētu darījumu, aizdevējs uzņemas daļu riska un aizņēmējs par galvojumu maksā uz tirgu orientētu cenu.

4.3. Netieša priekšrocība

115. Priekšrocība var tikt piešķirta arī citiem uzņēmumiem, ne tikai tiem, kuriem tiešā veidā piešķirti valsts līdzekļi (netieša priekšrocība) ⁽¹⁷⁸⁾. Pasākums var reizē sniegt gan tiešu priekšrocību saņēmējam uzņēmumam, gan netiešu priekšrocību citiem uzņēmumiem, piemēram, uzņēmumiem, kuri darbojas attiecīgās darījumdarbības ķēdes nākamajos posmos ⁽¹⁷⁹⁾. Priekšrocības tiešais saņēmējs var būt gan uzņēmums, gan subjekts (fiziska vai juridiska persona), kas neveic saimniecisko darbību ⁽¹⁸⁰⁾.
116. Šādas netiešās priekšrocības būtu jānošķir no vienkāršas sekundārās ietekmes uz ekonomiku, kas raksturīga gandrīz visiem valsts atbalsta pasākumiem (piemēram, izpaužoties kā izlaidē pieaugums). Šajā nolūkā pasākuma paredzamā ietekme ir jāizvērtē no *ex ante* skatupunkta. Netieša priekšrocība ir konstatējama, ja pasākums ir izstrādāts tādā veidā, lai tā sekundāro ietekmi novirzītu uz nosakāmiem uzņēmumiem vai uzņēmumu grupām. Tā tas ir, piemēram, gadījumā, ja tiešajam atbalstam ir *de facto* vai *de jure* izvirzīts nosacījums, ka drīkst iepirkt vienīgi noteiktu uzņēmumu ražotās preces vai sniegtos pakalpojumus (piemēram, tikai no uzņēmumiem, kas darbojas noteiktos apgabalos) ⁽¹⁸¹⁾.

⁽¹⁷⁴⁾ Piemēram, izmantojot RAROC (kapitāla peļņu, kurai piemērota risku korekcija), ko aizdevēji un ieguldītāji tās pašas nozares uzņēmumam prasītu par tāda finansējuma nodrošināšanu, kuram ir līdzīgi riski un termiņš.

⁽¹⁷⁵⁾ Skatīt Komisijas paziņojumu par atsaucē likmes un diskonta likmes noteikšanas metodes pārskatīšanu (OV C 14, 19.1.2008., 6. lpp.). Subordinētiem aizdevumiem, uz kuriem paziņojums par atsaucē likmi neattiecas, var izmantot metodi, kas noteikta Komisijas 2008. gada 11. decembra lēmumā par valsts atbalstu N 55/2008 GA/EFRE *Nachrangdarlehen* (OV C 9, 14.1.2009., 1. lpp.).

⁽¹⁷⁶⁾ Tomēr, ja Komisijas regulās vai Komisijas lēmumos par atbalsta shēmām ir minēta atbalsta summas noteikšanai izmantojamā atsaucē likme, Komisija to uzskatīs par fiksētu bezatbalsta atsaucē likmi (drošības zonas likmi).

⁽¹⁷⁷⁾ Komisijas paziņojums par EK līguma 87. un 88. panta piemērošanu valsts atbalstam garantiju veidā (OV C 155, 20.6.2008., 10. lpp.).

⁽¹⁷⁸⁾ Tiesas 2000. gada 19. septembra spriedums Vācija/Komisija, C-156/98, ECLI:EU:C:2000:467, 26. un 27. punkts; Tiesas 2011. gada 28. jūlija spriedums *Mediaset SpA*/Komisija, C-403/10 P, ECLI:EU:C:2011:533, 73. līdz 77. punkts; Tiesas 2002. gada 13. jūnija spriedums *Nīderlande/Komisija*, C-382/99, ECLI:EU:C:2002:363, 60. līdz 66. punkts; Vispārējās tiesas 2009. gada 4. marta spriedums *Itālija/Komisija*, T-424/05, ECLI:EU:T:2009:49, 136. līdz 147. punkts. Skatīt arī Līguma 107. panta 2. punkta a) apakšpunktu.

⁽¹⁷⁹⁾ Ja starpniekuzņēmums darbojas tikai kā instruments, kas nodod priekšrocību attiecīgajam saņēmējam un pats negūst nekādu priekšrocību, tas principā nebūtu uzskatāms par valsts atbalsta saņēmēju.

⁽¹⁸⁰⁾ Tiesas 2000. gada 19. septembra spriedums Vācija/Komisija, C-156/98, ECLI:EU:C:2000:467, 26. un 27. punkts; Tiesas 2011. gada 28. jūlija spriedums *Mediaset SpA*/Komisija, C-403/10 P, ECLI:EU:C:2011:533, 81. punkts.

⁽¹⁸¹⁾ Savukārt vienkārša sekundārā saimnieciskā ietekme, kas izpaužas kā izlaidē pieaugums (ko neuzskata par netiešo atbalstu), ir konstatējama tad, ja atbalstu vienkārši novirza caur uzņēmumu (piemēram, finanšu starpnieku), kurš to pilnībā nodod atbalsta saņēmējam.

5. SELEKTIVITĀTE

5.1. Vispārīgie principi

117. Lai uz valsts pasākumu attiektos Līguma 107. panta 1. punkts, tam ir jādod priekšroka “konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai”. Tādējādi atbalsta jēdzienā ietilpst nevis visi pasākumi, kas ir par labu ekonomikas dalībniekiem, bet tikai tie, ar kuriem tiek selektīvi piešķirta priekšrocība konkrētiem uzņēmumiem vai uzņēmumu kategorijām, vai konkrētām tautsaimniecības nozarēm.
118. Līguma 107. panta 1. punkts neattiecas uz tīri vispārpiemērojamiem pasākumiem, kuri nedod priekšroku tikai konkrētiem uzņēmumiem vai tikai konkrētu preču ražošanai. Tomēr no judikatūras skaidri izriet, ka pat ieviešanas, kas pirmajā brīdī šķiet esam attiecināmas uz visiem uzņēmumiem, var būt zināmā mērā selektīvas, un līdz ar to tās var būt uzskatāmas par pasākumiem, kas paredzēti konkrētu uzņēmumu vai konkrētu preču atbalstam ⁽¹⁸²⁾. Ne liels atbalsttiesīgo uzņēmumu skaits (pat ietverot visus konkrētas nozares uzņēmumus), ne to pārstāvēto nozaru daudzveidība vai lielums nav pamats, lai secinātu, ka valsts pasākums ir ekonomikas politikas vispārējs pasākums, ja tas nav pieejams visām tautsaimniecības nozarēm ⁽¹⁸³⁾. Pasākuma selektīvā rakstura apstrīdēšanai nepietiek tikai ar faktu, ka atbalsts nav vērsts uz vienu vai vairākiem konkrētiem iepriekš noteiktiem saņēmējiem, bet tā piešķiršanai ir noteikti vairāki objektīvi kritēriji, un iepriekš noteikta kopējā budžeta piešķiruma ietvaros to var piešķirt nenoteiktam tādu saņēmēju skaitam, kuri sākotnēji nav individuāli norādīti ⁽¹⁸⁴⁾.
119. Lai precizētu selektivitātes jēdzienu valsts atbalsta tiesībās, ir lietderīgi materiālo selektivitāti nošķirt no reģionālās selektivitātes. Turklāt var būt noderīgas papildu norādes par dažiem jautājumiem, kas attiecas uz nodokļu (vai līdzīgiem) pasākumiem.

5.2. Materiālā selektivitāte

120. Pasākuma materiālā selektivitāte nozīmē, ka pasākums noteiktā dalībvalstī attiecas tikai uz konkrētiem uzņēmumiem (uzņēmumu grupām) vai konkrētām tautsaimniecības nozarēm. Materiālo selektivitāti var konstatēt *de jure* vai *de facto*.

5.2.1. *De jure un de facto selektivitāte*

121. *De jure* selektivitāte tiešā veidā izriet no juridiskajiem kritērijiem tāda atbalsta piešķiršanai, kurš ir oficiāli paredzēts tikai konkrētiem uzņēmumiem (piemēram, noteikta lieluma uzņēmumiem, tādiem, kas darbojas konkrētās nozarēs, kuriem ir noteikta juridiskā forma ⁽¹⁸⁵⁾, konkrētā periodā reģistrētām vai nesen biržas sarakstā regulētā tirgū iekļautām komercsabiedrībām ⁽¹⁸⁶⁾, grupā ietilpstošām komercsabiedrībām, kurām raksturīgas

⁽¹⁸²⁾ Tiesas 1999. gada 29. jūnija spriedums *DMTransport*, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332, 27. punkts. Vispārējās tiesas 2002. gada 6. marta spriedums *Territorio Histórico de Álava – Diputación Foral de Álava* un citi/Komisija, apvienotās lietas T-127/99, T-129/99 un T-148/99, ECLI:EU:T:2002:59, 149. punkts.

⁽¹⁸³⁾ Skatīt, piemēram, Tiesas 1999. gada 17. jūnija spriedumu *Belģija/Komisija*, C-75/97, ECLI:EU:C:1999:311, 32. punkts, un Tiesas 2001. gada 8. novembra spriedumu *Adria-Wien Pipeline*, C-143/99, ECLI:EU:C:2001:598, 48. punkts.

⁽¹⁸⁴⁾ Vispārējās tiesas 2000. gada 29. septembra spriedums *Confederación Española de Transporte de Mercancías/Komisija*, T-55/99, ECLI:EU:T:2000:223, 40. punkts. Skatīt arī Vispārējās tiesas 2012. gada 13. septembra spriedumu *Itālija/Komisija*, T-379/09, ECLI:EU:T:2012:422, 47. punkts. Šajā lietā izskatāmais pasākums bija siltumnīcu apsildīšanai izmantojamās dīzeļdegvielas daļējs atbrīvojums no akcīzes nodokļa. Vispārējā tiesa norādīja, ka, lai konstatētu pasākuma vispārējo raksturu, nepietiek ar to vien, ka atbrīvojums attiecas uz visiem uzņēmumiem, kas izvēlas augkopībai izmantot siltumnīcas.

⁽¹⁸⁵⁾ Tiesas 2011. gada 8. septembra spriedums *Paint Graphos* un citi, apvienotās lietas no C-78/08 līdz C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 52. punkts.

⁽¹⁸⁶⁾ Vispārējās tiesas 2009. gada 4. septembra spriedums *Itālija/Komisija*, T-211/05, ECLI:EU:T:2009:304, 120. punkts, un Tiesas 2011. gada 24. novembra spriedums *Itālija/Komisija*, C-458/09 P, ECLI:EU:C:2011:769, 59. un 60. punkts.

noteiktas iezīmes vai kurām grupā uzticētas noteiktas funkcijas⁽¹⁸⁷⁾, grūtībās nonākušām komercsabiedrībām⁽¹⁸⁸⁾, eksporta uzņēmumiem vai uzņēmumiem, kuri veic ar eksportu saistītas darbības⁽¹⁸⁹⁾). *De facto* selektivitāte var tikt konstatēta gadījumos, kad, kaut arī oficiālie pasākuma piemērošanas kritēriji ir formulēti vispārīgi un objektīvi, pasākuma struktūra ir tāda, ka tā ietekme ievērojamā mērā ir par labu konkrētai uzņēmumu grupai (kā iepriekšējā teikumā minētajos piemēros)⁽¹⁹⁰⁾.

122. *De facto* selektivitāte var izrietēt no dalībvalstu noteiktiem nosacījumiem vai šķēršļiem, kas konkrētiem uzņēmumiem liedz izmantot attiecīgo pasākumu. Tādējādi nodokļu pasākuma (piemēram, nodokļu atlaides) piemērošana vienīgi ieguldījumiem, kas pārsniedz noteiktu robežlielumu (izņemot nelielu robežlielumu, kas noteikts administratīvās lietderības dēļ), var nozīmēt, ka pasākums *de facto* attiecas tikai uz uzņēmumiem ar ievērojamiem finanšu resursiem⁽¹⁹¹⁾. Pasākums, ar kuru noteiktas priekšrocības tiek piešķirtas tikai uz neilgu laiku, arī var būt *de facto* selektīvs⁽¹⁹²⁾.

5.2.2. Selektivitāte, kas izriet no diskrecionāras administratīvās prakses

123. Vispārēji pasākumi, kas *prima facie* attiecas uz visiem uzņēmumiem, bet kurus ierobežo publiskās pārvaldes iestāžu rīcības brīvība, ir selektīvi⁽¹⁹³⁾. Tā tas ir gadījumā, ja atbilstība noteiktiem kritērijiem nedod automātiskas tiesības izmantot attiecīgo pasākumu.
124. Publiskās pārvaldes iestādēm ir rīcības brīvība pasākuma piemērošanā īpaši tad, ja atbalsta piešķiršanas kritēriji ir formulēti ļoti vispārīgi vai nenoteikti, kas neizbēgami nozīmē, ka tās zināmā mērā var lemt pēc saviem ieskatiem. Piemēram, nodokļu iestāde var mainīt nodokļu atvieglojuma piešķiršanas nosacījumus atkarībā no tai iesniegtā ieguldījumu projekta iezīmēm. Līdzīgi, ja nodokļu iestādei ir plaša rīcības brīvība noteikt saņēmējus vai nodokļu atvieglojuma piešķiršanas nosacījumus, kuru pamatā ir ar nodokļu sistēmu nesaistīti kritēriji, piemēram, nodarbinātības nodrošināšana, ir uzskatāms, ka šīs rīcības brīvības izmantošana dod priekšroku "konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai"⁽¹⁹⁴⁾.
125. Tas, ka kādam nodokļu atvieglojumam ir nepieciešama iepriekšēja administratīvā atļauja, nenozīmē, ka attiecīgais pasākums automātiski ir selektīvs. Pasākums nav selektīvs, ja iepriekšējās administratīvās atļaujas piešķiršana balstās uz objektīviem, nediskriminējošiem kritērijiem, kuri ir iepriekš zināmi, un tādējādi publiskās pārvaldes iestāžu rīcības brīvības izmantošana ir ierobežota. Šādi iepriekšējās administratīvās atļaujas sistēmai ir jābalstās uz viegli pieejamu procesuālo kārtību, un tai jāspēj garantēt ieinteresēto personu pieteikumu objektīvu un taisnīgu izskatīšanu samērīgā termiņā, turklāt ar iespēju atļaujas atteikumu pārsūdzēt tiesā vai tiesai pielīdzināmā iestādē⁽¹⁹⁵⁾.

⁽¹⁸⁷⁾ Tiesas 2006. gada 22. jūnija spriedumu *Belgija un Forum 187/Komisija*, apvienotās lietas C-182/03 un C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, 122. punkts.

⁽¹⁸⁸⁾ Vispārējās tiesas 2016. gada 4. februāra spriedums *Heitkamp Bauholding/Komisija*, T-287/11, ECLI:EU:T:2016:60, 129. un turpmākie punkti.

⁽¹⁸⁹⁾ Tiesas 1969. gada 10. decembra spriedums *Komisija/Francija*, apvienotās lietas 6/69 un 11/69, ECLI:EU:C:1969:68, 3. punkts; Tiesas 1988. gada 7. jūnija spriedums *Griekija/Komisija*, 57/86, ECLI:EU:C:1988:284, 8. punkts; Tiesas 2004. gada 15. jūlija spriedums *Spānija/Komisija*, C-501/00, ECLI:EU:C:2004:438, 92. punkts.

⁽¹⁹⁰⁾ Skatīt Tiesas 2011. gada 15. novembra spriedumu *Komisija un Spānija/Government of Gibraltar* un Apvienotā Karaliste, apvienotās lietas C-106/09 P un C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, par Gibraltāras nodokļu reformu, kas *de facto* bija par labu ārzonas sabiedrībām. Skatīt minētā sprieduma 101. un turpmākos punktus. Ar reformu bija paredzēta sistēma, kas ietver trīs visiem Gibraltāras uzņēmumiem piemērojamus nodokļus: algu nodokli, nodokli par telpu izmantošanu darījumdarbībai (BPOT) un reģistrācijas nodevu. Algu nodokļa un BPOT maksimālais apmērs būtu bijis 15 % no peļņas. Tiesa konstatēja, ka šāds nodokļu apvienojums jau uzreiz izslēdz ārzonu sabiedrību aplikšanu ar nodokli – tām nav ar nodokli aplikamās bāzes, jo tām Gibraltārā nav darbinieku un darījumdarbības telpu.

⁽¹⁹¹⁾ Skatīt, piemēram, Vispārējās tiesas 2002. gada 6. marta spriedumu *Ramondin SA un Ramondín Cápsulas SA/Komisija*, apvienotās lietas T-92/00 un T-103/00, ECLI:EU:T:2002:61, 39. punkts.

⁽¹⁹²⁾ Vispārējās tiesas 2007. gada 12. septembra spriedums *Itālija un Brandt Italia/Komisija*, apvienotās lietas T-239/04 un T-323/04, ECLI:EU:T:2007:260, 66. punkts; Vispārējās tiesas 2009. gada 4. septembra spriedums *Itālija/Komisija*, T-211/05, ECLI:EU:T:2009:304, 120. punkts; Tiesas 2011. gada 24. novembra spriedums *Itālija/Komisija*, C-458/09 P, ECLI:EU:C:2011:769, 59. un 60. punkts.

⁽¹⁹³⁾ Skatīt Tiesas 1999. gada 29. jūnija spriedumu *DMTransport*, C-256/97, ECLI:EU:C:1999:332, 27. punkts.

⁽¹⁹⁴⁾ Skatīt Tiesas 2013. gada 18. jūlija spriedumu *P Oy*, C-6/12, ECLI:EU:C:2013:525, 27. punkts.

⁽¹⁹⁵⁾ Skatīt Tiesas 2001. gada 12. jūlija spriedumu *Smits un Peerbooms*, C-157/99, ECLI:EU:C:2001:404, 90. punkts, un Tiesas 2010. gada 3. jūnija spriedumu *Sporting Exchange Ltd*, kura darbojas ar nosaukumu "Betfair"/*Minister van Justitie*, C-203/08, ECLI:EU:C:2010:307, 50. punkts.

5.2.3. *Materiālās selektivitātes novērtēšana pasākumiem, ar kuriem tiek samazināti uzņēmumu parastie izdevumi*

126. Gadījumos, kad dalībvalstis pieņem pozitīvus *ad hoc* pasākumus par labu vienam vai vairākiem identificējamiem uzņēmumiem (piemēram, piešķirot naudu vai aktīvus konkrētiem uzņēmumiem), parasti ir viegli secināt, ka šie pasākumi ir selektīvi, jo tie paredz labvēlīgu attieksmi pret vienu vai dažiem uzņēmumiem ⁽¹⁹⁶⁾.
127. Situācija parasti ir neskaidrāka, ja dalībvalstis pieņem vispārīgākus pasākumus, kas piemērojami visiem uzņēmumiem, kuri atbilst noteiktiem kritērijiem, un kas samazina izdevumus, kuri šiem uzņēmumiem parasti būtu jāsedz (piemēram, nodokļu vai sociālās apdrošināšanas iemaksu atbrīvojumi uzņēmumiem, kuri atbilst noteiktiem kritērijiem).
128. Šādos gadījumos attiecīgo pasākumu selektivitāte parasti būtu jānovērtē, izmantojot analīzi trijos posmos. Pirmkārt, ir jānosaka atsaucē sistēma. Otrkārt, jānosaka, vai ar konkrēto pasākumu tiek izdarīta atkāpe no minētās sistēmas tādā ziņā, ka tas paredz atšķirīgu attieksmi pret ekonomikas dalībniekiem, kuri, ņemot vērā sistēmas mērķus, atrodas salīdzināmā faktiskajā un tiesiskajā situācijā. Vērtējums par to, vai ir izdarīta atkāpe, ir šā analīzes posma galvenais elements un ļauj secināt, vai pasākums *prima facie* ir selektīvs. Ja ar konkrēto pasākumu netiek izdarīta atkāpe no atsaucē sistēmas, pasākums nav selektīvs. Pretējā gadījumā (tātad, ja pasākums *prima facie* ir selektīvs) analīzes trešajā posmā ir jānosaka, vai šo atkāpi var attaisnot ar (atsaucē) sistēmas raksturu vai vispārējo struktūru ⁽¹⁹⁷⁾. Ja sistēmas raksturs vai vispārējā struktūra attaisno *prima facie* selektīvu pasākumu, tas netiks uzskatīts par selektīvu un tādējādi Līguma 107. panta 1. punkts uz to neattieksies ⁽¹⁹⁸⁾.
129. Tomēr atsevišķos gadījumos šo trīs posmu analīzi nevar piemērot, ņemot vērā konkrēto pasākumu praktisko ietekmi. Jāuzsver, ka Līguma 107. panta 1. punktā valsts iejaukšanās pasākumi netiek nošķirti atkarībā no to iemesliem vai mērķiem, bet gan tiek definēti atbilstoši to ietekmei neatkarīgi no izmantotajiem paņēmieniem ⁽¹⁹⁹⁾. Tas nozīmē, ka atsevišķos izņēmuma gadījumos nepietiek ar to, ka novērtē, vai ar konkrēto pasākumu tiek izdarīta atkāpe no attiecīgās dalībvalsts noteiktās atsaucē sistēmas noteikumiem. Ir jānovērtē arī tas, vai atsaucē sistēmas robežas ir noteiktas konsekventi vai arī, tieši pretēji, nepārprotami patvaļīgā vai neobjektīvā veidā, lai dotu priekšroku konkrētiem uzņēmumiem, kuri, ņemot vērā attiecīgās sistēmas loģiku, atrodas salīdzināmā situācijā.
130. Tādējādi spriedumā apvienotajās lietās C-106/09 P un C-107/09 P ⁽²⁰⁰⁾ par Gibraltāras nodokļu reformu Tiesa konstatēja, ka attiecīgās dalībvalsts noteiktā atsaucē sistēma, kaut arī tās pamatā ir vispārēja rakstura kritēriji, praksē rada diskrimināciju starp uzņēmumiem, kas, ņemot vērā nodokļu reformas mērķi, atrodas salīdzināmā situācijā, un tādējādi ārzonas komercsabiedrībām tiek piešķirta selektīva priekšrocība ⁽²⁰¹⁾. Attiecībā uz šo Tiesa konstatēja, ka apstākļi, ka ārzonas komercsabiedrības netiek apliktas ar nodokli, nav attiecīgā režīma nejaušas sekas, bet gan neizbēgami izriet no tā, ka nodokļu bāzes speciāli ir noteiktas tā, lai ārzonas komercsabiedrībām nebūtu ar nodokli apliekamās bāzes ⁽²⁰²⁾.
131. Līdzīga pārbaude var būt vajadzīga arī atsevišķos mērķmaksu gadījumos, ja ir norādes par to, ka attiecīgās maksas robežas ir noteiktas nepārprotami patvaļīgā vai neobjektīvā veidā, lai dotu priekšroku konkrētiem

⁽¹⁹⁶⁾ Skatīt Tiesas 2015. gada 4. jūnija spriedumu Komisija/MOL, C-15/14 P, ECLI:EU:C:2015:362, 60. un turpmākie punkti, un ģenerāladvokāta Mengoci (Mengozzi) 2013. gada 27. jūnija secinājumus, *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, ECLI:EU:C:2013:442, 52. punkts.

⁽¹⁹⁷⁾ Skatīt, piemēram, Tiesas 2011. gada 8. septembra spriedumu Komisija/Nīderlande, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, 62. punkts, un Tiesas 2001. gada 8. novembra spriedumu *Adria-Wien Pipeline*, C-143/99, ECLI:EU:C:2001:598.

⁽¹⁹⁸⁾ Skatīt, piemēram, Tiesas 2011. gada 8. septembra spriedumu *Paint Graphos* un citi, apvienotās lietas no C-78/08 līdz C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 49. un turpmākie punkti, un Tiesas 2004. gada 29. aprīļa spriedumu *GIL Insurance*, C-308/01, ECLI:EU:C:2004:252.

⁽¹⁹⁹⁾ Skatīt Tiesas 2008. gada 22. decembra spriedumu *British Aggregates*/Komisija, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757, 85. un 89. punkts un tajos minētā judikatūra; Tiesas 2011. gada 8. septembra spriedumu Komisija/Nīderlande, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551, 51. punkts; Tiesas 2011. gada 15. novembra spriedumu Komisija un Spānija/*Government of Gibraltar* un Apvienotā Karaliste, apvienotās lietas

C-106/09 P un C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, 87. punkts.

⁽²⁰⁰⁾ Tiesas 2011. gada 15. novembra spriedums Komisija un Spānija/*Government of Gibraltar* un Apvienotā Karaliste, apvienotās lietas C-106/09 P un C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732.

⁽²⁰¹⁾ Tiesas 2011. gada 15. novembra spriedums Komisija un Spānija/*Government of Gibraltar* un Apvienotā Karaliste, apvienotās lietas C-106/09 P un C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, 101. un turpmākie punkti.

⁽²⁰²⁾ Tiesas 2011. gada 15. novembra spriedumu Komisija un Spānija/*Government of Gibraltar* un Apvienotā Karaliste, apvienotās lietas C-106/09 P un C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, 106. punkts.

produktiem vai konkrētām darbībām, kas, ņemot vērā attiecīgo maksu logiku, ir salīdzināmā situācijā. Piemēram, lietā *Ferring* ⁽²⁰³⁾ Tiesa atzina, ka maksa, kas tika iekasēta no farmācijas laboratoriju medicīnas preču tiešās pārdošanas, bet ne no vairumtirgotājiem, ir selektīva. Ņemot vērā konkrētos faktus, piemēram, par pasākuma skaidri noteikto mērķi un tā ietekmi, Tiesa neaprobežojās tikai ar vērtējumu par to, vai ar konkrēto pasākumu tiktu izdarīta atkāpe no šīs maksas atsaucē sistēmas. Tā salīdzināja arī situāciju, kādā atrodas farmācijas laboratorijas (kurām ir piemērojama šī maksa) un vairumtirgotāji (kuri ir atbrīvoti), un secināja, ka nodokļa neuzlikšana vairumtirgotāju veiktajai tiešajai pārdošanai nozīmē, ka tiem tiek piešķirts *prima facie* selektīvs atbrīvojums no nodokļa ⁽²⁰⁴⁾.

5.2.3.1. Atsaucē sistēmas noteikšana

132. Atsaucē sistēma ir etalons, attiecībā pret kuru novērtē pasākuma selektivitāti.
133. Atsaucē sistēmu veido konsekvents to noteikumu kopums, kuri ir vispārīgi – uz objektīvu kritēriju pamata – piemērojami visiem uzņēmumiem, kas ietilpst sistēmas tvērumā atbilstoši tās mērķim. Parasti ar minētajiem noteikumiem ir definēts ne tikai sistēmas tvērums, bet arī tās piemērošanas nosacījumi, uzņēmumu, uz kuriem tā attiecas, tiesības un pienākumi un sistēmas darbības tehniskie aspekti.
134. Attiecībā uz nodokļiem atsaucē sistēma balstās uz tādiem elementiem kā nodokļa bāze, nodokļa maksātāji, ar nodokli apliekamais notikums un nodokļa likmes. Atsaucē sistēmu var noteikt, piemēram, attiecībā uz uzņēmumu ienākuma nodokļa sistēmu ⁽²⁰⁵⁾, PVN sistēmu ⁽²⁰⁶⁾ vai apdrošināšanas nodokļu vispārējo sistēmu ⁽²⁰⁷⁾. Tas pats attiecas uz (autonomām) mērķmaksām, piemēram, maksām, kuras iekasē par atsevišķiem produktiem vai darbībām, kas negatīvi ietekmē vidi vai veselību, un kuras nav īsti uzskatāmas par daļu no kopējās nodokļu sistēmas. Tādējādi, ievērojot īpašos gadījumus, kas aprakstīti 129.–131. punktā, atsaucē sistēma principā ir pati maksa ⁽²⁰⁸⁾.

5.2.3.2. Atkāpe no atsaucē sistēmas

135. Kad atsaucē sistēma ir noteikta, analīzes nākamais posms ir novērtēt, vai konkrēts pasākums paredz atšķirīgu attieksmi pret uzņēmumiem, atkāpjoties no minētās sistēmas. Lai to izdarītu, ir jānosaka, vai pasākums var dot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai salīdzinājumā ar citiem uzņēmumiem, kuri, ņemot vērā atsaucē sistēmas mērķus, atrodas salīdzināmā faktiskajā un tiesiskajā situācijā ⁽²⁰⁹⁾. Dalībvalstis nevar atsaukties uz tādiem ārējiem politikas mērķiem kā reģionālās, vides vai rūpniecības politikas mērķi, lai tādējādi attaisnotu atšķirīgu attieksmi pret uzņēmumiem ⁽²¹⁰⁾.

⁽²⁰³⁾ Tiesas 2001. gada 22. novembra spriedums *Ferring*, C-53/00, ECLI:EU:C:2001:627, 20. punkts.

⁽²⁰⁴⁾ Tiesas 2001. gada 22. novembra spriedums *Ferring*, C-53/00, ECLI:EU:C:2001:627, 19. un 20. punkts.

⁽²⁰⁵⁾ Skatīt Tiesas 2011. gada 8. septembra spriedumu *Paint Graphos* un citi, apvienotās lietas no C-78/08 līdz C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 50. punkts. Tiesa šajā kontekstā dažreiz izmanto terminu “[nodokļu] parastais režīms” (skatīt Tiesas 2006. gada 22. jūnija spriedumu *Belgija un Forum 187/Komisija*, apvienotās lietas C-182/03 un C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, 95. punkts) vai “nodokļu vispārējo tiesību sistēma” (skatīt Tiesas 2005. gada 15. decembra spriedumu *Itālija/Komisija*, C-66/02, ECLI:EU:C:2005:768, 100. punkts).

⁽²⁰⁶⁾ Tiesas argumentāciju attiecībā uz selektivitāti skatīt tās 2005. gada 3. marta spriedumā *Heiser*, C-172/03, ECLI:EU:C:2005:130, 40. un turpmākie punkti.

⁽²⁰⁷⁾ Skatīt Tiesas 2004. gada 29. aprīļa spriedumu *GIL Insurance*, C-308/01, ECLI:EU:C:2004:252, 75. un 78. punkts.

⁽²⁰⁸⁾ Skatīt Vispārējās tiesas 2012. gada 7. marta spriedumu *British Aggregates Association/Komisija*, T-210/02 RENV, ECLI:EU:T:2012:110, 49. un 50. punkts. Pat ja maksa ir ieviesta valsts tiesību sistēmā, transponējot Savienības direktīvu, šī maksa tik un tā ir atsaucē sistēma.

⁽²⁰⁹⁾ Tomēr spriedumā par *Paint Graphos* Tiesa norādīja, ka, ņemot vērā īpašās iezīmes, kas raksturīgas kooperatīvajām sabiedrībām, kurām jāatbilst īpašiem darbības principiem, šos uzņēmumus nevar uzskatīt par tādiem, kas atrodas līdzīgā faktiskajā un tiesiskajā situācijā, kādā atrodas komerciālās sabiedrības, ja tās rīkojas savu dalībnieku ekonomiskajās interesēs un uztur ne tikai tīri komerciālas, bet personiskas attiecības ar saviem dalībniekiem, kurās šie dalībnieki ir aktīvi iesaistīti un kurās tiem ir tiesības uz ekonomisko rezultātu vienlīdzīgu sadali (skatīt Tiesas 2011. gada 8. septembra spriedumu *Paint Graphos* un citi, apvienotās lietas no C-78/08 līdz C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 61. punkts).

⁽²¹⁰⁾ Tiesas 2013. gada 18. jūlija spriedums *P Oy*, C-6/12, ECLI:EU:C:2013:525, 27. un turpmākie punkti.

136. Attiecībā uz atsevišķām mērķmaksām (un jo īpaši to nodokļa bāzēm), piemēram, vides un veselības nodokļiem, kas tiek uzlikti, lai atturētu no tādām darbībām vai produktu patēriņa, kas negatīvi ietekmē vidi vai veselību, to izvirzītie politikas mērķi parasti ir integrēti šīs maksas struktūrā. Šādos gadījumos atšķirīga attieksme pret darbībām vai produktiem, kuru situācija, ievērojot izvirzīto mērķi, atšķiras no situācijas, kādā ir ar nodokli apliekamās darbības vai produkti, nav uzskatāma par atkāpi ⁽²¹¹⁾.
137. Ja ar pasākumu tiek dota priekšroka konkrētam uzņēmumam vai konkrētu preču ražošanai, kas atrodas salīdzināmā faktiskajā un tiesiskajā situācijā, pasākums *prima facie* ir selektīvs.

5.2.3.3. Attaisnojums ar atsaucē sistēmas raksturu vai vispārējo struktūru

138. Pasākums, ar kuru tiek izdarīta atkāpe no atsaucē sistēmas (*prima facie* selektīvs pasākums), nav selektīvs, ja tas ir attaisnojams ar minētās sistēmas raksturu vai vispārējo struktūru. Tā tas ir gadījumā, ja pasākums tiešā veidā izriet no atsaucē sistēmas pamatā esošajiem vai vadošajiem principiem vai tas ir to mehānismu rezultāts, kas ir nepieciešami, lai sistēma darbotos un būtu efektīva ⁽²¹²⁾. Savukārt uz ārējiem politikas mērķiem, kas nav iestrādāti sistēmā, nevar atsaukties ⁽²¹³⁾.
139. Pamats iespējamam attaisnojumam varētu būt, piemēram, nepieciešamība apkarot krāpšanu vai nodokļu nemaksāšanu, nepieciešamība ņemt vērā īpašas grāmatvedības prasības, administratīvā pārvaldāmība, nodokļu neitralitātes princips ⁽²¹⁴⁾, ienākumu nodokļa progresīvais raksturs un ienākumu pārdales mērķis, nepieciešamība izvairīties no nodokļu dubultās uzlikšanas ⁽²¹⁵⁾ vai fiskālo parādu piedziņas optimizēšana.
140. Tomēr dalībvalstīm būtu jāievieš un jāpiemēro attiecīgas kontroles un uzraudzības procedūras, lai nodrošinātu, ka atkāpes atbilst nodokļu sistēmas loģikai un vispārējai struktūrai ⁽²¹⁶⁾. Turklāt, lai atzītu, ka atkāpes attaisno sistēmas raksturs vai vispārējā struktūra, ir jāpārliecinās, ka šie pasākumi ir samērīgi un nepārsniedz leģitīmā mērķa sasniegšanai nepieciešamo tādā ziņā, ka šis mērķis nevar tikt sasniegts ar mazāka apjoma pasākumiem ⁽²¹⁷⁾.
141. Dalībvalstij, kura ievieš atšķirīgu attieksmi pret uzņēmumiem, jāspēj pierādīt, ka tā patiešām ir attaisnojama ar attiecīgās sistēmas raksturu un vispārējo struktūru ⁽²¹⁸⁾.

⁽²¹¹⁾ Maksa, kas valsts tiesību sistēmā ieviesta, transponējot ES direktīvu, kurā paredzēta atšķirīga attieksme pret atsevišķām darbībām/produktiem, var liecināt, ka šo darbību/produktu situācija, ievērojot izvirzīto mērķi, atšķiras.

⁽²¹²⁾ Skatīt, piemēram, Tiesas 2011. gada 8. septembra spriedumu *Paint Graphos* un citi, apvienotās lietas no C-78/08 līdz C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 69. punkts.

⁽²¹³⁾ Skatīt Tiesas 2011. gada 8. septembra spriedumu *Paint Graphos* un citi, apvienotās lietas no C-78/08 līdz C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 69. un 70. punkts; Tiesas 2006. gada 6. septembra spriedumu *Portugāle/Komisija*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, 81. punkts; Tiesas 2011. gada 8. septembra spriedumu *Komisija/Nīderlande*, C-279/08 P, ECLI:EU:C:2011:551; Tiesas 2008. gada 22. decembra spriedumu *British Aggregates/Komisija*, C-487/06 P, ECLI:EU:C:2008:757; Tiesas 2013. gada 18. jūlija spriedumu *P Oy*, C-6/12, ECLI:EU:C:2013:525, 27. un turpmākie punkti.

⁽²¹⁴⁾ Attiecībā uz kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem skatīt 5.4.2. iedaļu.

⁽²¹⁵⁾ Tiesa savā 2011. gada 8. septembra spriedumā *Paint Graphos* un citi, apvienotās lietas no C-78/08 līdz C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, norādīja uz iespēju atsaukties uz valsts nodokļu sistēmas raksturu vai vispārējo uzbūvi, lai attaisnotu, ka kooperatīvās sabiedrības, kas visus savus ienākumus sadala saviem dalībniekiem, netiek apliktas ar nodokli kooperatīva līmenī, ja nodoklis tiek iekasēts dalībnieku līmenī (71. punkts).

⁽²¹⁶⁾ Tiesas 2011. gada 8. septembra spriedums *Paint Graphos* un citi, apvienotās lietas no C-78/08 līdz C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 74. punkts.

⁽²¹⁷⁾ Tiesas 2011. gada 8. septembra spriedums *Paint Graphos* un citi, apvienotās lietas no C-78/08 līdz C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 75. punkts.

⁽²¹⁸⁾ Skatīt Tiesas 2011. gada 15. novembra spriedumu *Komisija un Spānija/Government of Gibraltar* un Apvienotā Karaliste, apvienotās lietas C-106/09 P un C-107/09 P, ECLI:EU:C:2011:732, 146. punkts; Tiesas 2004. gada 29. aprīļa spriedumu *Nīderlande/Komisija*, C-159/01, ECLI:EU:C:2004:246, 43. punkts; Tiesas 2006. gada 6. septembra spriedumu *Portugāle/Komisija*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511.

5.3. Reģionālā selektivitāte

142. Principā Līguma 107. panta 1. punktā paredzētais reģionālās selektivitātes kritērijs nav piemērojams vienīgi pasākumiem, kuri attiecas uz visu dalībvalsts teritoriju. Tomēr, kā paskaidrots turpmāk, atsaucēs sistēmai nav obligāti jābūt noteiktai kā tādai, kas attiecas uz visu dalībvalsti⁽²¹⁹⁾. No tā izriet, ka ne visi pasākumi, kas piemērojami tikai atsevišķās dalībvalsts teritorijas daļās, automātiski ir selektīvi.
143. Kā izriet no judikatūras⁽²²⁰⁾, pasākumi, kuru piemērošanas joma ir reģionāla vai vietēja, var nebūt selektīvi, ja ir izpildītas noteiktas prasības. Šī judikatūra līdz šim ir attiekusies tikai uz nodokļu pasākumiem. Tomēr, tā kā reģionālā selektivitāte ir vispārīgs jēdziens, principi, kurus Savienības tiesas noteikušas attiecībā uz nodokļu pasākumiem, ir piemērojami arī citu veidu pasākumiem.
144. Reģionālās selektivitātes novērtējumā ir izšķirami triju veidu scenāriji⁽²²¹⁾:
- 1) pirmajā scenārijā, kurā konstatējama pasākuma reģionālā selektivitāte, dalībvalsts centrālā valdība vienpusēji nolemj konkrētā ģeogrāfiskā apgabalā piemērot zemāku nodokļu līmeni;
 - 2) otrais scenārijs ir pilnvaru simetriska nodošana nodokļu jomā⁽²²²⁾ – nodokļu kompetences sadales modelis, kurā visām dalībvalsts viena līmeņa (reģionu, rajonu vai cita līmeņa) vietējās pārvaldes iestādēm juridiski ir vienādas autonomas pilnvaras lemt par to kompetencē esošajā teritorijā piemērojamo nodokļu likmi neatkarīgi no centrālās valdības. Šādā gadījumā pasākumi, par kuriem lemj vietējās pārvaldes iestādes, nav selektīvi, jo nav iespējams noteikt normālu nodokļa likmi, ko varētu uzskatīt par atsaucēs parametru;
 - 3) trešajā scenārijā, kas ir pilnvaru asimetriska nodošana nodokļu jomā⁽²²³⁾, tikai noteiktas reģionālās vai vietējās iestādes var pieņemt to teritorijā piemērojamus nodokļu pasākumus. Šādā gadījumā vērtējums par pasākuma selektivitāti ir atkarīgs no tā, vai attiecīgā iestāde ir pietiekami autonoma no dalībvalsts centrālās valdības⁽²²⁴⁾. Tas attiecas uz gadījumiem, kad ir izpildīti trīs kumulatīvie autonomijas kritēriji: institucionālā, procedurālā un ekonomiskā un finansiālā autonomija⁽²²⁵⁾. Ja brīdī, kad reģionālā vai vietējā iestāde nolemj pieņemt tikai savā teritorijā piemērojamu nodokļu pasākumu, ir izpildīti visi minētie autonomijas kritēriji, tad ģeogrāfiskais atsaucēs ietvars ir attiecīgais reģions, nevis dalībvalsts.

5.3.1. Institucionālā autonomija

145. Institucionālo autonomiju var konstatēt, ja lēmumu par nodokļu pasākumu ir pieņēmusi reģionāla vai vietēja iestāde, kuras konstitucionālais, politiskais un administratīvais statuss ir nošķirts no centrālās valdības statusa. Spriedumā par Azoru salām Tiesa atzīmēja, ka saskaņā ar Portugāles Konstitūciju Azoru salas ir autonomas reģions, kam piešķirts politiski administratīvais statuss un savas pārvaldes iestādes, kurām ir tiesības īstenot nodokļu kompetenci un pieskaņot valsts nodokļu regulējumu reģionālajām īpatnībām⁽²²⁶⁾.

⁽²¹⁹⁾ Tiesas 2006. gada 6. septembra spriedums Portugāle/Komisija, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, 57. punkts, un Tiesas 2008. gada 11. septembra spriedums *Unión General de Trabajadores de La Rioja*, apvienotās lietas no C-428/06 līdz C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, 47. punkts.

⁽²²⁰⁾ Tiesas 2006. gada 6. septembra spriedums Portugāle/Komisija, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, 57. un turpmākie punkti, un Tiesas 2008. gada 11. septembra spriedums *Unión General de Trabajadores de La Rioja*, apvienotās lietas no C-428/06 līdz C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, 47. un turpmākie punkti.

⁽²²¹⁾ Tiesas 2006. gada 6. septembra spriedums Portugāle/Komisija, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, 63. līdz 66. punkts.

⁽²²²⁾ Skatīt ģenerāldokvāta Hēlhuda (*Geelhoed*) 2005. gada 20. oktobra secinājumus Portugāle/Komisija, C-88/03, ECLI:EU:C:2005:618, 60. punkts.

⁽²²³⁾ Ģenerāldokvāta Hēlhuda (*Geelhoed*) 2005. gada 20. oktobra secinājumi Portugāle/Komisija, C-88/03, ECLI:EU:C:2005:618, 60. punkts.

⁽²²⁴⁾ Tiesas 2006. gada 6. septembra spriedums Portugāle/Komisija, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, 58. punkts: "Nevar izslēgt, ka valsts noteiktas daļas pārvaldes iestādei ir tiesisks un faktiskais statuss, kas to padara pietiekami neatkarīgu no dalībvalsts centrālās valdības, lai saistībā ar tās veiktajiem pasākumiem tieši šai iestādei, nevis centrālajai valdībai būtu galvenā loma, veidojot politisko un ekonomisko vidi, kurā darbojas uzņēmumi."

⁽²²⁵⁾ Tiesas 2006. gada 6. septembra spriedums Portugāle/Komisija, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, 67. punkts.

⁽²²⁶⁾ Tiesas 2006. gada 6. septembra spriedums Portugāle/Komisija, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511, 70. punkts.

146. Vērtējumā par to, vai konkrētajā gadījumā šis kritērijs ir izpildīts, būtu jāņem vērā īpaši jāiekļauj attiecīgās dalībvalsts konstitūcijas un citu būtisko tiesību aktu izvērtējums, lai pārbaudītu, vai konkrētajam reģionam patiešām ir pašam savs atsevišķs politiskais un administratīvais statuss un vai tam ir savas pārvaldes iestādes, kurām ir pilnvaras īstenot nodokļu kompetenci.

5.3.2. *Procedurālā autonomija*

147. Procedurālo autonomiju var konstatēt, ja centrālā valdība nevar tieši iejaukties lēmuma par nodokļu pasākumu pieņemšanā, nosakot tā saturu.
148. Būtiskais kritērijs procedurālās autonomijas noteikšanā ir nevis vietējās pārvaldes struktūras atzītais kompetences apjoms, bet šīs struktūras spēja, ņemot vērā tās kompetenci, lēmumu par nodokļu pasākumu pieņemt neatkarīgi, tas ir, bez centrālās valdības iespējas tieši iejaukties attiecībā uz tā saturu.
149. Tas, ka starp centrālajām un reģionālajām (vai vietējām) iestādēm pastāv apspriežu vai samierināšanas procedūra konfliktu novēršanai, automātiski nenozīmē, ka vietējai pārvaldes struktūrai nav procedurālās autonomijas, ja vien galīgais vārds par attiecīgā pasākuma pieņemšanu ir šai struktūrai, nevis centrālajai valdībai ⁽²²⁷⁾.
150. Tas vien, ka vietējās pārvaldes struktūras pieņemtos aktus var pārbaudīt tiesā, nenozīmē, ka šai struktūrai nepiemīt procedurālā autonomija, jo minētās pārbaudes pastāvēšana ir raksturīga tiesiskuma iezīme ⁽²²⁸⁾.
151. Reģionālam (vai vietējam) nodokļu pasākumam nav jābūt pilnīgi nodalītam no vispārējās nodokļu sistēmas, lai tas netiktu uzskatīts par valsts atbalstu. Konkrētāk, nav nepieciešams, lai attiecīgā nodokļu sistēma (nodokļu bāzes, nodokļu likmes, nodokļu piedziņas noteikumi un atbrīvojumi) būtu pilnībā decentralizēta un būtu vietējās pārvaldes struktūras kompetencē ⁽²²⁹⁾. Piemēram, attiecībā uz uzņēmumu nodokļu sistēmas decentralizāciju, kas aprobežojas ar pilnvarām mainīt likmi noteiktā diapazonā, nenododot pilnvaras mainīt nodokļu bāzes (nodokļu atlaides un atbrīvojumus, utt.), var tikt uzskatīts, ka tā atbilst procedurālās autonomijas nosacījumam, ja iepriekš noteiktais likmju diapazons attiecīgajam reģionam dod iespēju īstenot reālas autonomās pilnvaras nodokļu jomā tā, ka centrālā valdība nevar tieši iejaukties, ietekmējot pasākumu saturu.

5.3.3. *Ekonomiskā un finansiālā autonomija*

152. Ekonomisko un finansiālo autonomiju var konstatēt, ja vietējās pārvaldes struktūra uzņemas atbildību par nodokļu samazināšanas pasākuma politiskajām un finansiālajām sekām. Tas nav iespējams, ja vietējās pārvaldes struktūra neatbild par budžeta pārvaldību, tas ir, ja tā neregulē gan ieņēmumus, gan izdevumus.
153. Tādējādi, lai konstatētu ekonomisko un finansiālo autonomiju, nodokļu pasākuma finansiālā ietekme uz reģionu nedrīkst tikt kompensēta ar atbalstu vai subsīdijām no citiem reģioniem vai centrālās valdības. Tāpēc tiešas saiknes pastāvēšana starp vietējās pārvaldes struktūras pieņemtu nodokļu pasākumu un attiecīgās dalībvalsts citu reģionu vai centrālās valdības finansiālu atbalstu izslēdz šā veida autonomijas pastāvēšanu ⁽²³⁰⁾.

⁽²²⁷⁾ Tiesas 2008. gada 11. septembra spriedums *Unión General de Trabajadores de La Rioja*, apvienotās lietas no C-428/06 līdz C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, 96. līdz 100. punkts.

⁽²²⁸⁾ Tiesas 2008. gada 11. septembra spriedums *Unión General de Trabajadores de La Rioja*, apvienotās lietas no C-428/06 līdz C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, 80. līdz 83. punkts.

⁽²²⁹⁾ Tiesas 2006. gada 6. septembra spriedumu *Portugāle/Komisija*, C-88/03, ECLI:EU:C:2006:511.

⁽²³⁰⁾ Tiesas 2008. gada 11. septembra spriedums *Unión General de Trabajadores de La Rioja*, apvienotās lietas no C-428/06 līdz C-434/06, ECLI:EU:C:2008:488, 129. un turpmākie punkti.

154. Ekonomiskās un finansiālās autonomijas pastāvēšanu neskar apstākļi, ka nodokļu ieņēmumu samazināšanos, ko radījusi decentralizēto nodokļu pilnvaru īstenošana (piemēram, samazinot nodokļa likmi), kompensē paralēla to pašu ieņēmumu palielināšanās tāpēc, ka zemāka likme ir piesaistījusi jaunus uzņēmējus.
155. Autonomijas kritēriji neprasa, lai noteikumus par nodokļu iekasēšanu būtu decentralizēti pieņēmušas reģionālās/vietējās iestādes, ne arī to, lai šīs iestādes faktiski iekasētu attiecīgos nodokļu ieņēmumus. Centrālā valdība var joprojām būt atbildīga par decentralizēto nodokļu iekasēšanu, ja tās izmaksas sedz attiecīgā vietējās pārvaldes iestāde.

5.4. Īpaši jautājumi saistībā ar nodokļu pasākumiem

156. Dalībvalstis var brīvi lemt par to, kāda ekonomikas politika tām šķiet vispiemērotākā, un tostarp var pēc saviem ieskatiem sadalīt nodokļu slogu starp visiem ražošanas faktoriem. Tomēr dalībvalstīm šī kompetence ir jāizmanto atbilstoši Savienības tiesībām ⁽²³¹⁾.

5.4.1. Kooperatīvās sabiedrības

157. Īstenas kooperatīvās sabiedrības principā ievēro tādas darbības principus, kuru dēļ tās atšķiras no citiem ekonomikas dalībniekiem ⁽²³²⁾. Konkrētāk, uz tām attiecas īpašas prasības saistībā ar dalību, un tās darbojas biedru vispārējā labuma ⁽²³³⁾, nevis ārēju ieguldītāju interesēs. Turklāt rezerves un aktīvi nav dalāmi un ir jāizmanto biedru kopējās interesēs. Visbeidzot, kooperatīviem parasti ir ierobežota piekļuve kapitāla tirgiem, un to peļņas norma ir zema.
158. Ņemot vērā šīs īpašās iezīmes, var uzskatīt, ka kooperatīvi salīdzinājumā ar komerciālām sabiedrībām neatrodas līdzīgā faktiskajā un tiesiskajā situācijā, līdz ar to valsts atbalsta noteikumi uz kooperatīviem piemērojamu preferenciālu nodokļu režīmu var neattiekties, ja ⁽²³⁴⁾:

- tie rīkojas savu biedru ekonomiskajās interesēs,
- attiecības ar biedriem ir nevis tīri komerciālas, bet personiskas,
- to biedri ir aktīvi iesaistīti darījumdarbības vadīšanā,
- tiem ir tiesības uz ekonomisko rezultātu vienlīdzīgu sadali.

159. Tomēr, ja tiek konstatēts, ka izskatāmā kooperatīvā sabiedrība ir salīdzināma ar komerciālām sabiedrībām, tā būtu jāiekļauj tajā pašā atsaucēs sistēmā kā komerciālās sabiedrības, un tai jāpiemēro 128.–141. punktā izklāstītā trīs posmu analīze. Analīzes trešajā posmā jānoskaidro, vai attiecīgais nodokļu režīms ir attaisnojams ar nodokļu sistēmas loģiku ⁽²³⁵⁾.
160. Attiecībā uz šo ir jānorāda, ka pasākumam ir jāatbilst dalībvalsts nodokļu sistēmas pamatā esošajiem vai vadošajiem principiem (ievērojot sistēmai raksturīgos mehānismus). Piemēram, atkāpi attiecībā uz kooperatīvām

⁽²³¹⁾ Piemēram, dalībvalstis nedrīkst ieviest vai paturēt spēkā tiesību aktus, kuri paredz pamatbrīvībām pretrunā esošu nesaderīgu valsts atbalstu vai diskrimināciju. Skatīt, piemēram, Tiesas 2009. gada 17. septembra spriedumu *Glaxo Wellcome*, C-182/08, ECLI:EU: C:2009:559, 34. punkts un tajā minētā judikatūra.

⁽²³²⁾ Skatīt Padomes 2003. gada 22. jūlija Regulas (EK) Nr. 1435/2003 par Eiropas Kooperatīvās sabiedrības statūtiem preambulu.

⁽²³³⁾ Kontrole pār kooperatīvu ir vienādi sadalīta starp tā biedriem, ko atspoguļo noteikums "viens cilvēks – viena balss".

⁽²³⁴⁾ Skatīt Tiesas 2011. gada 8. septembra spriedumu *Paint Graphos* un citi, apvienotās lietas no C-78/08 līdz C-80/08, ECLI:EU: C:2011:550, 55. un 61. punkts.

⁽²³⁵⁾ Skatīt Tiesas 2011. gada 8. septembra spriedumu *Paint Graphos* un citi, apvienotās lietas no C-78/08 līdz C-80/08, ECLI:EU: C:2011:550, 69. līdz 75. punkts.

sabiedrībām var attaisnot ar to, ka tās visu savu peļņu sadala saviem biedriem un netiek apliktas ar nodokli kooperatīva līmenī, jo nodoklis pēc tam tiek iekasēts no individuālajiem biedriem. Jebkurā gadījumā nodokļu samazinājumam ir jābūt samērīgam, un tas nedrīkst būt lielāks kā nepieciešams. Turklāt konkrētajai dalībvalstij ir jāpiemēro attiecīgas kontroles un uzraudzības procedūras ⁽²³⁶⁾.

5.4.2. Kolektīvo ieguldījumu uzņēmumi ⁽²³⁷⁾

161. Ir vispārpieņemts, ka ieguldījumu instrumentsabiedrībām, piemēram, kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem ⁽²³⁸⁾, būtu jāpiemēro atbilstīgs nodokļu līmenis, jo tās pamatā darbojas kā starpnieki starp ieguldītājiem (trešām personām) un mērķuzņēmumiem, kuros veic ieguldījumu. Ja nav īpašu nodokļu noteikumu, kas attiektos uz ieguldījumu fondiem vai sabiedrībām, ieguldījumu fonds var tikt uzskatīts par atsevišķu nodokļu maksātāju, un ienākumiem vai izmaksājamajai peļņai, ko guvis starpnieks, tiek uzlikti papildu nodokļi. Šajā kontekstā dalībvalstis parasti cenšas samazināt nodokļu negatīvo ietekmi uz ieguldījumiem, kas veikti ar ieguldījumu fondu vai sabiedrību starpniecību, salīdzinājumā ar tiešajiem ieguldījumiem, ko veic individuālie ieguldītāji, un cenšas pēc iespējas nodrošināt, ka kopējais galīgais nodokļu slogs, kas gulstas uz dažādu ieguldījumu veidu kopumu, ir aptuveni vienāds neatkarīgi no ieguldījumam izmantotā instrumenta.
162. Nodokļu pasākumi, kuru mērķis ir nodrošināt nodokļu neitralitāti ieguldījumiem kolektīvo ieguldījumu fondos vai sabiedrībās, nebūtu uzskatāmi par selektīviem, ja šo pasākumu ietekmē netiek dota priekšroka konkrētiem kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem vai konkrētiem ieguldījumu veidiem ⁽²³⁹⁾, bet tiek mazināta vai izskausta ekonomikas darījumu dubultā aplikšana ar nodokli, ievērojot vispārīgos principus, kas raksturīgi attiecīgajai nodokļu sistēmai. Šajā iedaļā "nodokļu neitralitāte" nozīmē, ka attieksme pret nodokļu maksātājiem ir vienāda neatkarīgi no tā, vai tie ieguldījumus tādos aktīvos kā valsts vērtspapīri un akciju sabiedrību akcijas veic tiešā veidā vai arī netiešā veidā, izmantojot ieguldījumu fondus. Līdz ar to kolektīvo ieguldījumu uzņēmumu nodokļu režīms, kura mērķis ir panākt fiskālo pārrēķināšanu starpnieka līmenī, var tikt uzskatīts par attaisnojamu saskaņā ar attiecīgās nodokļu sistēmas loģiku, ja ekonomikas darījumu dubultās aplikšanas ar nodokli novēršana ir attiecīgajai nodokļu sistēmai raksturīgs princips. Savukārt par selektīvu būtu uzskatāms tāds preferenciāls nodokļu režīms, kas attiecas tikai uz skaidri noteiktām ieguldījumu instrumentsabiedrībām, kuras atbilst īpašiem nosacījumiem ⁽²⁴⁰⁾, par sliktu citām ieguldījumu instrumentsabiedrībām, kuras atrodas salīdzināmā tiesiskajā un faktiskajā situācijā ⁽²⁴¹⁾, piemēram, ja ar nodokļu noteikumiem tiek radīta labvēlīga attieksme pret valsts riska kapitāla, sociālajiem vai ilgtermiņa ieguldījumu fondiem, bet tiek izslēgti ES līmenī saskaņotie EuVECA ⁽²⁴²⁾, EuSEF ⁽²⁴³⁾ vai ELTIF ⁽²⁴⁴⁾ fondi.
163. Tomēr nodokļu neitralitāte nenožīmē, ka šādām ieguldījumu instrumentsabiedrībām būtu jābūt pilnībā atbrīvotām no visiem nodokļiem vai ka fondu pārvaldītājiem būtu jābūt atbrīvotiem no nodokļa par maksu, ko

⁽²³⁶⁾ Skatīt Tiesas 2011. gada 8. septembra spriedumu *Paint Graphos* un citi, apvienotās lietas no C-78/08 līdz C-80/08, ECLI:EU:C:2011:550, 74. un 75. punkts.

⁽²³⁷⁾ Šī iedaļa attiecas ne tikai uz kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem, uz kuriem attiecas Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/65/EK par normatīvo un administratīvo aktu koordināciju attiecībā uz pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem (PVKIU), bet arī uz citiem kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem, kuriem minētā direktīva nav piemērojama, tostarp tādiem kā alternatīvo ieguldījumu fondi, kā tie definēti Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 2011/61/ES (OV L 174, 1.7.2011., 1. lpp.).

⁽²³⁸⁾ Šādus uzņēmumus var izveidot saskaņā ar līgumtiesībām (kā kopīgos fondus, ko pārvalda pārvaldības sabiedrības) vai trasta tiesībām (kā kopieguldījumu fondus), vai saskaņā ar statūtiem (kā ieguldījumu sabiedrības). Skatīt PVKIU direktīvas 1. panta 3. punktu.

⁽²³⁹⁾ Skatīt Vispārējās tiesas 2009. gada 4. marta spriedumu *Associazione italiana del risparmio gestito un Fineco Asset Management*/Komisija, T-445/05, ECLI:EU:T:2009:50, 78. un turpmākie punkti, ar ko tā atstāja spēkā Komisijas 2005. gada 6. septembra Lēmumu 2006/638/EK (OV L 268, 27.9.2006., 1. lpp.), kurā bija atzīts, ka atbalsta shēma, kas paredz nodokļu stimulus noteiktiem pārvedamu vērtspapīru kolektīvo ieguldījumu uzņēmumiem, kuri specializējas maza vai vidēja kapitāla uzņēmumu akcijās, ko var tirgot Eiropas regulētajā tirgū, nav saderīga ar kopējo tirgu.

⁽²⁴⁰⁾ Piemēram, ieguldījumu instrumentsabiedrībām piemērojams preferenciāls nodokļu režīms, kura nosacījums ir, ka trīs ceturtdaļas no fonda aktīviem jāiegulda MVU.

⁽²⁴¹⁾ Skatīt Vispārējās tiesas 2009. gada 4. marta spriedumu *Associazione italiana del risparmio gestito un Fineco Asset Management*/Komisija, T-445/05, ECLI:EU:T:2009:50, 150. punkts.

⁽²⁴²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. aprīļa Regula (ES) Nr. 345/2013 par Eiropas riska kapitāla fondiem (OV L 115, 25.4.2013., 1. lpp.).

⁽²⁴³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2013. gada 17. aprīļa Regula (ES) Nr. 346/2013 par Eiropas sociālās uzņēmējdarbības fondiem (OV L 115, 25.4.2013., 18. lpp.).

⁽²⁴⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes 2015. gada 29. aprīļa Regula (ES) 2015/760 par Eiropas ilgtermiņa ieguldījumu fondiem (OV L 123, 19.5.2015., 98. lpp.).

tie iekasē par to aktīvu pārvaldību, kuros fondi veikuši ieguldījumus ⁽²⁴⁵⁾. Tā nav arī attaisnojums tam, lai attiecīgajā nodokļu režīmā attieksme pret kolektīviem ieguldījumiem nodokļu ziņā būtu labvēlīgāka nekā pret individuāliem ieguldījumiem ⁽²⁴⁶⁾. Šādos gadījumos nodokļu režīms būtu nesamērīgs un pārsniegtu to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu mērķi novērst nodokļu dubulto uzlikšanu, tāpēc tas būtu uzskatāms par selektīvu pasākumu.

5.4.3. Nodokļu amnestija

164. Nodokļu amnestija parasti attiecas uz imunitāti pret kriminālsodiem, naudas sodiem un (dažiem vai visiem) procentu maksājumiem. Dažas amnestijas paredz prasību pilnībā samaksāt pienākošās nodokļu summas ⁽²⁴⁷⁾, bet citas paredz daļēju atbrīvojumu no šo summu maksāšanas ⁽²⁴⁸⁾.
165. Parasti nodokļu amnestijas pasākumu, kas attiecas uz uzņēmumiem, var uzskatīt par vispārēju pasākumu, ja ir izpildīti turpmāk norādītie nosacījumi ⁽²⁴⁹⁾.
166. Pirmkārt, pasākumam ir jābūt faktiski pieejamam visiem jebkuras nozares vai lieluma uzņēmumiem, kuriem pasākumā noteiktajā datumā ir nenokārtotas nodokļu saistības, nedodot priekšroku nevienai iepriekš noteiktai uzņēmumu grupai. Otrkārt, tas nedrīkst radīt nekādu *de facto* selektivitāti par labu konkrētiem uzņēmumiem vai nozarēm. Treškārt, nodokļu iestādes rīcībai jāaprobežojas ar nodokļu amnestijas īstenošanas pārvaldību, un tā nedrīkst pēc saviem ieskatiem iejaukties attiecībā uz atbalsta piešķiršanu vai intensitāti. Visbeidzot, pasākums nedrīkst paredzēt atbrīvojumu no pārbaudēm.
167. Nodokļu amnestijai, kuras mērķis ir uzlabot gan nodokļu iekasēšanu, gan nodokļu maksātāju saistību izpildi, raksturīga iezīme ir laika ziņā ierobežotā piemērojama – nodokļu amnestija par tām nodokļu saistībām, kuras bija jānokārto līdz iepriekš noteiktam datumam un nodokļu amnestijas ieviešanas laikā joprojām nav nokārtotas, ir piemērojama tikai īsu periodu ⁽²⁵⁰⁾.
168. Nodokļu amnestijas pasākumus var uzskatīt par vispārējiem pasākumiem arī tad, ja tie atbilst valsts likumdevēja mērķim nodrošināt atbilstību vispārējam tiesību principam, piemēram, principam, ka spriedums jāpasludina saprātīgā termiņā ⁽²⁵¹⁾.

5.4.4. Nodokļu nolēmumi un izlīgumi

5.4.4.1. Administratīvi nodokļu nolēmumi

169. Nodokļu nolēmuma mērķis ir iepriekš noteikt to, kā nodokļu parastā sistēma tiks piemērota konkrētā gadījumā, ņemot vērā tā konkrētos faktus un apstākļus. Juridiskās noteiktības labad daudzas valsts nodokļu iestādes izdod iepriekšējus administratīvos nolēmumus par to, kāda nodokļu ziņā būs attieksme pret konkrētiem darījumiem ⁽²⁵²⁾. Tie var tikt izdoti, lai iepriekš noteiktu, kā konkrētā gadījumā tiks piemēroti divpusēja nodokļu

⁽²⁴⁵⁾ Saistībā ar ieguldījumu uzņēmumu speciālo nodokļu režīmu neitralitātes argumentu var izmantot attiecībā uz fondu kapitālu, bet ne uz pārvaldības uzņēmumu pašu ieņēmumiem un kapitālu. Skatīt EBTA Uzraudzības iestādes 2009. gada 18. marta lēmumu valsts atbalsta lietā par ieguldījumu uzņēmumu aplikšanu ar nodokļiem Lihtenšteinā.

⁽²⁴⁶⁾ Skatīt Komisijas 2010. gada 12. maija lēmumu lietā N 131/2009 – Somija – *Residential Real Estate Investment Trust (REIT) scheme* (OV C 178, 3.7.2010., 1. lpp.), 33. apsvērums.

⁽²⁴⁷⁾ Nodokļu amnestijas var dot arī iespēju deklarēt iepriekš nedeklarētos aktīvus vai ienākumus.

⁽²⁴⁸⁾ Skatīt Tiesas 2012. gada 29. marta spriedumu *Ministero dell'Economia e delle Finanze*, C-417/10, ECLI:EU:C:2012:184, 12. punkts.

⁽²⁴⁹⁾ Skatīt Komisijas 2012. gada 11. jūlija lēmumu lietā SA.33183 par Latvijas paziņoto nodokļu amnestijas pasākumu (OV C 1, 4.1.2013., 6. lpp.).

⁽²⁵⁰⁾ Piemērošanas periodam ir jābūt pietiekami ilgam, lai pasākumu varētu izmantot visi nodokļu maksātāji, kuriem tas ir piemērojams.

⁽²⁵¹⁾ Skatīt Tiesas 2012. gada 29. marta spriedumu *Ministero dell'Economia e delle Finanze*, C-417/10, ECLI:EU:C:2012:184, 40., 41. un 42. punkts.

⁽²⁵²⁾ Dažas dalībvalstis ir pieņēmušas apkārtrakstus par savas nolēmumu pieņemšanas prakses jomu un tvērumu. Dažas valstis arī publicē savus nolēmumus.

nolīguma noteikumi vai valsts nodokļu noteikumi vai kā darījumos starp saistītām pusēm tiks noteikta nesaistītu pušu darījuma principam atbilstīga peļņa, ja nenoteiktības dēļ ir pamats pieņemt iepriekšēju nolēmumu par to, kā noskaidrot, vai konkrētos grupas iekšējos darījumos cena atbilst nesaistītu pušu darījuma principam ⁽²⁵³⁾. Dalībvalstis saviem nodokļu maksātājiem var nodrošināt juridisko noteiktību un prognozējamību attiecībā uz vispārējo nodokļu noteikumu piemērošanu, un to vislabāk var nodrošināt, ja administratīvo nolēmumu pieņemšanas prakse ir pārredzama un nolēmumi tiek publicēti.

170. Tomēr nodokļu nolēmumam ir jāatbilst valsts atbalsta noteikumiem. Ja ar nodokļu nolēmumu tiek atļauts tāds iznākums, kas nav ticams parastās nodokļu sistēmas normālas piemērošanas rezultāts, ar šo nolēmumu tā adresātam var tikt piešķirta selektīva priekšrocība, ja šī selektīvā pieeja rada adresāta nodokļu saistību samazinājumu konkrētajā dalībvalstī salīdzinājumā ar komercsabiedrībām, kuras ir līdzīgā faktiskajā un tiesiskajā situācijā.
171. Tiesa ir spriedusi, ka uzņēmuma nodokļu bāzes samazinājums, kas izriet no nodokļu pasākuma, ar kuru nodokļu maksātājam tiek dota iespēja grupas iekšējos darījumos piemērot transfertcenas, kas neatbilst cenām, kādas brīvas konkurences apstākļos tiktu piemērotas starp neatkarīgiem uzņēmumiem, kuri līdzīgos apstākļos risina sarunas kā nesaistītas puses, rada selektīvu priekšrocību minētajam nodokļu maksātājam, jo tā nodokļu saistības saskaņā ar nodokļu parasto sistēmu ir mazākas nekā neatkarīgām komercsabiedrībām, kas savu nodokļu bāzi nosaka, balstoties uz faktiski gūto peļņu ⁽²⁵⁴⁾. Tādējādi nodokļu nolēmums, ar kuru uzņēmumu grupas subjekta ar nodokli apliekamās peļņas noteikšanai tiek atļauta tāda transfertcenu noteikšanas metodika, kuru piemērojot netiek iegūta ticama tirgus rezultāta aproksimācija saskaņā ar nesaistītu pušu darījuma principu, rada selektīvu priekšrocību tā adresātam. "Ticamas tirgus rezultāta aproksimācijas" noteikšana nozīmē, ka jebkurai novirzei no tirgus rezultāta precīzākās aplēses ir jābūt ierobežotai un samērīgai ar nenoteiktību, kas raksturīga izvēlētajai transfertcenu noteikšanas metodei vai aproksimācijas noteikšanā izmantotajiem statistikas paņēmieniem.
172. Šis nesaistītu pušu darījuma princips ir neatņemams elements novērtējumā, ko Komisija saskaņā ar Līguma 107. panta 1. punktu veic par nodokļu pasākumiem, kas tiek veikti par labu grupas komercsabiedrībām, neatkarīgi no tā, vai un kādā veidā dalībvalsts šo principu ir iestrādājusi savā valsts tiesību sistēmā. Šo principu izmanto, lai noteiktu, vai grupas komercsabiedrības ar nodokli apliekamā peļņa uzņēmumu ienākuma nodokļa vajadzībām ir noteikta, balstoties uz metodiku, kas ļauj iegūt ticamu tirgus rezultāta aproksimāciju. Nodokļu nolēmums, ar kuru atļauj izmantot šādu metodiku, apstiprina, ka attieksme pret attiecīgo komercsabiedrību, ievērojot konkrētās dalībvalsts parastos noteikumus par uzņēmumu peļņas nodokļiem, nav labvēlīgāka salīdzinājumā ar autonomām komercsabiedrībām, kurām nodokli uzliek to grāmatvedības peļņai, kas atspoguļo starp nesaistītām pusēm tirgū noteiktas cenas. Tādējādi nesaistītu pušu darījuma princips, kuru Komisija piemēro, saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem izvērtējot transfertcenu nolēmumus, izriet no Līguma 107. panta 1. punkta, ar kuru ir aizliegts nevienlīdzīgi uzlikt nodokļus uzņēmumiem, kas ir līdzīgā faktiskajā un tiesiskajā situācijā. Šis princips ir dalībvalstīm saistošs, un valstu nodokļu noteikumi nav izslēgti no tā piemērošanas jomas ⁽²⁵⁵⁾.

⁽²⁵³⁾ Skatīt Komisijas 2015. gada 21. oktobra lēmumu lietā SA.38374 *Starbucks*, vēl nav publicēts, Komisijas 2015. gada 21. oktobra lēmumu lietā SA.38375 *Fiat*, vēl nav publicēts, un Komisijas 2016. gada 11. janvāra lēmumu lietā SA.37667 par valsts atbalsta shēmu attiecībā uz virspēļas atbrīvojumu no nodokļiem, vēl nav publicēts. Visi šie lēmumi ir pārsūdzēti.

⁽²⁵⁴⁾ Skatīt Tiesas 2006. gada 22. jūnija spriedumu Beļģija un *Forum 187*/Komisija, apvienotās lietas C-182/03 un C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416. Minētajā spriedumā par koordinācijas centriem Beļģijā piemērojamo nodokļu režīmu Tiesa izvērtēja pārsūdzību par Komisijas lēmumu (Komisijas 2003. gada 17. februāra Lēmums 2003/757/EK par Beļģijas īstenoto atbalstu Beļģijā dibinātiem koordinācijas centriem (OV L 282, 30.10.2003., 25. lpp.)), kurā cita starpā bija secināts, ka ar nodokli apliekamā ienākuma noteikšanas metode saskaņā ar minēto režīmu rada selektīvu priekšrocību minētajiem centriem. Saskaņā ar minēto režīmu ar nodokli apliekamā peļņa tika noteikta kā konkrēta summa, kas atbilst procentuālam lielumam no kopsummās, ko veido pamatdarbības izmaksas un izdevumi, no kuriem atskaitītas personāla un finanšu izmaksas. Kā atzina Tiesa, "[l]ai pārbaudītu, vai tāda ar nodokli apliekamo ienākumu noteikšana, kādu paredz koordinācijas centru režīms, tiem nes labumu, šis režīms (...) ir jāsalīdzina ar parasto režīmu, kas balstīts uz tāda uzņēmuma, kas darbojas brīvas konkurences apstākļos, ienākumu un izdevumu starpību." Tiesa attiecīgi sprieda, ka "[personāla izmaksu un finanšu izmaksu], kas kalpo minēto centru ar nodokli apliekamo ienākumu noteikšanai, izslēgšana neļauj nodrošināt tādu darījuma cenu, kas līdzinātos tai, kāda tā būtu brīvas konkurences apstākļos" (96. un 97. punkts).

⁽²⁵⁵⁾ Skatīt Tiesas 2006. gada 22. jūnija spriedumu Beļģija un *Forum 187*/Komisija, apvienotās lietas C-182/03 un C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, 81. punkts. Skatīt arī Vispārējās tiesas 2015. gada 25. marta spriedumu Beļģija/Komisija, T-538/11, ECLI:EU:T:2015:188, 65. un 66. punkts un tajos minētā judikatūra.

173. Izvērtējot, vai transfertcenu nolēmums atbilst no Līguma 107. panta 1. punkta izrietošajam nesaistītu pušu darījuma principam, Komisija var ņemt vērā Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācijas (ESAO) sniegtās norādes, konkrēti, "ESAO transfertcenu noteikšanas vadlīnijas daudz nacionāliem uzņēmumiem un nodokļu administrācijām". Minētajās vadlīnijās nav tieši skatīti valsts atbalsta jautājumi, taču tajās ir atspoguļots starptautiskais konsenss transfertcenu jomā un sniegtas noderīgas norādes nodokļu administrācijām un daudz nacionāliem uzņēmumiem par to, kā nodrošināt, ka transfertcenu noteikšanas metodika ļauj iegūt rezultātu, kas atbilst tirgus nosacījumiem. Līdz ar to, ja vienošanās par transfertcenu noteikšanu atbilst ESAO transfertcenu noteikšanas vadlīnijām, tostarp norādēm par vispiemērotāko metodi, kas ļauj iegūt ticamu tirgus rezultātu aproksimāciju, nodokļu nolēmums, ar kuru atļauj šo vienošanos, visticamāk, netiks atzīts par valsts atbalstu.
174. Tātad nodokļu nolēmumi rada selektīvu priekšrocību to adresātiem jo īpaši tad, ja:
- a) ar nolēmumu tiek nepareizi piemērotas valsts nodokļu tiesības, un tā rezultāts ir mazāka nodokļu summa ⁽²⁵⁶⁾;
 - b) nolēmums nav pieejams uzņēmumiem, kuri ir līdzīgā tiesiskajā un faktiskajā situācijā ⁽²⁵⁷⁾; vai
 - c) iestāde piemēro "labvēlīgāku" nodokļu režīmu salīdzinājumā ar citiem nodokļu maksātājiem, kuri ir līdzīgā faktiskajā un tiesiskajā situācijā. Tas ir iespējams, piemēram, gadījumā, ja nodokļu iestāde akceptē tādu vienošanos par transfertcenu noteikšanu, kura neatbilst nesaistītu pušu darījuma principam, jo metodika, kas atļautā ar attiecīgo nolēmumu, rada rezultātu, kurš neatbilst ticamai tirgus rezultāta aproksimācijai ⁽²⁵⁸⁾. Tāpat vērtējams arī nolēmums, ar kuru tā adresātam ir atļauts izmantot alternatīvas, netiešākas ar nodokli apliekamās peļņas aprēķina metodes, piemēram, ļaujot transfertcenu noteikšanā izmantot "izmaksas plus fiksēts uzcenojums" vai "tālākpārdošanas cena mīnus fiksēts uzcenojums" metodi, kaut arī būtu iespējams izmantot tiešākas metodes ⁽²⁵⁹⁾.

5.4.4.2. Nodokļu izlīgumi

175. Nodokļu izlīgumi parasti ir sastopami saistībā ar nodokļu maksātāja un nodokļu iestādes strīdu par maksājamo nodokļu summu. Vairākās dalībvalstīs šie izlīgumi ir izplatīta prakse. Nodokļu izlīguma noslēgšana nodokļu iestādēm dod iespēju izvairīties no ilgstošas tiesāšanās valsts tiesās un nodrošina maksājamo nodokļu ātru piedziņu. Kaut arī dalībvalstu kompetence šajā jomā nav apstrīdama, valsts atbalsts nodokļu izlīgumā var būt konstatējams īpaši tad, ja izrādās, ka maksājamo nodokļu summa ir samazināta bez skaidra pamatojuma (piemēram, ar mērķi optimizēt parāda piedziņu) vai tas noticis nesamērīgi par labu nodokļu maksātājam ⁽²⁶⁰⁾.

⁽²⁵⁶⁾ Skatīt Komisijas 2003. gada 17. februāra Lēmumu 2003/601/EK par atbalsta shēmu C54/2001 (ex NN55/2000) – Īrija – ārzemju ienākumi (OV L 204, 13.8.2003., 51. lpp.), 33., 34. un 35. apsvērums.

⁽²⁵⁷⁾ Piemēram, gadījumā, ja dažiem uzņēmumiem, kuri ir iesaistīti darījumos ar kontrolētiem subjektiem, nav ļauts pieprasīt šādas nolēmumus pretstatā uzņēmumiem, kas pieder pie iepriekš definētas uzņēmumu kategorijas. Saistībā ar šo skatīt Komisijas 2003. gada 24. jūnija Lēmumu 2004/77/EK par Beļģijā īstenotas atbalsta shēmas nodokļu pārvaldīšanas kārtības veidā piemērošanu ASV ārējās tirdzniecības uzņēmējiesabiedrībām (OV L 23, 28.1.2004., 14. lpp.), 56. līdz 62. apsvērums.

⁽²⁵⁸⁾ Skatīt Komisijas 2015. gada 21. oktobra lēmumu lietā SA.38374 Starbucks, vēl nav publicēts, Komisijas 2015. gada 21. oktobra lēmumu lietā SA.38375 Fiat, vēl nav publicēts, un Komisijas 2016. gada 11. janvāra lēmumu lietā SA.37667 par valsts atbalsta shēmu attiecībā uz virspēļņas atbrīvojumu no nodokļiem, vēl nav publicēts. Visi šie lēmumi ir pārsūdzēti.

⁽²⁵⁹⁾ Skatīt Komisijas 2002. gada 16. oktobra Lēmumu 2003/438/EK par valsts atbalstu C 50/2001 Luxembourg Finance Companies (OV L 153, 20.6.2003., 40. lpp.), 43. un 44. apsvērums; Komisijas 2002. gada 16. oktobra Lēmumu 2003/501/EK par valsts atbalstu C 49/2001 Luxembourg Coordination centres (OV L 170, 9.7.2003., 20. lpp.), 46., 47. un 50. apsvērums; Komisijas 2003. gada 17. februāra Lēmumu 2003/757/EK Belgian Coordination centres (OV L 282, 30.10.2003., 25. lpp.), 89. līdz 95. apsvērums, un saistīto Tiesas 2006. gada 22. jūnija spriedumu Beļģija un Forum 187/Komisija, apvienotās lietas C-182/03 un C-217/03, ECLI:EU:C:2006:416, 96. un 97. punkts; Komisijas 2003. gada 13. maija Lēmumu 2004/76/EK French Headquarters and Logistic Centres (OV L 23, 28.1.2004., 1. lpp.), 50. un 53. apsvērums; Komisijas 2015. gada 21. oktobra lēmumu lietā SA.38374 Starbucks, vēl nav publicēts, ir pārsūdzēts, 282. līdz 285. apsvērums; Komisijas 2015. gada 21. oktobra lēmumu lietā SA.38375 Fiat, vēl nav publicēts, ir pārsūdzēts, 245. apsvērums.

⁽²⁶⁰⁾ Skatīt Komisijas 2010. gada 26. maija Lēmumu 2011/276/ES par valsts atbalstu C-76/03 Umicore SA (OV L 122, 11.5.2011., 76. lpp.).

176. Šajā kontekstā darījums starp nodokļu iestādi un nodokļu maksātāju var ietvert selektīvu priekšrocību īpaši tad, ja ⁽²⁶¹⁾:
- a) iestāde, piekrītot nesamērīgiem kompromisiem, nodokļu maksātājam piemēro “labvēlīgāku” diskrecionāro nodokļu režīmu salīdzinājumā ar citiem nodokļu maksātājiem, kuri ir līdzīgā faktiskajā un tiesiskajā situācijā;
 - b) izlīgums ir pretrunā piemērojamiem nodokļu noteikumiem, un tā rezultāts ir mazāka nodokļu summa, kas neiekļaujas samērīgā diapazonā. Tas var notikt gadījumā, ja, piemēram, pamatojoties uz konstatētajiem faktiem, saskaņā ar piemērojamiem noteikumiem nodokļu aprēķinam būtu bijis jābūt citādam (taču maksājamā nodokļu summa ir prettiesiski samazināta).

5.4.5. *Nolietojuma/amortizācijas noteikumi*

177. Principā tādi tīri tehniska rakstura nodokļu pasākumi kā nolietojuma/amortizācijas noteikumi nav uzskatāmi par valsts atbalstu. Aktīvu nolietojuma aprēķina metodes dažādās dalībvalstīs atšķiras, taču šīs metodes var būt attiecīgo nodokļu sistēmu raksturīga iezīme.
178. Iespējamās selektivitātes novērtēšanu attiecībā uz konkrētu aktīvu nolietojuma likmi apgrūtina tas, ka ir jānosaka atsaucē likme (no kuras konkrētā likme vai nolietojuma metode varētu atšķirties). Grāmatvedības kontekstā šā procesa mērķis parasti ir atspoguļot aktīvu saimniecisko nolietojumu, lai sniegtu objektīvu ieskatu par komercsabiedrības finansiālo stāvokli, savukārt fiskālā procesa mērķi ir atšķirīgi, piemēram, dot komercsabiedrībām iespēju sadalīt atskaitāmos izdevumus ilgākā periodā.
179. Nolietojuma stimuli (piemēram, īsāks nolietojuma periods, izdevīgāka nolietojuma metode ⁽²⁶²⁾, priekšlaicīgs nolietojums utt.) konkrētiem aktīvu veidiem vai uzņēmumiem, kas nebalstās uz attiecīgo nolietojuma noteikumu pamatprincipiem, var tikt atzīti par valsts atbalstu. Turpretī paātrināta un priekšlaicīga nolietojuma noteikumi attiecībā uz nomātiem aktīviem var tikt uzskatīti par vispārējiem pasākumiem, ja attiecīgos nomas līgumus reāli var izmantot visu nozaru un lielumu komercsabiedrības ⁽²⁶³⁾.
180. Ja nodokļu iestādei ir rīcības brīvība atsevišķiem uzņēmumiem vai nozarēm noteikt atšķirīgus nolietojuma periodus vai atšķirīgas vērtēšanas metodes, acīmredzami rodas pieņēmums par selektivitāti. Tāpat selektīva ir arī nodokļu iestādes iepriekšēja atļauja, kas ir priekšnosacījums nolietojuma shēmas piemērošanai, ja šādas atļaujas sniegšanas procesā neaprobežojas ar juridisko prasību iepriekšēju pārbaudi ⁽²⁶⁴⁾.

5.4.6. *Fiksētas bāzes nodokļu režīms konkrētām darbībām*

181. Īpaši noteikumi, kas neietver diskrecionārus elementus un dod iespēju, piemēram, noteikt ienākuma nodokli uz fiksētas bāzes pamata, var būt attaisnojami ar sistēmas raksturu un vispārējo struktūru, ja tie ļauj ņemt vērā īpašas grāmatvedības prasības vai zemes īpatsvaru aktīvos, kas ir raksturīgi dažām nozarēm.

⁽²⁶¹⁾ Skatīt Komisijas 2010. gada 26. maija Lēmumu 2011/276/ES par valsts atbalstu C-76/03 *Umicore SA* (OV L 122, 11.5.2011., 76. lpp.), 155. apsvērums.

⁽²⁶²⁾ Degresīvā amortizācijas metode vai gadu ciparu summas metode pretstatā visizplatītākajai lineārajai metodei.

⁽²⁶³⁾ Skatīt Komisijas 2012. gada 20. novembra lēmumu lietā SA.34736 *Early depreciation of assets acquired through a financial leasing* (OV C 384, 13.12.2012., 1. lpp.).

⁽²⁶⁴⁾ Skatīt Komisijas 2006. gada 20. decembra lēmumu par Francijas ieviesto atbalsta shēmu saskaņā ar Vispārējā nodokļu kodeksa 39.CA pantu (OV L 112, 30.4.2007., 41. lpp.), 122. apsvērums.

182. Līdz ar to šādi noteikumi nav selektīvi, ja ir izpildīti šādi nosacījumi:

- a) fiksētās bāzes režīmu attaisno vēlme novērst nesamērīgu administratīvo slogu konkrētu veidu uzņēmumiem, kas ir mazi vai darbojas noteiktā nozarē (piemēram, lauksaimniecībā vai zivsaimniecībā);
- b) vērtējot pēc vidējā rādītāja, fiksētās bāzes režīms šiem uzņēmumiem nerada zemāku nodokļu slogu kā citiem uzņēmumiem, uz kuriem režīms neattiecas, un tas nerada priekšrocības nevienai režīma izmantotāju apakškategorijai.

5.4.7. Noteikumi par ļaunprātīgas izmantošanas novēršanu

183. Tas, ka tiek paredzēti noteikumi par ļaunprātīgas izmantošanas novēršanu, var būt attaisnojams ar vēlmi novērst izvairīšanos no nodokļu maksāšanas ⁽²⁶⁵⁾. Tomēr šie noteikumi var būt selektīvi, ja tie paredz atkāpi (ļaunprātīgas izmantošanas novēršanas noteikumu nepiemērošanu) konkrētiem uzņēmumiem vai darījumiem, kas neatbilstu attiecīgo noteikumu pieņemšanas argumentācijai ⁽²⁶⁶⁾.

5.4.8. Akcīzes nodokļi

184. Kaut arī akcīzes nodokļi Savienības līmenī lielā mērā ir saskaņoti (kas var ietekmēt attiecināmības vērtējumu ⁽²⁶⁷⁾), tas nenozīmē, ka nodokļu atvieglojumi šajās jomās automātiski būtu ārpus valsts atbalsta noteikumu piemērošanas jomas. Samazināts akcīzes nodoklis var radīt selektīvu priekšrocību uzņēmumiem, kuri attiecīgo produktu izmanto kā resursu savā darbībā vai pārdod to tirgū ⁽²⁶⁸⁾.

6. IETEKME UZ TIRDZNIECĪBU UN KONKURENCI

6.1. Vispārīgie principi

185. Publiskais atbalsts uzņēmumiem ir uzskatāms par valsts atbalstu Līguma 107. panta 1. punkta nozīmē vienīgi tad, ja tas "rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, dodot priekšroku konkrētiem uzņēmumiem vai konkrētu preču ražošanai" un ja tas "iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm".

186. Šie ir divi atsevišķi un nepieciešami valsts atbalsta jēdziena elementi. Tomēr praksē valsts atbalsta vērtējumā šie kritēriji bieži tiek skatīti kopā, jo tie principā ir uzskatāmi par nesaraujami saistītiem ⁽²⁶⁹⁾.

⁽²⁶⁵⁾ Tiesas 2004. gada 29. aprīļa spriedums *GIL Insurance*, C-308/01, ECLI:EU:C:2004:252, 65. un turpmākie punkti.

⁽²⁶⁶⁾ Skatīt Komisijas 2006. gada 20. decembra Lēmumu 2007/256/EK par Francijas ieviesto atbalsta shēmu saskaņā ar Vispārējā nodokļu kodeksa 39.CA pantu (OV L 112, 30.4.2007., 41. lpp.), 81. un turpmākie apsvērumi.

⁽²⁶⁷⁾ Skatīt 3.1. iedaļu.

⁽²⁶⁸⁾ Skatīt, piemēram, Komisijas 1999. gada 3. februāra Lēmumu 1999/779/EK *Austrian aid granted in the form of an exemption from beverage tax of wine and other fermented beverages sold directly on the place of production to the consumer* (OV L 305, 30.11.1999., 27. lpp.).

⁽²⁶⁹⁾ Vispārējās tiesas 2000. gada 15. jūnija spriedums *Alzetta*, apvienotās lietas T-298/97, T-312/97 utt., ECLI:EU:T:2000:151, 81. punkts.

6.2. Konkurences izkropļojumi

187. Uzskata, ka valsts pieņemts pasākums rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, ja tas var uzlabot saņēmēja konkurētspēju salīdzinājumā ar citiem uzņēmumiem, ar kuriem tas konkurē ⁽²⁷⁰⁾. Tādējādi praksē konkurences izkropļojumi Līguma 107. panta 1. punkta nozīmē vispārīgi tiek konstatēti ikvienā gadījumā, kad valsts piešķir finansiālu priekšrocību uzņēmumam, kas darbojas liberalizētā nozarē, kurā pastāv vai varētu pastāvēt konkurence ⁽²⁷¹⁾.
188. Tas, ka iestādes uztic sabiedriskā pakalpojuma sniegšanu iekšējam pakalpojumu sniedzējam (kaut arī tām bija ļauts uzticēt šā pakalpojuma sniegšanu trešām personām), neizslēdz konkurences izkropļojumu iespēju. Tomēr konkurences izkropļojumu iespēja ir izslēgta, ja ir izpildīti šādi kumulatīvi nosacījumi:
- a) uz konkrēto pakalpojumu attiecas likumīgs monopols (noteikts saskaņā ar ES tiesībām) ⁽²⁷²⁾;
 - b) likumīgais monopols izslēdz ne vien konkurenci attiecīgajā tirgū, bet arī konkurenci par šo tirgu – tas izslēdz jebkādu iespējamo konkurenci par attiecīgā pakalpojuma ekskluzīvā sniedzēja statusa iegūšanu ⁽²⁷³⁾;
 - c) konkrētais pakalpojums nekonkurē ar citiem pakalpojumiem; un
 - d) gadījumā, ja pakalpojumu sniedzējs darbojas citā (ģeogrāfiskajā vai produktu) tirgū, kurā pastāv brīva konkurence, ir novērsta šķērssubsidēšanas iespēja. Tas nozīmē, ka ir jākārto atsevišķa uzskaitē, izdevumi un ieņēmumi ir pienācīgi jāsadala un jānodrošina, ka publiskais finansējums, kas piešķirts pakalpojumam, uz kuru attiecas likumīgais monopols, nenāk par labu citām darbībām.
189. Publiskais atbalsts var izkropļot konkurenci pat tad, ja tas saņēmējam uzņēmumam nepalīdz paplašināt darbību un iegūt lielāku tirgus daļu. Pietiek ar to, ka atbalsts dod šim uzņēmumam iespēju iegūt spēcīgāku konkurences pozīciju nekā tad, ja atbalsts nebūtu piešķirts. Šajā kontekstā, lai atzītu, ka atbalsts kropļo konkurenci, parasti pietiek ar to, ka atbalsts sniedz tā saņēmējam priekšrocību, atbrīvojot to no izmaksām, kuras tam parasti būtu jāsedz saistībā ar tā ikdienas saimniecisko darbību ⁽²⁷⁴⁾. Valsts atbalsta definīcija neprasa, lai konkurences izkropļojumi vai ietekme uz tirdzniecību būtu būtiski vai materiāli. Tas, ka atbalsta summa ir maza vai saņēmējs uzņēmums ir neliels, neizslēdz konkurences izkropļojumus vai to draudus ⁽²⁷⁵⁾, tomēr ar nosacījumu, ka šādu kropļojumu iespēja nav tikai tīri hipotētiska ⁽²⁷⁶⁾.

6.3. Ietekme uz tirdzniecību

190. Publiskais atbalsts uzņēmumiem ir uzskatāms par valsts atbalstu Līguma 107. panta 1. punkta nozīmē vienīgi tad, ja tas “iespaido tirdzniecību starp dalībvalstīm”. Šeit nav nepieciešams konstatēt, ka atbalsts faktiski ietekmē

⁽²⁷⁰⁾ Tiesas 1980. gada 17. septembra spriedums *Philip Morris*, 730/79, ECLI:EU:C:1980:209, 11. punkts. Vispārējās tiesas 2000. gada 15. jūnija spriedums *Alzetta*, apvienotās lietas T-298/97, T-312/97 utt., ECLI:EU:T:2000:151, 80. punkts.

⁽²⁷¹⁾ Vispārējās tiesas 2000. gada 15. jūnija spriedums *Alzetta*, apvienotās lietas T-298/97, T-312/97 utt., ECLI:EU:T:2000:151, 141. līdz 147. punkts; Tiesas 2003. gada 24. jūlija spriedums *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415.

⁽²⁷²⁾ Likumīgs monopols pastāv, ja konkrēts pakalpojums ir ar tiesību aktiem vai regulatīviem pasākumiem rezervēts ekskluzīvam pakalpojumu sniedzējam, viennozīmīgi aizliedzot jebkuram citam ekonomikas dalībniekam sniegt šo pakalpojumu (pat ne apmierināt atsevišķu klientu grupu iespējamo papildu pieprasījumu). Savukārt tas vien, ka sabiedriskā pakalpojuma sniegšana ir uzticēta kādam konkrētam uzņēmumam, nenozīmē, ka šim uzņēmumam ir likumīgs monopols.

⁽²⁷³⁾ Vispārējās tiesas 2014. gada 16. jūlija spriedums *Vācija/Komisija*, T-295/12, ECLI:EU:T:2014:675, 158. punkts; Komisijas 2002. gada 7. jūlija lēmums par valsts atbalstu N 356/2002 – Apvienotā Karaliste – *Network Rail* (OV C 232, 28.9.2002., 2. lpp.), 75., 76. un 77. apsvērums. Piemēram, konkurence par attiecīgo tirgu pastāv, ja koncesiju piešķir konkursa procedūrā.

⁽²⁷⁴⁾ Tiesas 2005. gada 3. marta spriedums *Heiser*, C-172/03, ECLI:EU:C:2005:130, 55. punkts.

⁽²⁷⁵⁾ Vispārējās tiesas 2000. gada 29. septembra spriedums *Confederación Española de Transporte de Mercancías/Komisija*, T-55/99, ECLI:EU:T:2000:223, 89. punkts; Tiesas 2003. gada 24. jūlija spriedums *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, 81. punkts.

⁽²⁷⁶⁾ Tiesas 2003. gada 24. jūlija spriedums *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, 79. punkts.

tirdzniecību starp dalībvalstīm, bet tikai to, ka atbalsts var ietekmēt šo tirdzniecību ⁽²⁷⁷⁾. Konkrēti, Savienības tiesas ir atzinušas, ka tad, "ja dalībvalsts piešķirts atbalsts nostiprina kāda uzņēmuma stāvokli attiecībā pret citiem konkurējošiem uzņēmumiem [Savienības] iekšējā tirdzniecībā, ir jāuzskata, ka atbalsts ir ietekmējis minēto tirdzniecību" ⁽²⁷⁸⁾.

191. Publiskais atbalsts var tikt atzīts par tādu, kas spēj ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, pat tad, ja saņēmējs nav tieši iesaistīts pārrobežu tirdzniecībā. Piemēram, subsīdija var apgrūtināt citu dalībvalstu uzņēmēju ieiešanu tirgū, jo tiek uzturēts vai palielināts vietējais piedāvājums ⁽²⁷⁹⁾.
192. Tas, ka atbalsta summa ir salīdzinoši maza vai saņēmējs uzņēmums ir salīdzinoši neliels, neizslēdz iespēju, ka var tikt ietekmēta tirdzniecība starp dalībvalstīm ⁽²⁸⁰⁾. Publiska subsīdija, kas piešķirta uzņēmumam, kurš sniedz vienīgi vietējus vai reģionālus pakalpojumus un nesniedz nekādus pakalpojumus ārpus tā mītnes valsts, tomēr var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, ja šos pakalpojumus varētu sniegt citu dalībvalstu uzņēmumi (tostarp izmantojot tiesības veikt uzņēmējdarbību) un ja šāda iespēja nav tikai tīri hipotētiska. Piemēram, ja dalībvalsts kādam uzņēmumam piešķir publiskās subsīdijas transporta pakalpojumu sniegšanai, šo pakalpojumu piedāvājums subsīdiju ietekmē var tikt saglabāts vai palielināts, kā rezultātā uzņēmumiem, kas dibināti citās dalībvalstīs, ir mazāk izredžu piedāvāt savus transporta pakalpojumus šīs dalībvalsts tirgū ⁽²⁸¹⁾. Tomēr šāda ietekme var būt mazāk iespējama, ja saimnieciskās darbības apjoms ir ļoti mazs, par ko liecina, piemēram, ļoti zems apgrozījums.
193. Principā ietekme uz tirdzniecību var izpausties pat tad, ja saņēmējs visu savu produkciju vai tās lielāko daļu eksportē ārpus Savienības, bet šādās situācijās ietekme ir netiesāka un to nevar prezumēt tikai no tā vien, ka tirgus ir atvērts konkurencei ⁽²⁸²⁾.
194. Nosakot, vai pastāv ietekme uz tirdzniecību, nav nepieciešams definēt attiecīgo tirgu vai sāki izmeklēt pasākuma ietekmi uz saņēmēja un tā konkurentu konkurētspēju ⁽²⁸³⁾.
195. Tomēr ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm nevar būt tīri hipotētiska vai prezumēta. Balstoties uz pasākuma paredzamo ietekmi, ir jāpierāda, kāpēc pasākums rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus un var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm ⁽²⁸⁴⁾.
196. Komisija vairākos lēmumos ir atzinusi, ka, ņemot vērā lietas īpašās iezīmes, pasākumam ir vienīgi vietēja mēroga ietekme un tādējādi tas neietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm. Minētajos gadījumos Komisija jo īpaši bija noteikusi, ka saņēmējs attiecīgās preces vai pakalpojumus piedāvā ierobežotā dalībvalsts teritorijā un diez vai piesaistītu citu dalībvalstu klientus, tāpēc nav paredzams, ka pasākums izraisītu būtisku ietekmi uz pārrobežu ieguldījumu vai uzņēmējdarbības apstākļiem.

⁽²⁷⁷⁾ Tiesas 2015. gada 14. janvāra spriedums *Eventech/The Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, 65. punkts; Tiesas 2013. gada 8. maija spriedums *Libert* un citi, apvienotās lietas C-197/11 un C-203/11, ECLI:EU:C:2013:288, 76. punkts.

⁽²⁷⁸⁾ Tiesas 2015. gada 14. janvāra spriedums *Eventech/The Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, 66. punkts; Tiesas 2013. gada 8. maija spriedums *Libert* un citi, apvienotās lietas C-197/11 un C-203/11, ECLI:EU:C:2013:288, 77. punkts; Vispārējās tiesas 2001. gada 4. aprīļa spriedums *Friulia Venezia Giulia*, T-288/97, ECLI:EU:T:2001:115, 41. punkts.

⁽²⁷⁹⁾ Tiesas 2015. gada 14. janvāra spriedums *Eventech/The Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, 67. punkts; Tiesas 2013. gada 8. maija spriedums *Libert* un citi, apvienotās lietas C-197/11 un C-203/11, ECLI:EU:C:2013:288, 78. punkts; Tiesas 2003. gada 24. jūlija spriedums *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, 78. punkts.

⁽²⁸⁰⁾ Tiesas 2015. gada 14. janvāra spriedums *Eventech/The Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, 68. punkts.

⁽²⁸¹⁾ Tiesas 2003. gada 24. jūlija spriedums *Altmark Trans*, C-280/00, ECLI:EU:C:2003:415, 77. un 78. punkts.

⁽²⁸²⁾ Tiesas 1990. gada 21. marta spriedums *Belģija/Komisija (Tubemeuse)*, C-142/87, ECLI:EU:C:1990:125, 35. punkts; Tiesas 2009. gada 30. aprīļa spriedums *Komisija/Itālijas Republika un Wam SpA*, C-494/06 P, ECLI:EU:C:2009:272, 62. punkts.

⁽²⁸³⁾ Tiesas 1980. gada 17. septembra spriedums *Philip Morris*, 730/79, ECLI:EU:C:1980:209; Vispārējās tiesas 2009. gada 4. septembra spriedums *Itālija/Komisija*, T-211/05, ECLI:EU:T:2009:304, 157. līdz 160. punkts; Vispārējās tiesas 2000. gada 15. jūnija spriedums *Alzetta*, apvienotās lietas T-298/97, T-312/97 utt., ECLI:EU:T:2000:151, 95. punkts.

⁽²⁸⁴⁾ Vispārējās tiesas 1995. gada 6. jūlija spriedums *AITEC* un citi/Komisija, apvienotās lietas T-447/93, T-448/93 un T-449/93, ECLI:EU:T:1995:130, 141. punkts.

197. Kaut arī nav iespējams definēt vispārīgas pasākumu kategorijas, kas parasti atbilstu šiem kritērijiem, Komisijas līdzšinējos lēmumos ir rodami piemēri situācijām, kurās tā, ņemot vērā konkrētos lietas apstākļus, ir konstatējusi, ka publiskais atbalsts nevar ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm. Turpmāk sniegti daži šādu lietu piemēri:
- a) sporta un atpūtas infrastruktūra, ar kuru apkalpo pārsvarā vietēja mēroga publiku un kura diez vai piesaistītu citu dalībvalstu klientus vai ieguldījumus ⁽²⁸⁵⁾;
 - b) kultūras pasākumi un subjekti, kuri veic saimniecisko darbību ⁽²⁸⁶⁾, kas tomēr diez vai pārvilinātu lietotājus vai apmeklētājus, kuri izmanto līdzīgu piedāvājumu citās dalībvalstīs ⁽²⁸⁷⁾; Komisija uzskata, ka potenciāls ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm piemīt tikai finansējumam, kuru piešķir lielām un plaši pazīstamām kādas dalībvalsts kultūras iestādēm un pasākumiem, ko plaši reklamē ārpus to vietējā reģiona.
 - c) slimnīcas un cita veselības aprūpes infrastruktūra, ar kuru sniedz parastos medicīnas pakalpojumus, kas vērsti uz vietējiem iedzīvotājiem un diez vai piesaistītu citu dalībvalstu klientus vai ieguldījumus ⁽²⁸⁸⁾;
 - d) ziņu mediji un/vai kultūras produkti, kuriem valodas un ģeogrāfisku iemeslu dēļ ir ierobežota, vietēja rakstura auditorija ⁽²⁸⁹⁾;
 - e) konferenču centrs, kura atrašanās vieta un atbalsta iespējamā ietekme uz cenām nosaka, ka tas reāli, visticamāk, nepārvilinātu citu centru izmantotājus no citām dalībvalstīm ⁽²⁹⁰⁾;
 - f) informācijas un tīklošanās platforma, kuras mērķis ir iepriekš noteiktā un ļoti nelielā vietēja mēroga teritorijā tiešā veidā risināt bezdarba problēmas un sociālos konfliktus ⁽²⁹¹⁾;
 - g) mazas lidostas ⁽²⁹²⁾ vai ostas ⁽²⁹³⁾, kuras pārsvarā apkalpo vietējos lietotājus, tādējādi konkurence par šiem pakalpojumiem notiek tikai vietējā līmenī, un kuru ietekme uz pārrobežu ieguldījumiem reāli ir lielākais nebūtiska;

⁽²⁸⁵⁾ Skatīt, piemēram, Komisijas lēmumu par valsts atbalstu lietās N 258/2000 *Leisure Pool Dorsten* (OV C 172, 16.6.2001., 16. lpp.); C 10/2003 – *Niederlande – Non-profit harbours for recreational crafts* (OV L 34, 6.2.2004., 63. lpp.); SA.37963 – *Apvienotā Karaliste – Alleged State aid to Glenmore Lodge* (OV C 277, 21.8.2015., 3. lpp.); SA.38208 – *Apvienotā Karaliste – Alleged State aid to UK member-owned golf clubs* (OV C 277, 21.8.2015., 4. lpp.).

⁽²⁸⁶⁾ Nosacījumus, saskaņā ar kuriem atzīst, ka kultūras vai kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas pasākumiem ir saimnieciskais raksturs Līguma 107. panta 1. punkta nozīmē, skatīt 2.6. iedaļā. Kultūras vai kultūrvēsturiskā mantojuma saglabāšanas pasākumiem, kuriem nav saimnieciskā rakstura, nav jāveic novērtējums par to, vai iespējamais publiskais finansējums varētu ietekmēt tirdzniecību.

⁽²⁸⁷⁾ Skatīt, piemēram, Komisijas lēmumus valsts atbalsta lietās N 630/2003 *Local Museums Sardinia* (OV C 275, 8.11.2005., 3. lpp.); SA.34466 *Kipra – Center for Visual Arts and Research* (OV C 1, 4.1.2013., 10. lpp.); SA.36581 *Griekija – Construction of Archaeological Museum, Messara, Crete* (OV C 353, 3.12.2013., 4. lpp.); SA.35909 (2012/N) – *Čehijas Republika – Infrastructure for tourism (NUTS II region Southeast)* (OV C 306, 22.10.2013., 4. lpp.); SA.34891 (2012/N) – *Polija – State support to Związek Gmin Fortecznych Twierdzy Przemysł* (OV C 293, 9.10.2013., 1. lpp.).

⁽²⁸⁸⁾ Skatīt, piemēram, Komisijas lēmumus valsts atbalsta lietās N 543/2001 *Īrija – Capital allowances for hospitals* (OV C 154, 28.6.2002., 4. lpp.); SA.34576 *Portugāle – Jean Piaget North-east Continuing Care Unit* (OV C 73, 13.3.2013., 1. lpp.); SA.37432 – *Čehijas Republika – Funding to public hospitals in the Hradec Králové Region* (OV C 203, 19.6.2015., 2. lpp.); SA.37904 – *Vācija – Alleged State aid to medical center in Dürmersheim* (OV C 188, 5.6.2015., 2. lpp.); SA.38035 – *Vācija – Alleged aid to a specialised rehabilitation clinic for orthopaedic medicine and trauma surgery* (OV C 188, 5.6.2015., 3. lpp.).

⁽²⁸⁹⁾ Skatīt, piemēram, Komisijas lēmumus valsts atbalsta lietās N 257/2007 *Subsidies for theatre productions in the Basque country* (OV C 173, 26.7.2007., 1. lpp.); N 458/2004 *Editorial Andaluza Holding* (OV C 131, 28.5.2005., 1. lpp.); SA.33243 *Jornal da Madeira* (OV C 16, 19.1.2013., 1. lpp.).

⁽²⁹⁰⁾ Skatīt, piemēram, Komisijas lēmumu valsts atbalsta lietā N 486/2002 – *Zviedrija – Congress hall in Visby* (OV C 75, 27.3.2003., 2. lpp.).

⁽²⁹¹⁾ Komisijas lēmums par valsts atbalstu lietā SA.33149 – *Vācija – Alleged unlawful State aid for the Städtische Projekt "Wirtschaftsbür Gaarden" – Kiel* (OV C 188, 5.6.2015., 1. lpp.).

⁽²⁹²⁾ Skatīt, piemēram, Komisijas lēmumu valsts atbalsta lietā SA.38441 – *Apvienotā Karaliste – Isles of Scilly Air links* (OV C 5, 9.1.2015., 4. lpp.).

⁽²⁹³⁾ Skatīt, piemēram, Komisijas lēmumus valsts atbalsta lietās SA.39403 – *Nīderlande – Investment in the port of Lauwersoog* (OV C 259, 7.8.2015., 4. lpp.); SA.42219 – *Vācija – Refurbishment of the Schuhmacher-quay in the port of Maasholm* (OV C 426, 18.12.2015., 5. lpp.).

h) atsevišķu trošu ceļu (un īpaši slēpošanas pacēlāju) finansēšana teritorijās, kur ir maz infrastruktūras un ierobežota tūrisma jauda. Komisija ir precizējusi, ka, lai ietaises, kuras izmanto tādām darbībām, kas spēj piesaistīt lietotājus, kuri nav vietējie lietotāji, un kuras vispārīgā skatījumā ietekmē tirdzniecību, nošķirtu no sporta ietaisēm teritorijās, kur ir maz infrastruktūras un ierobežota tūrisma jauda, un kuru publiskais atbalsts nevarētu ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, parasti ņem vērā šādus faktorus ⁽²⁹⁴⁾: a) ietaises atrašanās vieta (piemēram, pilsētā vai ciematu savienošanai); b) darba laiks; c) pārsvarā vietējie lietotāji (dienas biļešu proporcija attiecībā pret nedēļas biļetēm); d) ietaišu kopskaits un jauda attiecībā pret vietējo lietotāju skaitu; e) citas tūrisma infrastruktūras atrašanās attiecīgajā teritorijā. Līdzīgus faktorus – ar attiecīgiem pielāgojumiem – varētu izmantot arī attiecībā uz cita veida infrastruktūru.

198. Kaut arī pierādījumam, ka atbalsts spēj ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un rada vai draud radīt konkurences izkropļojumus, lielākajā daļā gadījumu pietiek ar atbalsta piešķiršanas apstākļiem, šie apstākļi ir pienācīgi jānorāda. Atbalsta shēmu gadījumā parasti pietiek ar attiecīgās shēmas iezīmju izvērtējumu ⁽²⁹⁵⁾.

7. INFRASTRUKTŪRA – ATSEVIŠKI KONKRĒTĀKI SKAIDROJUMI

7.1. Ievads

199. Šajā paziņojumā sniegtās norādes par valsts atbalsta jēdzienu ir piemērojamas saimnieciski izmantojamas infrastruktūras publiskai finansēšanai, tāpat kā tās ir piemērojamas jebkuram citam publiskajam finansējumam, kas veicina saimniecisko darbību ⁽²⁹⁶⁾. Tomēr, ņemot vērā infrastruktūras publiskās finansēšanas stratēģisko nozīmi, tostarp no izaugsmes veicināšanas viedokļa, un jautājumus, kas bieži rodas šajā sakarā, ir lietderīgi sniegt konkrētas norādes par gadījumiem, kad ar infrastruktūras publisko finansēšanu tiek dota priekšroka uzņēmumam, piešķirta priekšrocība un ietekmēta konkurence un tirdzniecība starp dalībvalstīm.

200. Infrastruktūras projektos bieži ir iesaistītas vairākas dalībnieku kategorijas, un attiecīgais valsts atbalsts var nākt par labu infrastruktūras izbūvei (tostarp piebūvēm vai uzlabojumiem), ekspluatācijai vai izmantošanai ⁽²⁹⁷⁾. Tāpēc šis iedaļas vajadzībām ir lietderīgi nošķirt attiecīgi infrastruktūras attīstītāju un/vai pirmo īpašnieku ("attīstītājs/īpašnieks" ⁽²⁹⁸⁾), operatorus (tas ir, uzņēmumus, kuri tiešā veidā izmanto attiecīgo infrastruktūru, lai sniegtu pakalpojumus galalietotājiem, tostarp uzņēmumus, kuri infrastruktūru iegādājas no attīstītāja/īpašnieka saimnieciskam izmantojumam vai kuri infrastruktūras lietošanai un ekspluatēšanai iegūst koncesijas vai nomas līgumu) un infrastruktūras galalietotājus, kaut arī šīs funkcijas dažos gadījumos var pārklāties.

7.2. Atbalsts attīstītājam/īpašniekam

7.2.1. Saimnieciskā darbība pretstatā nesaimnieciskajai darbībai

201. Tradicionāli tika uzskatīts, ka valsts atbalsta noteikumi uz infrastruktūras lielākās daļas publisko finansēšanu neattiecas, jo tika uzskatīts, ka infrastruktūras izbūve un ekspluatācija ir vispārēji valsts politikas pasākumi, nevis saimnieciskā darbība ⁽²⁹⁹⁾. Tomēr pēdējā laikā infrastruktūras komerciālais izmantojums ir pieaudzis vairāku tādu faktoru ietekmē kā liberalizācija, privatizācija, tirgus integrācija un tehnikas progress.

⁽²⁹⁴⁾ Commission communication to the Member States and other interested parties concerning State aid N 376/01 – Aid scheme for cableways (OV C 172, 18.7.2002., 2. lpp.).

⁽²⁹⁵⁾ Skatīt, piemēram, Tiesas 1987. gada 14. oktobra spriedumu Vācija/Komisija, 248/84, ECLI:EU:C:1987:437, 18. punkts.

⁽²⁹⁶⁾ "Infrastruktūras publiskā finansēšana" ietver visus veidus, kādos valsts līdzekļus piešķir infrastruktūras izbūvei, iegādei vai ekspluatācijai.

⁽²⁹⁷⁾ Šajā iedaļā nav skatīts iespējamais atbalsts darbuzņēmējiem, kas iesaistīti infrastruktūras izbūvē.

⁽²⁹⁸⁾ Termins "īpašnieks" ietver ikvienu subjektu, kas izmanto infrastruktūras faktiskās īpašumtiesības un šo īpašumtiesību sniegto saimniecisko labumu. Piemēram, ja īpašnieks savas īpašumtiesības nodod patstāvīgam subjektam (piemēram, ostas pārvaldes iestādei), kas infrastruktūru pārvalda īpašnieka vārdā, valsts atbalsta kontroles mērķiem var uzskatīt, ka īpašnieks ir aizstāts.

⁽²⁹⁹⁾ Divdesmit piektais ziņojums par konkurences politiku, 1995, 175. punkts.

202. Spriedumā lietā *Aéroports de Paris* ⁽³⁰⁰⁾ Vispārējā tiesa atzina šo apstākļu maiņu, paskaidrojot, ka lidostas ekspluatācija ir jāuzskata par saimniecisko darbību. Nesēnākā pagātnē spriedumā lietā *Leipzig/Halle* ⁽³⁰¹⁾ tika apstiprināts, ka komerciālas lidostas skrejceļa būvniecība ir saimnieciskā darbība. Kaut arī šīs lietas attiecas konkrēti uz lidostām, Savienības tiesu izstrādātie principi šķiet uzskatāmi par plašāku interpretāciju un līdz ar to – piemērojami arī citu veidu infrastruktūras izbūvei, kas ir nesaraujami saistīti ar saimniecisko darbību ⁽³⁰²⁾.
203. Turpretī tad, ja infrastruktūru nav paredzēts izmantot komerciāli, valsts atbalsta noteikumi tās finansējumam principā nav piemērojami. Tas attiecas, piemēram, uz infrastruktūru, kuru izmanto darbībām, ko valsts parasti veic, īstenojot valsts varu (piemēram, militārie objekti, gaisa satiksmes kontrole lidostās, bākas un citas vispārējai navigācijai vajadzīgas iekārtas, tostarp uz iekšzemes ūdensceļiem, aizsardzība pret plūdiem un zema ūdens līmeņa pārvaldība sabiedrības interesēs, policija un muiža), vai infrastruktūru, kuru neizmanto preču vai pakalpojumu piedāvāšanai tirgū (piemēram, autoceļi, kas ir bez maksas nodoti sabiedriskā lietošanā). Šādām darbībām nav saimnieciska rakstura, tāpēc valsts atbalsta noteikumi uz tām neattiecas, un attiecīgi tie neattiecas arī uz šīs infrastruktūras finansēšanu ⁽³⁰³⁾.
204. Ja infrastruktūru, kas sākotnēji tika izmantota nesaimnieciskajai darbībai, vēlāk nodod saimnieciskam izmantojumam (piemēram, militāru lidostu pārveidojot izmantošanai civilām vajadzībām), vērtējumā saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem tiks skatītas tikai izmaksas, kas radušās infrastruktūras pārveidē saimnieciskajam izmantojumam ⁽³⁰⁴⁾.
205. Ja infrastruktūru izmanto gan saimnieciskajai, gan nesaimnieciskajai darbībai, valsts atbalsta noteikumi publiskajam finansējumam tās izbūvei ir piemērojami tikai tiktāl, cik tas sedz ar saimniecisko darbību saistītās izmaksas.
206. Ja subjekts veic gan saimniecisko, gan nesaimniecisko darbību, dalībvalstīm ir jānodrošina, ka publisko finansējumu, ko piešķir nesaimnieciskajai darbībai, nevar izmantot saimnieciskās darbības šķērssubsidēšanai. Proti, to var nodrošināt, paredzot, ka publiskais finansējums nepārsniedz nesaimniecisko darbību neto izmaksas (ieskaitot kapitāla izmaksas); minētās darbības nosaka, balstoties uz skaidru uzskaites nošķirumu.
207. Ja jaukta izmantojuma gadījumā infrastruktūru izmanto galvenokārt tikai nesaimnieciskajai darbībai, Komisija uzskata, ka valsts atbalsta noteikumi uz attiecīgo finansējumu var vispār neattiekties ar nosacījumu, ka saimnieciskā darbība ir vienīgi papildinoša, tas ir, šī darbība ir tieši saistīta ar infrastruktūras ekspluatāciju un tai nepieciešama vai nesaraujami saistīta ar tās galveno nesaimniecisko izmantojumu. Šis nosacījums būtu uzskatāms par izpildītu, ja saimnieciskajai darbībai patērētos pašus resursus kā pamata nesaimnieciskajai darbībai, piemēram, tos pašus materiālus, iekārtas, darbspēku vai pamatkapitālu. Papildinošās saimnieciskās darbības apjomam ir jāpaliek ierobežotam attiecībā pret infrastruktūras jaudu ⁽³⁰⁵⁾. Kā piemērus šādi papildinošai saimnieciskajai darbībai var minēt praksi, ka pētniecības organizācija dažkārt izīrē savas iekārtas un laboratorijas ražošanas nozaru partneriem ⁽³⁰⁶⁾. Komisija turklāt uzskata, ka publiskais finansējums, kuru

⁽³⁰⁰⁾ Vispārējās tiesas 2000. gada 12. decembra spriedums *Aéroports de Paris*/Komisija, T-128/98, ECLI:EU:T:2000:290, 125. punkts, pēc pārsūdzības atstāts spēkā ar Tiesas 2002. gada 24. oktobra spriedumu *Aéroports de Paris*/Komisija, C-82/01 P, ECLI:EU:C:2002:617. Skatīt arī Vispārējās tiesas 2008. gada 17. decembra spriedumu *Ryanair*/Komisija, T-196/04, ECLI:EU:T:2008:585, 88. punkts.

⁽³⁰¹⁾ Vispārējās tiesas 2011. gada 24. marta spriedums *Freistaat Sachsen un Land Sachsen-Anhalt*, un citi/Komisija, apvienotās lietas T-443/08 un T-455/08, ECLI:EU:T:2011:117, jo īpaši 93. un 94. punkts, pēc pārsūdzības atstāts spēkā ar Tiesas 2012. gada 19. decembra spriedumu *Mitteldeutsche Flughafen AG un Flughafen Leipzig-Halle GmbH*/Komisija, C-288/11 P, ECLI:EU:C:2012:821, jo īpaši 40. līdz 43. un 47. punkts.

⁽³⁰²⁾ Tiesas 2012. gada 19. decembra spriedums *Mitteldeutsche Flughafen AG un Flughafen Leipzig-Halle GmbH*/Komisija, C-288/11 P, ECLI:EU:C:2012:821, 43. un 44. punkts. Tiesas 2015. gada 14. janvāra spriedums *Eventech/The Parking Adjudicator*, C-518/13, ECLI:EU:C:2015:9, 40. punkts.

⁽³⁰³⁾ Tiesas 1987. gada 16. jūnija spriedums Komisija/Itālija, C-118/85, ECLI:EU:C:1987:283, 7. un 8. punkts. Tiesas 1988. gada 4. maija spriedums *Bodson/Pompes funèbres des régions libérées*, C-30/87, ECLI:EU:C:1988:225, 18. punkts; Vispārējās tiesas 2011. gada 24. marta spriedums *Freistaat Sachsen un Land Sachsen-Anhalt*, un citi/Komisija, apvienotās lietas T-443/08 un T-455/08, ECLI:EU:T:2011:117, 98. punkts.

⁽³⁰⁴⁾ Skatīt Komisijas lēmumu par valsts atbalstu SA.23324 – *Tampere-Pirkkala Airport* (OV L 309, 13.11.2013., 27. lpp.), un par valsts atbalstu SA.35388 – *Polija – Setting up the Gdynia-Kosakowo Airport*.

⁽³⁰⁵⁾ Šajā kontekstā infrastruktūras saimniecisko izmantojumu var uzskatīt par papildinošu, ja šai darbībai ik gadu atvēlēta jauda nepārsniedz 20 % no infrastruktūras kopējās gada jaudas.

⁽³⁰⁶⁾ Ja attiecīgās darbības nav tikai papildinošas, valsts atbalsta noteikumi var attiekties arī uz sekundāro saimniecisko darbību (skatīt Vispārējās tiesas 2013. gada 12. septembra spriedumu *Vācija*/Komisija, T-347/09, ECLI:EU:T:2013:418, par koksnes pārdošanu un tūrisma darbībām, ko veic dabas aizsardzības organizācijas).

sniedz parastajiem papildpakalpojumiem (piemēram, restorāniem, veikaliem vai maksas stāvvietām) infrastruktūrās, kuras izmanto galvenokārt tikai nesaimnieciskajai darbībai, parasti neietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm, jo šie parastie papildpakalpojumi diez vai piesaistītu citu dalībvalstu klientus un to finansēšana diez vai izraisītu būtisku ietekmi uz pārrobežu ieguldījumiem vai uzņēmējdarbību.

208. Kā Tiesa atzina spriedumā lietā *Leipzig/Halle*, uz infrastruktūras vai tās daļas izbūvi var attiekties valsts varas īstenošana ⁽³⁰⁷⁾. Tādā gadījumā uz infrastruktūras (vai infrastruktūras konkrētās daļas) publisko finansēšanu valsts atbalsta noteikumi neattiecas.
209. Pirms *Aéroports de Paris* sprieduma pastāvējušās neskaidrības dēļ publiskās iestādes varēja leģitīmi uzskatīt, ka pirms minētā sprieduma piešķirtais publiskais finansējums infrastruktūrai nav uzskatāms par valsts atbalstu un ka līdz ar to par šādiem pasākumiem nav jāpaziņo Komisijai. No tā izriet, ka Komisija nevar saskaņā ar valsts atbalsta noteikumiem apstrīdēt šādus finansēšanas pasākumus, par kuriem galīgais lēmums pieņemts pirms *Aéroports de Paris* sprieduma ⁽³⁰⁸⁾. Tas nav pamats nekādiem pieņēmumiem par valsts atbalsta klātbūtni vai neesību vai tiesisko palāvēību attiecībā uz finansēšanas pasākumiem, par kuriem galīgais lēmums nav pieņemts pirms *Aéroports de Paris* sprieduma – tā jāpārbauda katrā gadījumā atsevišķi ⁽³⁰⁹⁾.

7.2.2. Konkurences izkropļojumi un ietekme uz tirdzniecību

210. Loģiskais pamatojums lietās, kurās Komisija ir atzinusi, ka atsevišķi veiktie pasākumi nespēj ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, kā norādīts 196. un 197. punktā, atsevišķos gadījumos var būt piemērojams arī infrastruktūras – īpaši vietējās vai pašvaldību infrastruktūras – publiskajai finansēšanai, pat ja to izmanto komerciāli. Viena no vērtējamajām iezīmēm šādās lietās būtu pārsvarā vietēja mēroga apkalpošanas zona, kā arī pierādījumi par to, ka ietekme uz pārrobežu ieguldījumiem diez vai būtu būtiska. Piemēram, izbūvējot vietējās atpūtas ietaises, veselības aprūpes infrastruktūru, nelielas lidostas vai ostas, kas pārsvarā apkalpo vietējos lietotājus un kuru ietekme uz pārrobežu ieguldījumiem ir nebūtiska, tirdzniecība diez vai tiek ietekmēta. Pierādījumi par to, ka tirdzniecība netiek ietekmēta, var ietvert datus, kas apliecina, ka infrastruktūrai ir tikai ierobežots skaits lietotāju ārpus konkrētās dalībvalsts un ka pārrobežu ieguldījumi konkrētajā tirgū ir minimāli vai arī tie diez vai tiktu negatīvi ietekmēti.
211. Dažkārt ir iespējams, ka konkrētai infrastruktūrai tiešu konkurenci nerada ne cita tāda paša veida infrastruktūra, ne cita atšķirīga veida infrastruktūra, ar kuru piedāvā pakalpojumus, kas lielā mērā ir savstarpēji aizstājami, ne paši šie pakalpojumi ⁽³¹⁰⁾. Tieša konkurence starp infrastruktūrām, visticamāk, nebūtu iespējama attiecībā uz visaptveroša tīkla infrastruktūru ⁽³¹¹⁾, kura ir dabisks monopols, tas ir, kuras dublēšana būtu ekonomiski neizdevīga. Tāpat ir iespējams, ka dažās nozarēs infrastruktūras izbūvei pieejamais privātais finansējums ir nebūtisks ⁽³¹²⁾. Komisija uzskata, ka attiecībā uz infrastruktūras izbūvi ietekme uz tirdzniecību starp dalībvalstīm vai konkurences izkropļojumu iespēja parasti ir izslēgta, ja ir izpildīti visi šie nosacījumi: i) šai infrastruktūrai parasti nav tiešu konkurentu, ii) privātais finansējums attiecīgajā nozarē un dalībvalstī ir nebūtisks un iii) infrastruktūra nav paredzēta, lai radītu selektīvas priekšrocības konkrētam uzņēmumam vai nozarei, bet gan dod labumu visai sabiedrībai.

⁽³⁰⁷⁾ Tiesas 2012. gada 19. decembra spriedums *Mitteldeutsche Flughafen AG un Flughafen Leipzig-Halle GmbH/Komisija*, C-288/11 P, ECLI: EU:C:2012:821, 47. punkts.

⁽³⁰⁸⁾ Komisijas 2012. gada 3. oktobra lēmums valsts atbalsta lietā SA.23600 Mīnhenes lidostas 2. termināla finansēšana (OV L 319, 29.11.2013., 8. lpp.), 74. līdz 81. apsvērums. Komisijas 1994. gada pamatnostādnes par aviāciju bija norādīts, ka "infrastruktūras (piemēram, lidostu, automaģistrāļu, tiltu utt.) būvniecība [vai] paplašināšana ir vispārējs tautsaimniecības politikas pasākums, ko Komisija nevar kontrolēt, pamatojoties uz Līguma noteikumiem par valsts atbalstu" (OV C 350, 10.12.1994., 5. lpp.), 12. punkts.

⁽³⁰⁹⁾ Šie skaidrojumi neskar iespēju šādos apstākļos piemērot kohēzijas politikas noteikumus, par ko norādes ir sniegtas citviet. Skatīt, piemēram, Komisijas norādījumus *COCOF Verification of compliance with State AIDS in infrastructure cases*, pieejami http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/cocof/2012/cocof_12_0059_01_en.pdf.

⁽³¹⁰⁾ Piemēram, pakalpojumi, ko sniedz prāmju komercoperatori, var konkurēt ar maksas tiltu vai tuneli.

⁽³¹¹⁾ Tīkla infrastruktūras gadījumā tīkla dažādie elementi papildina viens otru, nevis savstarpēji konkurē.

⁽³¹²⁾ Noskaidrojot, vai konkrētā nozarē pieejamais tirgus finansējums ir tikai nebūtisks, vērtējums jāveic attiecīgās dalībvalsts, nevis reģiona vai vietējā līmenī, tāpat kā tad, kad novērtē, vai dalībvalstī pastāv konkrēts tirgus (skatīt, piemēram, Vispārējās tiesas 2015. gada 26. novembra spriedumu *Spānija/Komisija*, T-461/13, ECLI:EU:T:2015:891, 44. punkts).

212. Lai varētu atzīt, ka valsts atbalsta noteikumi neattiecas uz visu konkrēta projekta publisko finansējumu, dalībvalstīm ir jānodrošina, ka finansējumu, kuru piešķir infrastruktūras izbūvei 211. punktā minētajās situācijās, nav iespējams izmantot, lai šķērssubsidētu vai netieši subsidētu citu saimniecisko darbību, tostarp infrastruktūras ekspluatāciju. Šķērssubsidēšanas iespēju var izslēgt, nodrošinot, ka infrastruktūras īpašnieks neveic nekādu citu saimniecisko darbību, vai, ja tas veic kādu citu saimniecisko darbību, – kārtojot atsevišķu uzskaiti, ar kuru izdevumi un ieņēmumi tiek pienācīgi sadalīti un tiek nodrošināts, ka publiskais finansējums nenāk par labu citām darbībām. Lai nodrošinātu, ka infrastruktūras operators atbalstu nesaņem netieši, attiecībā uz ekspluatāciju var, piemēram, rīkot konkursu.

7.2.3. *Atbalsts infrastruktūras attīstītajam/īpašniekam – pārskats pa nozarēm*

213. Šajā iedaļā sniegts pārskats par to, kā Komisija plāno dažādās nozarēs izvērtēt, vai infrastruktūras finansēšana ir uzskatāma par valsts atbalstu, ņemot vērā iepriekš norādītos nosacījumus un galvenās iezīmes, kas pašlaik parasti piemīt publiskās infrastruktūras finansēšanai attiecīgajās nozarēs. Šis pārskats neskar projektu individuālā novērtējuma iznākumu atbilstoši to konkrētajām iezīmēm, veidu, kādā attiecīgā dalībvalsts ir organizējusi ar infrastruktūras izmantošanu saistīto pakalpojumu sniegšanu, un komercpakalpojumu un iekšējā tirgus attīstību. Ar to nav paredzēts aizstāt individuālu novērtējumu par to, vai attiecībā uz noteiktas infrastruktūras konkrēto finansēšanas pasākumu ir izpildīti visi valsts atbalsta jēdziena nosacījumi. Turklāt Komisija par dažām nozarēm ir sniegusi sīkākas norādes atsevišķās pamatnostādnēs vai nostādnēs.

214. **Lidostas infrastruktūru** veido dažādu veidu infrastruktūras. Atbilstoši Savienības tiesu judikatūrai ir nostiprinājusies nostāja, ka lielākā daļa lidostu infrastruktūras ⁽³¹³⁾ ir paredzēta tādu maksas lidostas pakalpojumu sniegšanai aviokompānijām ⁽³¹⁴⁾, kas kvalificējas kā saimnieciskā darbība, un tāpēc to finansēšanai ir piemērojami valsts atbalsta noteikumi. Tāpat arī tad, ja infrastruktūra ir paredzēta ar aeronavigāciju nesaistītu komercpakalpojumu sniegšanai citiem lietotājiem, tās publiskajai finansēšanai ir piemērojami valsts atbalsta noteikumi ⁽³¹⁵⁾. Tā kā lidostas bieži savā starpā konkurē, lidostas infrastruktūras finansēšana turklāt var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm. Turpretī tad, ja publiski finansē infrastruktūru, kas paredzēta darbībām, par kurām atbild valsts, īstenojot savu valsts varu, valsts atbalsta noteikumi nav piemērojami. Principā ir uzskatāms, ka gaisa satiksmes kontrole, gaisa kuģu glābšana un ugunsdzēsšana, policijas un muitas darbs un darbības, kas nepieciešamas, lai lidostā aizsargātu civilo aviāciju no nelikumīgas iejaukšanās darbībām, nav saimnieciskā darbība.

215. Līdzīgi, kā izriet no Komisijas lēmumu pieņemšanas prakses ⁽³¹⁶⁾, **ostas infrastruktūras** publiskā finansēšana veicina saimniecisko darbību, un tāpēc tai principā ir piemērojami valsts atbalsta noteikumi. Tāpat kā lidostas, arī ostas var savā starpā konkurēt, un tāpēc ostas infrastruktūras finansēšana var ietekmēt arī tirdzniecību starp dalībvalstīm. Turpretī tad, ja ieguldījumi infrastruktūrā ir nepieciešami darbībām, par kurām atbild valsts, īstenojot savu valsts varu, valsts atbalsta kontrole uz to neattiecas. Principā jūras satiksmes kontrole, ugunsdzēsšana un policijas un muitas darbs nav saimnieciskā darbība.

216. **Platjoslas infrastruktūru** izmanto, lai varētu nodrošināt telekomunikāciju savienojumus galalietotājiem. Savienojumu nodrošināšana galalietotājiem par maksu ir saimnieciskā darbība. Platjoslas infrastruktūru tās operatori bieži izbūvē bez jebkāda valsts finansējuma, kas liecina par ievērojama tirgus finansējuma pieejamību, un daudzās ģeogrāfiskajās zonās savstarpēji konkurē vairāki dažādu operatoru tīkli ⁽³¹⁷⁾. Platjoslas infrastruktūra

⁽³¹³⁾ Piemēram, skrejceļi un to apgaismojuma sistēmas, termināli, peroni, manevrēšanas ceļi vai tāda centralizēta infrastruktūra apkalpošanai uz zemes kā bagāžas slīdentes.

⁽³¹⁴⁾ Pamatnostādnes par valsts atbalstu lidostām un aviokompānijām (OV C 99, 4.4.2014., 3. lpp.), 31. punkts.

⁽³¹⁵⁾ Pamatnostādnes par valsts atbalstu lidostām un aviokompānijām (OV C 99, 4.4.2014., 3. lpp.), 33. punkts.

⁽³¹⁶⁾ Komisijas 2014. gada 27. marta lēmums valsts atbalsta lietā SA.38302 – Itālija – Port of Salerno; Komisijas 2012. gada 22. februāra lēmums par valsts atbalstu SA.30742 (N/2010) – Lietuva – Construction of infrastructure for the passenger and cargo ferries terminal in Klaipėda (OV C 121, 26.4.2012., 1. lpp.); Komisijas 2013. gada 2. jūlija lēmums par valsts atbalstu SA.35418 (2012/N) – Grieķija – Extension of Piraeus Port (OV C 256, 5.9.2013., 2. lpp.).

⁽³¹⁷⁾ Kā minēts 211. punktā un 312. zemsvītras piezīmē, noskaidrojot, vai konkrētā nozarē pieejamais tirgus finansējums ir tikai nebūtisks, vērtējums jāveic attiecīgās dalībvalsts, nevis reģiona vai vietējā līmenī.

pieder pie plašiem, savstarpēji savienotiem un komerciāli izmantotiem tīkliem. Šo iemeslu dēļ platjoslas infrastuktūras publiskajai finansēšanai ar mērķi nodrošināt savienojumus galalietotājiem ir piemērojami valsts atbalsta noteikumi, kā noteikts Pamatnostādnēs valsts atbalsta noteikumu piemērošanai attiecībā uz platjoslas tīklu ātru izvēršanu ⁽³¹⁸⁾. Turpretī savienojumu nodrošināšana vienīgi publiskajām iestādēm nav saimnieciskā darbība, tāpēc tā dēvēto "slēgto tīklu" publiskā finansēšana nav valsts atbalsts ⁽³¹⁹⁾.

217. **Energoinfrastruktūru** ⁽³²⁰⁾ izmanto, lai sniegtu maksas energopakalpojumus, tātad runa ir par saimniecisko darbību. Energoinfrastruktūru lielākoties izbūvē tirgus dalībnieki, kas liecina par ievērojama tirgus finansējuma pieejamību, un to finansē no tarifiem, ko maksā lietotāji. Tādējādi energoinfrastruktūras publiskā finansēšana veicina saimniecisko darbību un var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm, tāpēc valsts atbalsta noteikumi tai principā ir piemērojami ⁽³²¹⁾.
218. **Pētniecības infrastruktūras** publiskā finansēšana var veicināt saimniecisko darbību, tāpēc valsts atbalsta noteikumi uz to attiecas tiktāl, ciktāl attiecīgā infrastruktūra ir faktiski paredzēta saimnieciskās darbības veikšanai (piemēram, iekārtu vai laboratoriju izīrēšanai uzņēmumiem, pakalpojumu sniegšanai uzņēmumiem vai līgumpētījumu veikšanai). Turpretī uz tādas pētniecības infrastruktūras publisko finansēšanu, kuru izmanto nesaimnieciskajai darbībai, piemēram, neatkarīgai pētniecībai nolūkā gūt plašākas zināšanas un labāku izpratni, valsts atbalsta noteikumi neattiecas. Sīkākas norādes par saimnieciskās un nesaimnieciskās darbības nošķirumu pētniecības jomā skatīt skaidrojumos, kas sniegti Nostādnēs par valsts atbalstu pētniecībai, izstrādei un inovācijai ⁽³²²⁾.
219. **Dzelzceļa infrastruktūras** ⁽³²³⁾ ekspluatēšana var tikt atzīta par saimniecisko darbību ⁽³²⁴⁾, savukārt tādas dzelzceļa infrastruktūras izbūve, kuru potenciālajiem lietotājiem dara pieejamu ar vienlīdzīgiem un nediskriminējošiem noteikumiem (pretstatā infrastruktūras ekspluatēšanai), parasti atbilst 211. punktā paredzētajiem nosacījumiem, un tāpēc tās finansēšana parasti neietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm un nekropļo konkurenci. Lai varētu atzīt, ka valsts atbalsta noteikumi neattiecas uz visu konkrēta projekta finansējumu, dalībvalstīm ir arī jānodrošina, ka ir izpildīti 212. punktā paredzētie nosacījumi. Tā pati pieeja ir piemērojama ieguldījumiem **dzelzceļa tiltos, dzelzceļa tuneļos un pilsētu transporta infrastruktūrā** ⁽³²⁵⁾.
220. **Autoceļi**, kas bez maksas nodoti sabiedriskā lietošanā, ir vispārēja infrastruktūra, un uz to publisko finansēšanu valsts atbalsta noteikumi neattiecas, savukārt maksas autoceļa ekspluatēšana bieži ir uzskatāma par saimniecisko darbību. Turpretī pašas autoceļu infrastruktūras ⁽³²⁶⁾ izbūve, ieskaitot maksas autoceļus (pretstatā maksas autoceļa ekspluatācijai un ar nosacījumu, ka šis autoceļš nav mērķorientēta infrastruktūra), parasti

⁽³¹⁸⁾ OV C 25, 26.1.2013., 1. lpp. Pamatnostādnēs ir skaidrots, ka platjoslas nozarei piemīt specifiskas iezīmes, jo īpaši tāda, ka vienu platjoslas tīklu var izmantot vairāki telekomunikāciju pakalpojumu operatori, tāpēc šie tīkli rada iespēju savstarpēji konkurējošu operatoru darbībai.

⁽³¹⁹⁾ EŠ pamatnostādnēs valsts atbalsta noteikumu piemērošanai attiecībā uz platjoslas tīklu ātru izvēršanu (OV C 25, 26.1.2013., 1. lpp.), 11. punkts un 14. zemsvītras piezīme.

⁽³²⁰⁾ Energoinfrastruktūra ietver jo īpaši elektroenerģijas, gāzes un naftas pārvades, sadales un akumulācijas/uzglabāšanas infrastruktūru. Sīkāk skatīt 31. punktā Pamatnostādnēs par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai 2014.–2020. gadam (OV C 200, 28.6.2014., 1. lpp.).

⁽³²¹⁾ Pamatnostādnēs par valsts atbalstu vides aizsardzībai un enerģētikai 2014.–2020. gadam (OV C 200, 28.6.2014., 1. lpp.), 3.8. iedaļa. Komisijas 2014. gada 10. jūlija lēmums valsts atbalsta lietā SA.36290 – Apvienotā Karaliste – *Northern Ireland Gas Pipeline; extension to the West and the North West*.

⁽³²²⁾ OV C 198, 27.6.2014., 1. lpp., 17. turpmākie punkti.

⁽³²³⁾ Piemēram, sliežu ceļi un dzelzceļa stacijas.

⁽³²⁴⁾ Šis apsvērums neskar jautājumu par to, vai jebkādas priekšrocības, ko valsts piešķir infrastruktūras operatoram, ir uzskatāmas par valsts atbalstu. Piemēram, ja uz infrastruktūras ekspluatēšanu attiecas likumīgs monopols un šajā tirgū konkurence par infrastruktūras ekspluatēšanu nav iespējama, priekšrocība, ko infrastruktūras operatoram piešķir valsts, nevar izkropļot konkurenci un tāpēc nav uzskatāma par valsts atbalstu. Skatīt šā paziņojuma 188. punktu, Komisijas 2002. gada 17. jūlija lēmumu par valsts atbalstu N 356/2002 – Apvienotā Karaliste – *Network Rail* un Komisijas 2013. gada 2. maija lēmumu par valsts atbalstu SA.35948 – Čehijas Republika – *Prolongation of interoperability scheme in railway transport*. Kā skaidrots 188. punktā, ja īpašnieks vai operators darbojas citā liberalizētā tirgū, tad, lai novērstu šķērssubsidēšanas iespēju, tam jākārtos atsevišķa uzskaitē, ar kuru izdevumi un ieņēmumi tiek pienācīgi sadalīti un tiek nodrošināts, ka publiskais finansējums nenāk par labu citām darbībām.

⁽³²⁵⁾ Piemēram, tramvaju sliekšņi vai pazemes sabiedriskais transports.

⁽³²⁶⁾ Tostarp autoceļi, kas nodrošina savienojumu ar komerciāli izmantojamu zemi; skatīt Komisijas 2014. gada 1. oktobra lēmumu lietā SA.36147 – *Alleged infrastructure aid for Propapier* un Komisijas 2016. gada 8. janvāra lēmumu lietā SA.36019 – *Road infrastructure measures in the vicinity of a real estate project – Uplapce*.

atbilst 211. punktā paredzētajiem nosacījumiem, un tāpēc tās finansēšana parasti neietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm un nekropļo konkurenci ⁽³²⁷⁾. Lai varētu atzīt, ka valsts atbalsta noteikumi neattiecas uz visu konkrēta projekta publisko finansējumu, dalībvalstīm ir arī jānodrošina, ka ir izpildīti 212. punktā paredzētie nosacījumi. Tā pati pieeja ir piemērojama ieguldījumiem **tiltos, tuneļos un iekšzemes ūdensceļos (piemēram, attiecībā uz upēm un kanāliem)**.

221. **Ūdensapgādes un kanalizācijas tīklu** ⁽³²⁸⁾ ekspluatēšana ir uzskatāma par saimniecisko darbību, savukārt vispārēja ūdensapgādes un kanalizācijas tīkla izbūve parasti atbilst 211. punktā paredzētajiem nosacījumiem, un tāpēc tās finansēšana parasti nekropļo konkurenci un neietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm. Lai varētu atzīt, ka valsts atbalsta noteikumi neattiecas uz visu konkrēta projekta finansējumu, dalībvalstīm ir arī jānodrošina, ka ir izpildīti 212. punktā paredzētie nosacījumi.

7.3. Atbalsts operatoriem

222. Ja attiecībā uz infrastruktūras attīstītāju/īpašnieku ir izpildīti visi Līguma 107. panta 1. punkta nosacījumi, šim attīstītājam/īpašniekam ir sniegts valsts atbalsts neatkarīgi no tā, vai tas šo infrastruktūru tiešā veidā izmanto, lai pats piedāvātu preces vai pakalpojumus, vai piedāvā šo infrastruktūru neatkarīgam operatoram, kurš attiecīgi sniedz pakalpojumus galalietotājiem (piemēram, gadījumā, ja lidostas īpašnieks piešķir koncesiju pakalpojumu sniegšanai šajā lidostā).

223. Operatori, kuri atbalstīto infrastruktūru izmanto pakalpojumu sniegšanai galalietotājiem, saņem priekšrocību, ja šīs infrastruktūras izmantošana tiem dod saimniecisku labumu, ko tie nebūtu guvuši parastos tirgus apstākļos. Tā tas parasti ir gadījumā, ja summa, kuru tie maksā par infrastruktūras ekspluatāciju, ir mazāka nekā summa, kura tiem par līdzīgu infrastruktūru būtu jāmaksā parastos tirgus apstākļos. Norādes par to, kā noteikt ekspluatācijas noteikumu atbilstību tirgus nosacījumiem, ir sniegtas 4.2. iedaļā. Saskaņā ar minēto iedaļu Komisija uzskata, ka ekonomiskas priekšrocības pastāvēšanu par labu operatoram var jo īpaši izslēgt tad, ja infrastruktūras (vai tās daļu) ekspluatācijas koncesija ir piešķirta par pozitīvu cenu konkursa procedūrā, kas atbilst visiem attiecīgajiem 90.–96. punkta nosacījumiem ⁽³²⁹⁾.

224. Tomēr Komisija atgādina, ka gadījumā, ja dalībvalsts neizpilda paziņošanas pienākumu un pastāv aizdomas par attīstītājam/īpašniekam piešķirtā atbalsta saderību ar iekšējo tirgu, Komisija var izdot rīkojumu, ar kuru dalībvalstij tiek uzdots apturēt pasākuma īstenošanu un provizoriski atgūt visas izmaksātās summas, līdz Komisija pieņem lēmumu par atbalsta saderību. Turklāt konkurentu pieprasījuma gadījumā tāds pats pienākums ir valsts tiesām. Bez tam, ja Komisija pēc attiecīgā pasākuma izvērtējuma pieņem lēmumu, ar kuru atbalstu atzīst par nesaderīgu ar iekšējo tirgu un uzliek pienākumu to atgūt, nav iespējams izslēgt ietekmi uz infrastruktūras operatoru.

7.4. Atbalsts galalietotājiem

225. Ja infrastruktūras operators ir saņēmis valsts atbalstu vai tā līdzekļi ir uzskatāmi par valsts līdzekļiem, tas var piešķirt priekšrocību infrastruktūras lietotājiem (ja tie ir uzņēmumi), izņemot, ja izmantošanas noteikumi atbilst tirgus ekonomikas dalībnieka kritērijam, t. i., infrastruktūra tās lietotājiem tiek nodrošināta atbilstoši tirgus nosacījumiem.

⁽³²⁷⁾ Netipiska situācija, kurā nevarētu izslēgt valsts atbalsta pastāvēšanu, būtu, piemēram, tāds tilts vai tunelis starp divām dalībvalstīm, ar ko nodrošina pakalpojumu, kas ir lielā mērā savstarpēji aizstājams ar pakalpojumu, ko piedāvā prāmju komercoperatori, vai tāda maksas autoceļa izbūve, kas tiešā veidā konkurē ar citu maksas autoceļu (piemēram, divi paralēli maksas autoceļi, ar kuriem tiek nodrošināti lielā mērā savstarpēji aizstājami pakalpojumi).

⁽³²⁸⁾ Ūdensapgādes un kanalizācijas tīkli ietver infrastruktūru, kas paredzēta ūdensapgādei un notekūdeņu novadīšanai, piemēram, attiecīgos cauruļvadus.

⁽³²⁹⁾ Skatīt Komisijas 2014. gada 1. oktobra lēmumu lietā SA.38478 – Ungārija – *Development of the Győr-Gönyű National Public Port*. Turpretī priekšrocības pastāvēšanu par labu infrastruktūras attīstītājam/īpašniekam ar konkursa procedūru nevar izslēgt, un konkursa procedūra tikai samazina piešķirto atbalstu līdz minimumam.

226. Saskaņā ar vispārīgajiem principiem, kas skaidroti 4.2. iedaļā, šādos gadījumos uzskata, ka priekšrocība lietotājiem nav piešķirta, ja infrastruktūras lietošanas maksas ir noteiktas konkursa procedūrā, kas atbilst visiem attiecīgajiem 90.–96. punkta nosacījumiem.
227. Kā skaidrots 4.2. iedaļā, gadījumā, ja šādi konkrēti pierādījumi nav pieejami, darījuma atbilstību tirgus nosacījumiem var novērtēt, ņemot vērā noteikumus, ar kādiem līdzīgas infrastruktūras izmantošanas tiesības salīdzināmā situācijā piešķirtas salīdzināmiem privātajiem uzņēmējiem (salīdzinošā analīze), ja šāds salīdzinājums ir iespējams.
228. Ja nevar izmantot nevienu no iepriekš minētajiem vērtēšanas kritērijiem, darījuma atbilstību tirgus nosacījumiem var novērtēt, pamatojoties uz vispārpieņemtu vērtēšanas standartmetodi. Komisija uzskata, ka tirgus ekonomikas dalībnieka kritērijs būtu izpildīts attiecībā uz publisko finansējumu tādai brīvas piekļuves infrastruktūrai, kas nav paredzēta konkrētam(-iem) lietotājam(-iem), ja tās lietotāji *ex ante* perspektīvā pakāpeniski veicina projekta/operatora rentabilitāti. Tā tas ir gadījumā, ja infrastruktūras operators ar individuālajiem lietotājiem izveido tādas komercattiecības, kas dod iespēju segt visas šo attiecību radītās izmaksas un samērīgu peļņas normu, kura balstās uz pamatotām vidēja termiņa prognozēm. Šajā novērtējumā būtu jāņem vērā visi papildu ieņēmumi un visas paredzamās papildu izmaksas, kas operatoram rodas saistībā ar konkrētā lietotāja darbību ⁽³³⁰⁾.

8. NOBEIGUMA NOTEIKUMI

229. Ar šo paziņojumu tiek aizstāti šādi Komisijas paziņojumi:
- Komisijas paziņojums dalībvalstīm par EEK līguma 92. un 93. panta un Komisijas Direktīvas 80/723/EEK 5. panta piemērošanu valsts uzņēmumiem ražošanas nozarē (93/C-307/03) ⁽³³¹⁾,
 - Komisijas paziņojums par valsts atbalsta elementiem, publiskajām iestādēm pārdodot zemi un ēkas ⁽³³²⁾,
 - Komisijas paziņojums par valsts atbalsta noteikumu piemērošanu pasākumiem, kas saistīti ar tiešajiem nodokļiem uzņēmējdarbībai ⁽³³³⁾.
230. Ar šo paziņojumu tiek aizstāti jebkādi pretēji apgalvojumi par valsts atbalsta jēdzienu, kuri iekļauti spēkā esošajos Komisijas paziņojumos un pamatnostādnēs, izņemot apgalvojumus, kuri attiecas uz konkrētām nozarēm un ir pamatoti to īpašo iezīmju dēļ.

⁽³³⁰⁾ Skatīt, piemēram, Komisijas 2014. gada 1. oktobra lēmumu lietā SA.36147 – *Alleged infrastructure aid for Propapier*. Skatīt arī 61. līdz 64. punktu Pamatnostādnēs par valsts atbalstu lidostām un aviokompānijām (OV C 99, 4.4.2014., 3. lpp.).

⁽³³¹⁾ OV C 307, 13.11.1993., 3. lpp.

⁽³³²⁾ OV C 209, 10.7.1997., 3. lpp.

⁽³³³⁾ OV C 384, 10.12.1998., 3. lpp.

ISSN 1977-0952 (elektroniskais izdevums)
ISSN 1725-5201 (papīra izdevums)

Eiropas Savienības Publikāciju birojs
2985 Luksemburga
LUKSEMBURGA

LV